

IKERKETA

GGKEen komunikazio-lana
Euskal Autonomia
Erkidegoan

Javier Erro Sala • Javier Ventura

Komunikazio eta Garapena / Comunicación y Desarrollo

Hegoak “Komunikazioa eta Garapena-Comunicación y Desarrollo” programa bultzatzen du. Programaren helburua garapenerako lankidetzaren arloan lan egiten duten eragileei gizarte-komunikaziorako estrategiak diseinatzeko tresna kontzeptual eta praktikoak ematea da. Programa zuzentzen zaie bai GGKEei eta nazioarteko lankidetzaren arloko beste erakunde batzuei, bai komunikazio eta informazioko profesionali.

Programaren esparruan, Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEetako komunikazioaren egoeraren diagnostiko orokorra egitea izan dugu helburu. Zein baliabide dituzte EAeko GGKEek gaur egun euren barruan komunikatzeko, euren artean, komunikabideekin, gizarte osoarekin, beste erakunde batzuekin eta hegoaldean dituzten bazkideekin? Ba al dakigu zenbat GGKEek duten komunikazio-arloa edo -bulegoa? Zein dira eta nola lantzen dute arlo hori? Eta, azken finean, nola ulertzen dute komunikazioaren gaia GGKEek? Mehatxu ala aukera moduan? Ikerketa honen helburua galdera horiei buruzko zenbait oinarritzko datu lortzea da; ezinbesteko datuak dira GGKEen komunikazio-lanak hobetzeko gogo-eta teoriko-praktikoko prozesua eta ikaste kolektiboa hasten lagunduko duten zenbait ikasbide atera ahal izateko.

Antolatzailea:

Laguntzaileak:

COMISIÓN EUROPEA
DG Desarrollo A.4

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

ETXEBIZITZA ETA GIZARTE
GAIETAKO SAILA
Gizarte Ongizateko Sailburuordetza
Garapen Lankidetzarako Zuzendaritza

DEPARTAMENTO DE VIVIENDA Y
ASUNTOS SOCIALES
Vicesecretaría de Bienestar Social
Dirección de Cooperación al Desarrollo

IKERKETA

GGKEen komunikazio-lana Euskal Autonomia Erkidegoan

Javier Erro Sala • Javier Ventura Azparren

INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL
NAZIOARTEKO LANKIDETZA ETA GARAPENARI BURUZKO IKASKETA INSTITUTOA
UNIVERSIDAD DEL PAIS VASCO - EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA

EHUko Zientzia Ekonomikoen Fakultatea
Lehendakari Agirre Etorbidea, 83 • 48015 Bilbao
Tel.: 94 601 70 91 • Faxe: 94 601 70 40
E-mail: hegoa@bs.ehu.es
www.ehu.es/hegoa

Bilbo, 2002ko azaroa
Lege-gordailua:
Inprimatzailea: Lankopi, S.A.
Diseinua eta maketazioa: Marra

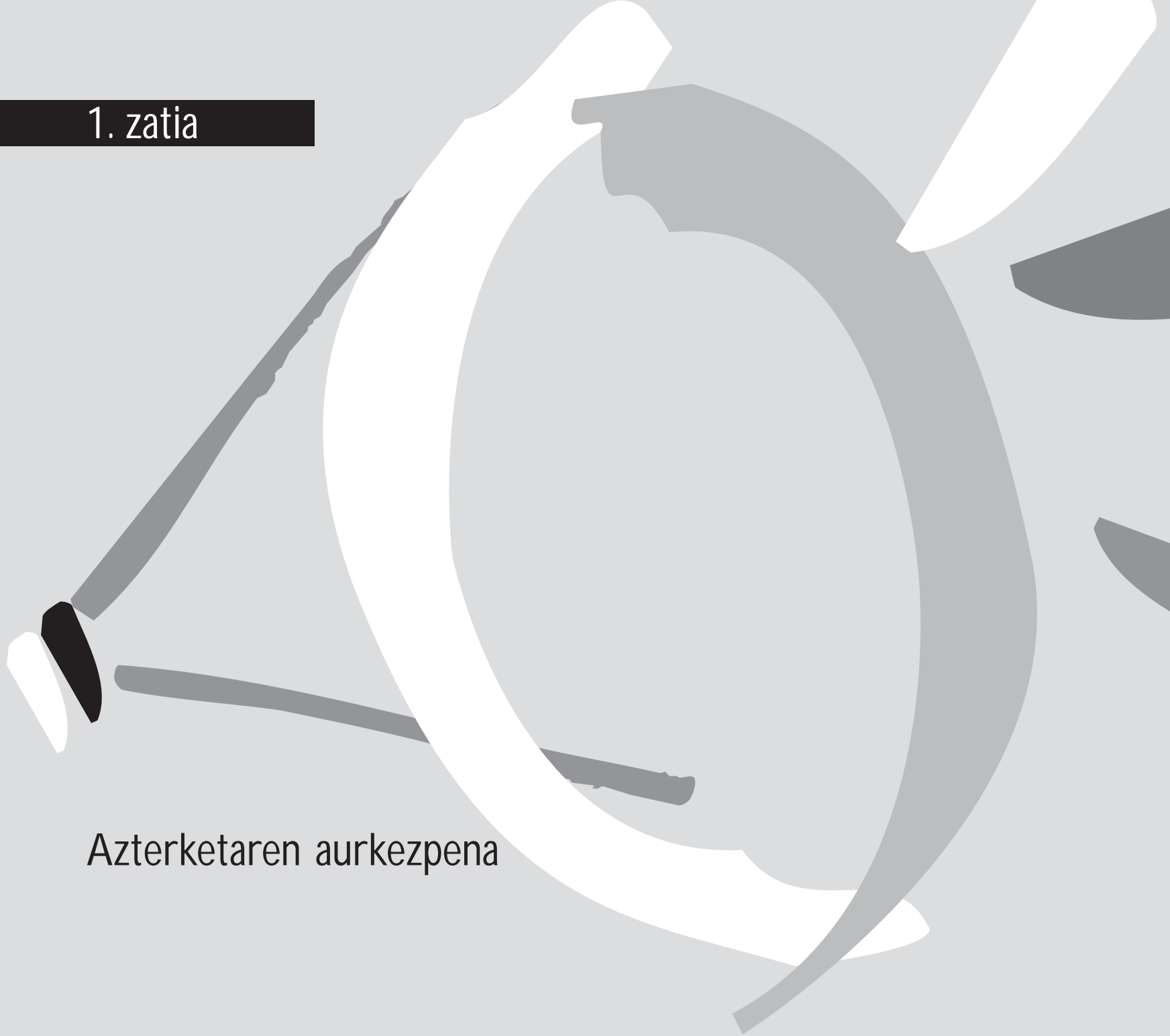
Aurkibidea

1. ZATIA: AZTERKETAREN AURKEZPENA	7
1. Sarrera	9
1.1. Ikerketaren helburuak, justifikazioa, ezaugarriak eta irismena	9
1.1.1. “Komunikaziorako eta garapenerako lankidetzarako tresnak” proiektua	11
1.1.2. Ikerketa: Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen komunikazioaren egoeraren diagnostikoa	12
2. Marko teorikoa	15
2.1. Zeri deitzen diogu komunikazioa	16
2.2. Zer ulertzen dugu “komunikazioaren egoera”tzat	17
2.3. Zer da GGKE bat	17
3. Prozesu metodologikoa	19
3.1. Lehenengo fasea	22
3.1.1. Unibertsoa eraikitzea eta lagina egitea	22
3.1.2. Galdetegia egitea eta GGKEak sailkatzea	23
3.2. Bigarren fasea: Eztabaidarako taldeak eta sakoneko elkarrizketak	26
3.2.1. Eztabaidarako lehenengo taldea	26
3.2.2. Eztabaidarako bigarren taldea	27
3.2.3. Sakoneko elkarrizketak	28
3.3. Hirugarren fasea: txostena egin, zabaldu eta itzultzea	29
4. Ikerketaren testuingurua	31
4.1. Proiektuaren testuinguru orokorra	31
4.2. Ikerketaren testuinguru partikularra	32

2. ZATIA: EMAITZEN ANALISIA	33
I. Ikerketa kuantitatiboa (galdetegia)	35
1. Aztertutako GGKEen ezaugarri orokorrak	37
1.1. Ezarpena eta antzinasuna	37
1.2. Hartutako forma juridikoa	39
1.3. Gizarteko zein sektoreri dauden lotuta	39
1.4. Baliabide erabilgarriak	40
1.4.1. Giza baliabideak	40
1.4.2. Finantza-baliabideak	43
1.5. Jardun-eremua	46
1.5.1. Esku-hartzeko sektoreak	46
1.5.2. Eremu geografikoak	47
1.6. Garatzen dituzten jarrerak	47
1.7. Kudeatzen dituzten proiektuak	48
2. Komunikazioa GGKEetan	51
2.1. GGKEen ezaguera eta irudia gizartean	51
2.2. Nola ezagutzen du gizarteak hegoaldeko errealitatea	55
2.3. Interesa komunikazioan	56
2.4. Komunikazioa lantzeko baliabideak	57
2.4.1. Baliabide materialak	58
2.4.2. Baliabide ekonomikoak	58
2.4.3. Giza baliabideak	59
2.5. Komunikabideen erabilpena	64
2.6. Egindako proiektuak	70

II. Ikerketa kualitatiboa (eztabaidarako taldeak eta elkarrizketak)	75
1. GGKEak euskal gizartearen begiradaren aurrean.	77
Hegoaldeari buruzko ezagutza eta komunikabideen zeregina	
1.1. GGKEen eguneroko lana: ezezagun handia	81
1.2. Hegoaldearen pertzepzioa eta komunikabideen zeregina	83
2. Komunikazioa GGKEetan	87
2.1. Komunikazioari buruzko kontzeptu ezberdinak	87
2.2. Marketing eta publizitatearen erabilpena; estrategia komunikatiboak ala finantzarioak?	88
2.3. Barne komunikazioa	91
2.4. Komunikazioa kontraparteekin	95
2.5. Komunikazioa EAeko GGKEen artean	97
2.6. GGKEak beste gizarte-mugimendu batzuekin erlazioantu eta komunikatzen dira? GGKEak eta globalizazioaren aurkako mugimenduak	99
2.7. Komunikaziotik komunikaziora. GGKEak eta komunikabideak	102
2.8. Komunikatzaile idealaren profila	103
3. ZATIA: ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK	109
ERANSKINAK	135
BIBLIOGRAFIA	163

1. zatia

Azterketaren aurkezpena

1. Sarrera

1.1. Ikerketaren helburuak, justifikazioa, ezaugarriak eta irismena

Hasi baino ez gara egin Garapenerako Gobernuz Kanpoko Erakundeak (GGKE) nola, zergatik eta zertarako komunikatzen diren aztertzen. Zer da dakiguna? Oraindik ere oso urriak dira gai horretan egin diren ikerketak. GGKEak inplikatzen dituzten komunikazio-prozesuetarako lehenengo hurbilketa sistematikoak kudeaketaren arloan bilatu behar dira (zabalduen daudenak dira), baina dagoeneko hasi dira agertzen arlo soziopolitiko eta soziokulturaletatik datozen begiradak. Azken horien asmoa GGKEen inguruko komunikazio-fenomenoak ulertzea da, euren testuinguru integralean, hau da, zentzua ematen dioten sistema zabalagoetan sartuta dauden azpisistema bezala begiratuta; hori izan daiteke, esaterako, nazioarteko lankidetzako sistema politiko ekonomikoa edo Iparra-Hegoa harremanak lotzen dituen sistema soziokultural globalizatu berria.

Baina, abiapuntua edozein dela ere, gai honetan egindako ia lan guztiak bat datoz adierazterakoan komunikazio-ara-zoak daudela laguntzaren eta garapenerako lankidetzaren eta GGKEen lanean. Ideia dago orokorrean GGKEak ez direla ondo komunikatzen; itxura baten, gizarteak ez ditu beharrezkoa den sakontasunarekin ezagutzen, eta ez dute horien lanaren konplexutasunari buruzko pertzepzio zehatza. Orduan, *komunikazioaz arazo moduan* hitz egin dezakegu eta horrek balio digu bai GGKEez orokorrean ari garenean¹, bai Espainiako estatuan ezarrita dauden erakundeei buruz ari garenean², edo –ikerketa honen ondorioetarako– baita Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten GGKEetara mugatzen garenean ere³.

¹ Sogge (1998).

² Martínez Sánchez (1998), López Rey (2001), Jerez, Sampedro eta López Rey (2002), García Izquierdo (1996, 2001), Erro (2001).

³ *Conferencia ONGD 2000. Globalizar la solidaridad. Construir el desarrollo humano. Conclusiones.* Hegoa-Coordinadora de ONGD del País Vasco, Bilbao, 2000.

⁴ Ob. cit. 70. or.

⁵ "Pautas comunicativas, publicidad y uso de imágenes", in *Código de conducta de las ONG de desarrollo*, Coordinadora de Organizaciones No Gubernamentales del Estado español (CONGDE).

⁶ *Conferencia ONGD 2000. Globalizar la solidaridad. Construir el desarrollo humano. Conclusiones*. Hegoa-Euskal Herriko GGKEen Koordinakundea, Bilbao, 2000 (67).

⁷ Baditugu datu batzuk Espainian jarduten duten GGKEei buruz, batez ere, Koordinakundean sartuta daudenei buruz (Coordinadora de Organizaciones No Gubernamentales del Estado español-CONGDE). Erakunde horren arabera, GGKEen %70,9k prentsa eta komunikazio arloa dutela esaten du, eta, %29k, ostera, horrelakorik ez duela dio. Gainera, %8,6tan, arlo honetaz lagun bi arduratzen dira. Baina datua ez da adierazgarria, ez dakigulako bakoitzak zenbat denbora eskaintzen dion, zenbat baliabide duten, prestakuntza, gaitasuna, etab. CONGDE, Directorio de ONGD 1999, Madril, 2000.

Izan ere, GGKEek eurek azpimarratzen dute. Komunikabideetan agertzea nahi dutenari lehentasuna ematen ikasteaz gain, GGKEek komunikazioan espezializatutako langileak izan behar dituzte komunikabideekin dituzten harremanak hobetu nahi badituzte eta hegoaldeko herriak dituzten arazoan zergatuei buruz beharrezkoak diren azalpenak emateko⁴. Erantzunik hedatuena GGKEek baliabideen kaptazioan eta batez ere kualifikazio teknologikoan duten arazo komunikatibo hipotetiko-rako irtenbideak bilatzea da. Esku-hartzerako hiru arlo nabarmendu ohi dira:

- Informazioaren kudeaketa hobetzea (informazio gehiago eta norabide gehiagotan ibilaraztea).
- GGKEen eta komunikabideen arteko harremana hobetzea (komunikabideetan gehiago a gertzea eta iritzi publikoan presentzia handiagoa izatea lortzea).
- GGKEek gizartean duten irudia hobetzea (irudi publikoa planifikatuta).

Beraz, aurreuposatzen da, horri eusteko datu zehatzik ez dugun arren, *izaera teknikoko arazo* baten aurrean gaudela. Baina presuntzio hori zertan oinarritu dezakegu. Gauza da ez dugula zehatz ezagutzen nola ulertzen eta lantzen duten komunikazioa GGKEek. Ikerketen urritasunak eta datu zehatz eta fidagarririk ez izateak arazoak duen garrantzia objektiboarekin kontrastatzen dute. Zein datu dugu erabilgarri? Badakigu GGKEak komunikazioak duen garrantziaz jabetzen ari direla dagoeneko aitortu egin dutelako eurentzat egindako jokabide-kodean⁵, *eta arazo horrekin arduratuta daudela. Bilbon izan zen GGKEen Konferentzia 2000-n nabarmendu zen erakunde horiek biztanleekin modu egonkor eta eraginkorrean komunikatu nahi badute, tresna egokiak bilatzea, lanak epe luzeagora koordinatzea eta euren ekintzen eta kanpainen eragina ebaluatzea posible egingo dien indikatzaileak diseinatzea atzeratu ezin diren eginkizunak direla*⁶. Baina hortik aurrera beste ia edozer ezezaguna zaigu. Oraindik ez dakigu GGKEek zein giza baliabide eta balibide material duten komunikatzeko. Ditugun datuak ez dira argiak eta anbiguoak dira, analisirako interes gutxiak⁷.

Zentzu berezia dauka, hortaz, GGKEen komunikazioan duten errealitatea ikertzea. Erakunde horiek jasaten dituzten komunikazio-arazoak identifikatu nahi baditugu –ondoren, balizko irtenbideak eta esku hartzeko neurriak proposatu ahal izateko– GGKEek komunikaziorako erabiltzen dituzten baliabideak ezagutu behar ditugu, bai eta, era berean, erakundeok zein komunikazio-kontzeptutatik abiatzen diren. Hori da ikerketa hau parte den *Komunikaziorako eta garapenerako lankidetzarako tresnak* proiektuaren gaia enfokatzeko optika. Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten GGKEen *komunikazio-egoera* ezagutu nahi dugu (nola lantzen duten komunikazioa deitzen dugun hori eta nola ulertzen duten), deskubritzen joateko (zentzurik xumeanean: estalgabetzen laguntzea) benetan ere komunikazio-arazoa existitzen den eta horren benetako izaera zein den⁸.

Beraz, GGKEen komunikazio egoerara hurbildu nahi dugu galdera bitik:

- Komunikazio arazoa dago GGKEetan?
- Horrela bada, zein da horren funtsezko arazoa?

1.1.1. “Komunikaziorako eta garapenerako lankidetzarako tresnak” proiektua

Orain aurkezten dugun ikerketa zentzua ematen dion Hegoaren proiektu zabalago baten parte da, hain zuzen ere, *Komunikaziorako eta garapenerako lankidetzarako tresnak* izenburukoaren parte. Ekimen horrek bilatzen duen helburu nagusia Euskal Autonomia Erkidegoan nazioarteko lankidetzan diharduten erakundeen komunikazio jarduna hobetzea da. Tresna kontzeptualak eta oinarritzko praktikak lortu nahi ditu erakunde horiek euren komunikaziorako estrategiak diseinatzeko gai izan daitezen.

Proiektua ondokoan zehazten da:

- a) Euskal Autonomia Erkidegoan ezarrita dauden GGKEen komunikazio-egoeraren diagnostikoa. Hori da esku artean duguna eta jarraian zehaztuko duguna.
- b) Komunikazioak laguntzaren eta garapenerako lankidetzaren arloan duen zereginari buruzko gogoeta prozesua sortzen laguntzea eragile guztien artean (batez ere GGKEen eta komunikabideetako profesionalen artean).

Helburu hori erraztearren, proiektua Koordinatzeko Batzordea eratu zen (dagokion ekipo teknikoaz gain). Batzorde horretako kide dira: Hegoako, ekipo teknikoko eta Euskal Herriko GGKEen Koordinakundeko ordezkariak, komunikabideetako profesionalak eta Euskal Herriko Unibertsitateko Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultateko irakasleak. Batzorde horrek lan aktiboa egin zuen mintegi bi diseinatu eta egiteko. Horien ardatza komunikazioak elkartasunaren, laguntzaren eta GGKEen zereginaren arloari buruzko gogoeta kolektiboa egitea izan da eta bertan parte hartu dute Euskal Autonomia Erkidegoan garapenerako lankidetzarekin eta komunikabideekin lotuta dauden pertsonak eta erakunde kopuru esanguratsuak.

- c) Tresna teoriko praktikoak eraikitzea gogoeta hori eta GGKEen komunikazio-praktikak elikatzeke.

Baterako gogoeta prozesu hori bideratzeko, inplikaturako gizarte-aktore guztiei “Komunikazioa, garapena eta GGKEak” izeneko agiria banatu zitzairen, gogoeta-prozesu horren gida izateko bokazioarekin eta prozesua orientatzeko helburuarekin.

Azkenik, eta ikerketa honen emaitzak argitaratu eta GGKEei bueltatu ondoren, beste testu bat egin eta editatuko da: lankidetzarako, GGKEei errazteko erakunde horietarako komunikazio-politiken eta -estrategien diseinua eta horien aplikazioa.

⁸ Gaur egun GGKEen komunikazioaren arloa aztertzen duten ikerketa berezi bakarrak, guk dakigunez, Aparicio Gómezen (1988) txostena eta oraintsu López Rey (2001), Jerez, Sanpedro eta López Reyk (2002) egindakoak baino ez daude. Baina eurerariko bat ere ez da berariaz Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEei buruzkoa; orokorrean Espainiako erkundeei buruzkoak dira.

Proiektua hiru galderari dagozkion hiru fasetan artikulatzen da:

- Zein dira komunikazioa lantzen ari diren GGKEak?
- Nola ulertu eta lantzen dute?
- Nola landu behar da, teorian eta praktikan, komunikazioa arlo honetan?

Hiru galdera horiek garrantzia handiagoko beste galdera batek zeharkatzen ditu, zeinak zentzua ematen dien:

- Zein zeregin dagokio komunikazio-dimentsioari elkartasunaren eta garapenerako lankidetzaren arloan eta GGKEetan XXI. mendeko gizartean?

1.1.2. Ikerketa: Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen komunikazioaren egoeraren diagnostikoa

Zein baliabide dituzte Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek gaur egun komunikatzeko erakundeen barruan, beste GGKE batzuekin, komunikabideekin, gizartearekin, beste erakunde batzuekin eta hegoaldeko euren bazkideekin? Badakigu zenbat GGKEk duten komunikazio-arloa edo bulegoa? Zeintzuk dira eta nola egiten dute lan hori? Baina ez dakigu, ezta, oso ondo nola ikusten duten komunikazioa GGKEek eurek (mehatxu moduan edo aukera moduan?).

Inplikaturako aktore guztien artean gogoeta-prozesu zehatza, sakona eta lasaia egiteko behar-beharrezkoak diren datuak behar dira. Ondoren etorriko dira ia aztertu gabeko arlo honi buruzko ikerketa zehatzagoak.

Ikerketa honen helburua da deskribatzea nola dagoen komunikazioaren lan-arloa GGKEetan, horren egoera ezagutzea eta arazo nagusienak adieraztea, hori guztiori lagungarri izan dadin gogoeta-prozesu teoriko-praktikorako eta ikaste kolektiborako.

Ez du bilatzen bakarrik GGKEek dituzten giza baliabideak eta baliabide materialak egiaztatu eta deskribatzea, baita horien komunikazio egoera ulertzea ere, hau da, deskubritzea nola ulertzen den GGKEetan bertan komunikazioak euren lanean duen zeregina.

Lehenengo, uste dugu datu hotzak (esaterako, zein baliabide, denbora eta material urritasunekin saiatzen diren komunikatzen GGKEak) egiaztatu eta abiatzeko gutxieneko mapa, "diagnostikoa", irudikatu gabe, ezinezkoa dela gai honi buruzko gogoeta zehatzik egitea.

Bigarren, interpretatzen dugunaren arabera, datuok, eurek bakarrik, ez dute egoera guztia agortu ez azaltzen. Beste jardun-eremu batean (eta askoz gehiago presak markatutakoetan) baliabide ukigarrien atzetik unibertso sinbolikoa mugitzen da, esperientzia eta hausnarketa propioen eta heredatutako inertzia eta topikoen nahasketa borrosoak erai-

kitako pertzepzio-multzoa eta imajinak. Hori dela eta, baliabide urritasun horren atzean zer dagoen ulertzen hastea interesatzen zaigu, barrutik nola ulertzen den arazoa eta komunikazioaren zeregina.

Hori bai, “diagnostikoa”z modu zehatz eta mugatuan hitz egiten dugu. Ikerketa honek ez du bilatzen balio estatistikoa izatea, baizik eta komunikazioaren gaiari buruzko ahalik eta informazio esanguratsu gehien ateratzea eta komunikazioak elkartasunaren eta lankidetzaren lan-arloan duen zereginari buruzko gogoeta kolektiboa bultzatzea (hori dela eta, esan genezake ikerketa hori hurbilago dagoela *autodiagnostikotik* diagnostikotik baino, GGKEek prozesuan parte-hartze aktiboa eta erabakigarria baitute). Hortaz, ez da diagnostiko diagnostikoa.

Adierazitako helburuak lortzeko, ikerketa lau fasetan egituratu zen:

- a) Lehenengo fasean, zeuden iturrietatik abiatuta “*lagina*” egin zen (Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen Koordinakundea osatzen duten GGKEetan eta azken urteetan lankidetzaren arloan Eusko Jaurlaritzak diruz lagundu dituen erakundeen zerrendan oinarrituta).
- b) Bigarren fasea deskriptiboa da, eta GGKEen ezaugarri orokor garrantzitsuak ezagutu nahi ditu (nola dauden egituratuta, nola antolatzen diren, zenbat denbora daramaten lanean, etab.), bai eta komunikazioa lantzeko euren ezaugarriak ere (arloan honetara dedikatutako pertsonak dituzten, komunikabideak erabiltzen dituzten, etab.).

GGKEei betetzeko bidali zitzaizkien galdetegi baten bidez, erakundeok hiru motatan sailkatu ziren, komunikazioaren arloan egindako lanaren garapeneraren eta erabilgarri dituzten baliabideen arabera:

- Komunikazioan lanik egiten ez duten GGKEak.
 - Komunikazioan lan egiten duten GGKEak, baina horretarako bakarrik pertsona bat ez dutenak.
 - Komunikaziorako bakarrik pertsona bat duten GGKEak edo lanaldi erdian, komunikazioa eta garapenerako hezkuntza partekatuz⁹.
- c) Hirugarren fasea: interpretatiboa, zeinak identifikatu nahi dituen GGKE horiek landu izan duten komunikazioaren kontzeptua eta detektatu dituzten komunikazio arazoak eta horietatik zeintzuk larritzen dituzten gehien. Honela egituratuko da:
 - Eztabaidarako talde bat osatzea bigarren taldean hautatutako GGKE batzuekin.
 - Eztabaidarako talde osagarria osatzea Espainiako nahiz Europako GGKE batzuetan garapenerako hezkuntzaren arloan erantzule diren batzuekin¹⁰.
 - Elkarrizketak egitea sakonean hirugarren taldeko GGKE guztiei.
 - d) Laugarren fase bat, non ikerketaren emaitzen txostena egin, zabaldu eta GGKEei eman zitzaizkien.

⁹ Aukeraketa irizpide hori erabili da, ikerketaren marko teorikoaren arabera, komunikazio prozesuak batez ere hezkuntza-prozesuak direlako (ikus marko teorikoaren azalpena).

¹⁰ Eztabaida talde hau hezkuntza kontzeptuagatik sortu da, izan ere, ikerketaren marko teorikoa elikatzen du.

2. Marko teorikoa

Ezagutza beti sortzen da *subjektu* (ezagutzen duena) eta *objektu* (ezagutu nahi dena) baten arteko topaketa eta tentsiotik. Baina subjektua, ikerketaren ekintzan, ez da behatzaile soila: jardun/aritu ere egiten da, galderak egiten dituelako eta gai batzuk goraiatu eta beste batzuk baztertu egiten dituelako, eta ahazten lagundu. Imajina dezagun komunikazioaren eta GGKEen arteko harremanari buruzko lan bat, zeinak bakarrik galdetzen duen erakunde horien eta komunikabideen artean dauden loturei buruz. Lan horrek bere *partzialtasuna* (alde batean bakarrik eragiteko asmoa) aitortu eta azpimarratu ezean, itzelezko laguntza egingo lioke komunikazio-prozesuak ahalegin *mediatikoetan* agortzen direla dioen presuntzioari (beste alde batetik, dagoeneko nahiko zabaldua dagoen aurreiritzia). Ikerketa orok, behaketarako eta datuak biltzeko mekanismoak oso ondo landuta izan arren, beti begiratzen dio *puntu* batetik eta memento jakin batean zuzentzen ari zaion unibertso zabalari. Horregatik, zentzu hertsian, emaitzak, benetan, *ekoiztuak* dira eta ez soilik *bilduak*, batzuetan aldarrikatu ohi den bezala¹¹.

Are gehiago, gainera, ikertzaile orok ikertze-ekintza erreflexibotasun ariketa bihurtu behar du (abiaburua duen pentsamenduari buruz hausnartzea), *garrantzitsua dena ez da zer galdetzen duzun, benetan garrantzitsua dena da zergatik galdetzen duzun galdetzen duzuna, zergatik jakin nahi duzun hori eta ez beste zerbait, garrantzitsua, beraz, bilatzen duzuna da, nahi duzuna*¹². Hori da irakurtzen duenari deskribatu behar zaiona. Ondorioz, marko teorikoak gure begirada osoa tindatzen duen begiradaren *abiaburua* azaldu behar du. Hori egitearren, hasteko, deskribatu nahi ditugun terminoekin zer ulertzen dugun definituko dugu, *komunikazioa, komunikazio-egoera eta GGKE* bezalako kontzeptu polisemiko eta labainkorrak.

¹¹ Ibáñez, 1979.

¹² Lamo de Espinosa, "El retorno del sujeto ¿unidad o multitud?", in VV.AA., *Reflexividad y sujeto. Homenaje a Jesús Ibáñez*, Universidad de Cantabria, (1998: 52).

¹³ Luhmann, 2001.

¹⁴ O' Sullivan, Fiske eta beste batzuk, 1985: 132.

2.1. Zeri deritzogu komunikazioa

Orokorrean, komunikazio-prozesuak ulertzerakoan estilo ezberdin bi bereiz ditzakegu:

- a) Estilo instrumental hegemonikoa (komunikatzea *zertarako*), ezin hobeto egokitzen zaiona kultura merkantilari eta gurea bezalako produkzio eta kontsumo azaleratuko sistemaren errealitateari. Komunikazioa informazioa transmitzearekin konparatu ohi du eta arreta handia jartzen dio informazio-fluxuen kudeaketari, tresna teknikoei eta komunikabideen bidez mezuak modu masiboan zabaltzeari.

Ikuspegi honi gehiago interesatzen zaizkio bitartekoak eta mezuak pertsonak eta horiei komunikazioak eragin eta subjektu gisa berreraikitzen dituen moduak baino. Ez da komunikazio terminotan mugitzen, kulturen arteko topaketa gisa, duintasun edo herritartasun unibertsala bilatzen, baizik eta inpaktuaren eta epe laburreko helburuen bila dabil. Arazo konplexuen ulermen kolektiboari laguntzeari uko egin eta azkenean nahastu egiten ditu bitartekoak (ekintzak, proiektuak, programak) eta helburuak (*pobrezia* borrokatu edo *garapena egitearen* ideia). Komunikazioa ulertzeko modu horren atzean dagoena bizitza ulertzeko modu autoritarioa da. Ez gaude, beraz, soilik komunikatiboa den erabaki baten aurrean (proposamen teoriko edo metodologiko baten alde egitea baino gehiago da), baizik eta boterea eta gizarte harremanak ulertzeko aukera pertsonal eta kolektibo baten aurrean.

- b) Komunikatzeko estilo komunikatiboa. Komunikazioa uler dezakegu *zertarako bitarteko* bezala eta *berez helburu* bezala, hau da, komunikazio edukatibo bezala. Hezkuntzarekin duen harreman banaezinetik ikusita, komunikazioak batez ere *ikasi* eta *batera haztea dira*. Horregatik, dialogatzen du *zaratarekin* (bide ez jarraia eta ez-emana, desadostasuna, irekiera, asanblada), eta *gatazkarekin* (subjektu eta begiraden aniztasunaren emaitza): errealitate aldakorren eta begiraden aniztasunari egokitze berme moduan ulertzen ditu. Zentzu literalean esan dezakegu eredu entziklopedikoa dela, ikastea ezagutza *zikloan* jartzea bezala ulertzen duelako, ez du egiaren jabe egin edo inposatu, eta ez du uste subjektuak bukatuta daudenik, *prozesuan dauden subjektu* bezala ikusten dituelako.

Komunikazioa hezkuntza-prozesuen eraikitze moduan ulertuz gero, gehiago azpimarratzen ditugu produktuaren erabilerak produktua bera baino, erabileraren sortzen diren balioak eta produktuon erabilerarako estrategiak azpimarratzen ditugu. Komunikazioak, orduan, erakunde osoa eta horren jarduera guztiak zeharkatzen ditu.

Komunikazioa bera, bitarteko eta helburu gisa ulertuta, garapen-ariketa da, besteari norbera *inbaditzen* uztea eskatzen baitu, inoiz berdin uzten ez gaituen topaketan, sartu ginen moduan uzten ez gaituena, alegia¹³.

Komunikazioa, hortaz, *estilo* bat da. *Estilo* hitza bere zentzu kulturean erabiliko dugu. Estiloa da, guretzat, nor-tasun kulturala eta posizio soziala negoziatzeko eta adierazteko dagoen bitarteko multzoa, objektu edo subjektu berezi bati esleitzen dizkiogun zentzuak eta balioak antolatzea posible egiten duen zerbait¹⁴. Estiloak (bere osagaietako batek bezala, hizkuntzak) karga sinboliko handia gordetzen du, *performatiboa* da, asko adierazten du barrutik mugiarazten gaituen jarrera, erregela, kode eta konbentzio multzoari buruz. Esan dezakegu *komunikatzeko estiloak bizitza estiloa* ikusten uzten duela.

Ondorioz, GGKEek euren *komunikatzeko estiloa* aukeratzen dutenean ez dituzte soilik mezuak zabaltzen: eurak sartzen diren elkartasun eta lankidetzako esparrua ari dira eraikitzen eta euren buruak hezten eta eraldatzen ari dira. Ez direlako bitartekoak eta helburuak banatu behar: Hegoaldearen izenean dirua eskatzerakoan gizartea mobilizatu dezakegu pobrezia arloaren inguruan (*elkartasuneko kultura* sortzea), edo desmobilizatu dena kariatatea egitearekin konpontzen dela zabalduz (*elkartasun-kontsumoa* sortzea).

Ikerketa hau planteatu genuenean, galdetzen duguna galdetzerakoan, komunikazioaren bigarren adiera horretatik abiatu ginen (instrumentala baino askoz zabalagoa). Onartu genuen edozerk komunikatzen duela (baita isiltasunak ere) eta edozein komunikazio-prozesuk hezi egiten duela, berarekin balioak dakartzalako, errealitateari begiratzeko formak sendotzen dituela eta posible diren norabide eta etorkizunak adierazten dituela¹⁵.

2.2. Zer ulertzen dugu komunikazio egoeratzat

Komunikazioaren egoerari ikuspegi bitik ekin diezaikegu:

- a) Ikuspegi konbentzionalan, *komunikazio egoera* esaten dugunean lan-eremu batek erakunde zehatz batean duen egoerari buruz ari gaitezke. Horrela, GGKE batean nola egiten den lan ezagutuko dugu, zein baliabide material eta giza baliabide dituen, zer egiten duen, zein helburu eta emaitzarekin, etab.
- b) Ikuspegi zabalagoan, *komunikazio egoera* deituko diogu subjektu bat, hala pertsona bat nola erakunde bat, bizi den esanguren eta zentzuen espazioari. Gizarteko aktore bakoitzaren komunikazio egoera askoz gehiago da bere komunikazio praktikak baino, harreman estua duelako zirkunstantzia ekonomiko, politiko, sozial, kultural, eta abarrekin. Komunikazio egoera bat ezin daiteke azaldu komunikaziotik bakarrik, komunikazio egoera hori gertatzen den testuinguru soziokulturalari kasurik egin gabe. Hain da horrela ze, komunikazio egoerak irudikapenek osatu ohi dituztela (hau da, errealitatearen aurreko jarrera-hartzeek), gai edo zirkunstantzia jakin bati buruz egiten ditugun ideiak, alegia. Zehatzago, eta dagoeneko GGKEen eremura mugatuta, komunikazio egoeraz hitz egin dezakegu erakunde bakoitzak bere lanaren barruan prozesu komunikatiboei esleitzen dien zeregina identifikatzen dugunean.

Ikerketa honetan komunikazio egoeraz ari garenenan ikuspegi bietatik ulertuko dugu. Komunikazioak GGKEetan duen egoerara hurbildu nahi dugunez, erakunde horien baliabide, lan, praktika komunikatibo, eta abarrak ezagutzea interesatzen zaigu (lehen mapa deskriptiboa egiteko), baina baita komunikazioa nola interpretatzen duten eta zein zeregin esleitzen dioten ere (lehen zirriborro interpretatiboa diseinatzeko), horrela, izan daitezkeen arazoak detektatu ahal izateko.

2.3. Zer da GGKE bat

Komunikazio eta komunikazio egoera kontzeptuak bezala, GGKEaren kontzeptua ere ez da adiera bakarrekoa, batez ere praktikan. Hainbat erakunde ari dira funtzionatzen, oso izaera eta jite ezberdinekoak, eta horiek GGKEtzat hartzen dira, eta zenbait unetan GGKE bezala ere egin dezakete lan, hau da, noizean behin garapenerako lankidetzarako

¹⁵ Komunikazioari eta komunikazioak GGKEen lanean izan ditzakeen eraginari buruz gehiago jakiteko, ikusi "Desarrollo, comunicación y ONGD" gida, Hegoak proiektu honen barruan argitaratutakoa (Erro, 2002).

¹⁶ Nazio Batuek, OCDEk eta Munduko Bankuak GKEei buruz ematen dituzten definizioak oso orokorrak dira eta ez dute askorik laguntzen azterketa zientifikoa egiten. Gai honi buruz C. Murguialdayren eta Iñaki Valenciaren argitalpena kontsultatu daiteke: *Las organizaciones no gubernamentales para el desarrollo*, Eusko Jauriaritza, 2000, 12.

¹⁷ Espainiako GGKEen Koordinakundea (CONGDE), *Código de conducta de las ONG de desarrollo*.

¹⁸ Ez ditugu kontuan izango CONGDEren Jokabide Kodean azaldutako alderdirik gatazkatsuenak eta egiaztatzeko zailenak, izan ere, ez dute eragin handirik ikerketa honetan. Esate baterako, honelakoak agertzen dira bertan: *gizartea aldatzeko edo transformatzeko borondatea izatea, karguak aukeratu edo izendatzean mekanismo gardenak eta partehartzaileak erabiltzea edo gardentasunez jokatea*.

proiektuen kudeaketan hartzen dute parte. Orduan, gure buruari galdetu diogu Euskal Autonomia Erkidegoan garapenerako lankidetzaren arloan garrantzitsuenak diren erakundeei buruz. GGKE, GKE edo, adibidez, kongregazio erlijio-soez ari gara?

Euskal Autonomia Erkidegoan garapenerako lankidetzarako finantzatu diren jardueren ezaugarrietan sakondu dugunean, ohartu gara ekintza horietan bitartekari eta dinamizatzaile izateko zeregin nagusia, batez ere, printzipioz, GGKE bezala definituta dauden erakundeei egokitu zaiela. Baina, zein dira lankidetzarako garapenerako funtsezko subjektu horren identitatearen ezaugarriak? Zer ulertzen dugu GGKE moduan?

Arazo teorikoa aspalditik dator, zailtasunak ditugulako GKE bat zer den argi eta garbi definitzeko. Izan ere, nazioarteko erakundeek ematen dituzten definizioak oso zehaztugabeak eta orokorrak dira¹⁶. GGKEek eurak gatazkaz jakitun dira adierazten baitute (...) *zenbait kontzeptu argitu eta zenbait printzipio adosteko beharrezana, gu mugitzen garen, gu parte gaituen gizarte anitzaren isla bezala ulertzen ditugun erakundeen multiplizitate eta aniztasuna ikusita, eta gizarte anitz horrek posible egiten digu gure lanari, gero eta konplexuagoari, ikuspegi ezberdinetatik ekin ahal izatea*¹⁷.

Ikerketa honetan GGKEtzat hartzen ditugu -CONGDEren jokabide-kodearen arabera– lankidetzan zentratutako egitura-maila minimoa duten erakunde egonkorak (jarduera espontaneoak eta unean unekoak baino gehiago, egiten dituzte), ez dute irabazteko asmorik (sarrerak garapenerako ekintzetarako erabili behar dira), garapenerako lankidetzaren eta nazioarteko elkartasunaren arloan modu aktiboan egiten dute lan, gizartearen babesa eta laguntza dute (gizartearen aintzatespena dute GGKE diren neurrian) eta nazioarteko elkartasunaren eta lankidetzaren helburuen inguruan oinarritu eta artikulatzen dira¹⁸.

Kongregazio erlijiosoek, elkarte kulturalak edo hezkuntza-erakundeek, adibidez, irabazteko asmorik ez badute ere eta noizean behin garapenerako lankidetzarako jardueraren bat finantzatu badute ere ezin dira GGKEtzat hartu, eta, beraz, ez dira ikerketa honetan aztertuko. Bai aztertuko dira, ordea, erakunde erlijioso, politiko, kultural, sozial, akademiko, eta abarrekin menpekotasun organikoak duten edo loturak dituzten GGKEak.

3. Prozesu metodologikoa

Marko teorikoa definituta, agiria irakurtzen duenak modu kritikoan irakurri ahal izan dezan eta ikerketa berregin, erabili den prozesu metodologikoa deskribatu behar da. Sarritan, gaizki ulertutako efikaziaren izenean, deskribapen metodologikoetarako tarte ahalik eta gehien murrizten da (teknikoa eta errutinak izendatze hutsera), horrela lekua irabazteko ondorio eta errezetentzat. Guk ez dugu horrela egin, ordea. Hori ez gertatzea nahi dugu, hain zuzen ere, lan honen helburuekin kontraesanik izan ez dadin, lan horrek meriturik badu, hori hutsune bat betetzeko egindako ahaleginean - gaur egun ez dugunari buruzko funtsezko datuak ematea- eta gogoetarako mugimendua sortzen laguntzean bilatu behar da. Gaiaren inguruan egindako ikerketak agortu baino, nahi duguna ikerketa horixe hastea da, hori ikertzeko eta horren analisia eta ulermena sakontzeko bide berriak irekitzea.

Ikerketa soziologikoaren bidez gizartearen errealitatera egindako hurbilketak gainditu du, dagoeneko, gutxienez teorian, metodologia kuantitatibo eta kualitatiboaren inguruko dikotomia. Gizartea ikertzeko metodoei buruzko teoriak gaur egun metodo bien bateragarritasunaren alde egiten du. Horrela, agiri batean prozedura kuantitatiboez eta kualitatiboez hitz egiten dugunean ez da zertan ikusi oraindik gizarte zientzietan ebatzi ez den ikuspegi bi horien arteko gatazka (aurretik ere aipatu dugu guk sinisten dugula ikerketa bateko datu guztiak ikertzen duen subjektuak *ekoizten* dituela), ikusi behar da, soilik, fase bakoitzeko helburuei ondoen egokitzen zaizkien tresnen aukeraketa¹⁹. Gure kasuan tresna kuantitatibo eta kualitatiboez baliatu gara. Triangulazioa topografian erabiltzen den metodoa da, kalkulu trigonometrikoen bidez kota bat erabakitzen denean, hiru puntutik neurtuta. Soziologian, berriz, termino hori gizarteko errealitate bat modu osagarrian definitzea posible egiten diguten metodoak izendatzeko erabiltzen da. Horrela, metodo horri jarraiki, hiru teknika erabili ditugu:

- Inkesta (metodologia kuantitatibo).
- Sakoneko elkarrizketa egituratua (metodologia kualitatibo).
- Eztabaidarako taldea (metodologia kualitatibo).

Metodo kuantitatibo aukeratzeko, ezagunena hartu dugu, inkesta. Laginketa ez probabilitistikoaren bidez egindako inkesta ez aleatorioa da. Laginketa mota horrekin ezin da laginketa-akatsik kalkulatu, baina populazio-parametroen estimazio fidagarriak lor daitezke. Aukeratu den laginketa opinatiko izan da. Laginketa mota horretan, ikertzen duen

¹⁹ Bat gatzoz erabat Bourdieuren (1997, 1999) eta Ibañezen (1979, 1985) ekarpenekin. Biek gogorarazten digutenez, koantitatibo eta kualitatibo elkarren aurka jartzean denbora galtzen ari gara eztabaida antzu eta artifizial batean, izan ere, gakoa beste aldean dago, ikertzen duenaren jarrera estu edo zabalean, errealitate dinamiko eta iheskorri jarraitzeko ahaleginean (inoiz harrapatu ezin izango duena), edo agortzeko gurarian, baina horretarako behartu egin beharko du, bere begirada eta baliabide metodologikoetan sartu ahal izateko eta, horrela, neurritz kanpoko sinplifikazioak eta itxura batean erabilgarriak diren errezetak eskaintzeko. Izan ere, dagoeneko badirudi metodo kuantitatiboak eta kualitatiboak integratzeari buruzko eztabaida agortuta dagoela. Gaur egun eztabaida gehiago da integrazio hori zelan egin, eta ze betekizun beharko litzatekeen.

pertsonak, bere irizpidearen arabera, laginketa aukeratzen du egin asmo duen ikerketaren ondorioetarako ahalik eta adierazgarriena izan dadin. (Rodríguez Osuna, 1989).

Datuak biltzeko metodo kualitatiboek (sakoneko elkarrizketa eta eztabaidarako taldea, esaterako) oso eginkizun garrantzitsua dute ikerketan, behatutako emaitzen atzean dauden prozesuak ulertzeko informazio baliotsua ematen dutelako eta pertsonak euren egoerei buruz duten pertzepzioan izandako aldaketak baloratzen dituztelako. Gainera, metodo kualitatiboak inkestetan oinarritutako ikerketa kualitatiboan emaitzak hobetzeko erabil daitezke, hipotesiak sortzen laguntzen dutelako eta ikerketa kuantitatiboaren ondorioak zabaldu edo argitu egiten dituztelako.

Krueger-en arabera (1991) *“eztabaidarako talde bat kontu handiz planeatutako elkarrizketa bezala defini daiteke; definitutako intereseko arlo bati buruzko informazioa lortzeko diseinatuta”*. Tresna horrekin, prozedura egokiaren bidez eta moderatzaile aditua izanez gero, ikerketaren helburu nagusirako informazio garrantzitsua lor daiteke: *“eztabaidarako taldearen xedea parte-hartzaileek eurei buruzko aitormenak egitea lortzea da”*. Horrela, nolabaiteko atzeraelidura lortzen da parte hartzen duten subjektuen artean. Teknika horrek zentzu irekia du, malgua, eta horrek posible egiten du parte-hartzaileen arteko eztabaidaren bidez hori berori desbideratzea, non informazio hori probetxuzkoa izan daitekeen. Eztabaidarako taldeak *“baliagarritasun subjektiboa”* du, non taldeko elkarrizketako parte-hartzaileen komentario testualak erabiliko diren. Ikuspegi horretatik, Kruegerrek berak adierazten duenez, eztabaidarako taldeak bildu eta ematen duen material guztia kualitatiboa da, *“taldeko parte-hartzaileen jarrera, pertzepzio, iritzia”*etan oinarrituta lan egiten delako.

Sakoneko elkarrizketek galderak egin, entzun eta erantzunak erregistratzea dakarte, eta ondoren, gai zehatzen bat argitu edo zabalduko duten beste galdera batzuk egitea. Galderak irekiak dira eta elkarrizketatutako pertsonak euren pertzepzioak euren hitzekin adierazi behar dituzte. Sakoneko elkarrizketek duten helburua onuradunek gai bati buruz duten iritzia, horren terminologia, eta euren aburuak ezagutzea da. Hiru oinarritzko ikuspegi daude sakoneko elkarrizketetan, eta horien arteko ezberdintasuna elkarrizketarako galderak aurretik erabaki eta estandarizatzen diren modutik datoz. Hiru ikuspegiok dira: elkarrizketa irekia (elkarrizketa informala), elkarrizketa erdiegituratu eta elkarrizketa egituratu garapeneko estandarizatu). Ikuspegi bakoitzak helburu ezberdina du eta prestakuntza eta instrumentazio ezberdinak eskatzen ditu.

Ikerketa honek elkarrizketa ireki estandarizatuaren (edo egituratuaren) aldeko hautua egin du. Kontu handiz egindako eta aurretik ordenatutako galdera irekien multzoa da. Elkarrizketatzaileak elkarrizketatutako pertsona bakoitzari galdera berberak egingo dizkio, funtsean hitz berdinak erabilita, eta ordena berean. Elkarrizketa horien bidez elkarrizketatzaileak datu zehaztuak modu sistematikoan bil ditzake eta elkarrizketatutako guztien artean konparatzea errazten dute. Ikuspegi horretan, ezin da egin elkarrizketatzaileak elkarrizketaren gidoia egiterakoan aurreikusitako ziren gai edo topikoak bideratzerik. Elkarrizketa egituratuak pertsona ezberdinei, euren esperientzia partikularren arabera, galdera alternatiboak erabiltzea mugatzen dute. Horrek gutxitu egiten du ikerketan norbanakoen ezberdintasun eta egoerak guztiz inkorporatzeko aukera.

Ikerketa sozialean gero eta ugariagoak dira metodo kualitatiboekin egiten diren ikerketa-lanak. Informazioa lortzeko -dela behaketaren bidez, dela testuak biltzearen, elkarrizketen edo eztabaidarako taldeen bidez- beti dakarkio ikertzaileari hizkuntza-material hori analizatzeko lan zail eta nekosoak. Horrelako materialaren analisiak, kasurik gehienetan gutxi egituratuta eta oso sakabanatuak, metodo hermeneutiko guztiek duten erronkaren aurrean jartzen gaitu: interpretazioa, alegia. Datu kualitatiboen irakurketa eta interpretazioaren analisirako jarraitutako metodologia eta irizpideetan ageriko diskurtsoaren analisi kualitatiboa aukeratu dugu. Analisi hori egiteko hainbat metodologia erabil daitezke. Garrantzitsuenen artean indukzio analitikoaren prozedura, *grounded theory*ren prozedura analitikoak, Barton eta Lzarseld-en datuen analisirako prozedurak, diskurtsoaren ikuspegi semiotiko-egiturazkoak, koadro semiotikoaren teknika, etab. daude. Gaur egun, soziologiako analisi kualitatiboaren estiloak ondokoetan sartzen dira: Ibañez eta bere laguntzaileen sailkapenean, Tesch-en sailkapenean (1911) eta Millar eta Crabtree-ren sailkapenean. Ikuspegi horiek doaz, mutur batetik, ageriko edukiaren analisi kuantitatibo soiletik (Berelson, 1952), ezkurtuko edukiaren analisi kualitatiboraino (López Aranguren, 1989). Gure analisirako metodoa hurbilago dago, esistitzen diren orientabide teorikoen aniztasuna ezagututa, pragmatismoaren menpe dauden autoreetatik (Patton, 1990). Analisisiko pragmatismo hori egoera zehatz bat une jakin batean aztertzen duen ikerketaren testuingurutik ulertzen da, une hori oso bestelakoa da tesia idazten ari den erudito edo doktorando batenarekin konparatuta, azken hori nahitaez lotuta baitago marko teorikoetara eta teoria produzitzera. Miles eta Huberman-ek ere (1994) adierazten dute ikerketa enpirikoaren terreno praktikoan polaritate epistemilogikoak lausotu egiten direla eta ikerketaileek zenbait ikuspuntu erabiltzen dituztela. Izan ere, gure analisisian murgiltze-estrategiak erabili dira lehen transkripzioetan, eta, ondoren, estilo egituratuagoak erabili dira.

Gure analisiak elementuak (gaiak, pautak, edukiak) identifikatu eta kategorizatu nahi ditu eta horien arteko loturak, horien erregulartasuna edo maiztasuna eta horien sorrera esploratu. Kontzeptuak kategorizatu nahi izan dira eta hasierako gidoian azaldutako tematikaren arabera analizatu. Dinamika pragmatikoago batean eta gure ikerketa sorrarazten duten helburuetatik hurbilago dagoenean, ageriko diskurtsoaren analisi kualitatiboa egin da, lerro arteko irakurketa egin nahi izan gabe. Terminoak kuantifikatu direnean izan da, batez ere, irakurtzen duenak adierazpen grafiko ulergarriagoa izan dezan. Inkestari buruzko irakurketa-prisma eskaintzea eta komunikazioaren eta garapenerako lankidetzaren eremuan komunikazioari buruz inkestatuek eta taldeko partehartzaileek adierazten duten errealtatearen enkoadrea eman nahi da. Hau da, posible den informazio gehiena lortzea, jarritako helburuak lortzeko.

Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen komunikazio-egoera aztertzekeo prozesu metodologikoa lau fasetan egituratu eta garatu zen, helburu, tresna eta ezaugarri espezifiko eta ezberdinekin. Faseak aurretik aipatu ditugun hiru galderaren inguruan artikulatu ziren, horiek baitira ikerketaren parte den proiektuaren multzoa osatzen dutenak:

- Zein dira komunikazioa lantzen ari diren GGKEak?
- Nola ulertu eta lantzen dute?
- Nola landu behar da teorian eta praktikan komunikazioa arlo honetan?

Sakoneko azalpenaren interpelazioak zeharkatutako hiru galdera:

- Zein eginkizun dagokio dimentsio komunikatiboari elkartasunaren eta lankidetzarako garapenaren arloan eta GGKEetan XXI. mendeko gizartean?

Horiek erantzuteko metodologia ezberdinak erabili behar ziren eta horiek osatu egin behar ziren gero interpretazioan artikulatu ahal izateko.

- LEHENENGO FASEA:

Praktika kuantitatiboa erabilita lortutako informazioa galdetegi baten bidez (galdera itxi eta irekiekin). Hori 73 GGKEei zabaldu zitzaien eta horietatik 42k erantzun zuten.

- BIGARREN FASEA:

Praktika kualitatiboa erabilita lortutako informazioa eztabaidarako talde bi egitearen bidez (helburu ezberdinekin). Horietan 12 GGKEk hartu zuten parte. Gainera, sakoneko 15 elkarrizketa ere egin ziren.

- HIRUGARREN FASEA:

Lortutako emaitzak artikulatzea eta agiri hau egitea.

- LAUGARREN FASEA:

Laugarren eta azken fasean, emaitzak publikoki itzuli zitzaizkien GGKEei, mintegi moduan egindako eztabaida irekian, eta datu horiek zabaldu ziren.

3.1. Lehenengo fasea

Eta bitan egin zen:

- Unibertsoa eraikitzea eta lagina egitea.
- Galdetegia egitea, datuak biltzea eta GGKEak sailkatzea.

3.1.1. Unibertsoa eraikitzea eta lagina egitea

Lehenengo faseko lehenengo etapan, unibertsoa *eraiki* behar izan zen, horren ezaugarriak eta tamainua erabaki. Zein GGKEri buruz ari gara?

Iturri nagusi bi erabili ziren:

- Eusko Jaurlaritzak azken hiru urteetan lankidetzaz gaitan diruz lagundutako erakundeen zerrenda (hor sartzen dira GGKE guztiak eta garapenerako lankidetzarako jarduerak egiteko diru-laguntzak eskatu dituzten kongregazio erlijiosoak).
- Euskal Herriko Koordinakundeko kide diren erakundeen zerrenda.

²⁰ Une honetan 500etik gora GGKE daude Espainian, eta eurotarik 100 zuzenean CONGDEn daude sartuta, kontuan izan barik autonomia mailako beste koordinakunde batzuk, esate baterako Euskal Herriko GGKEen Koordinakundea.

Telefono bidez izandako harremanetan, internet bidezko bilaketetan eta elkarrizketa pertsonalekin ikusi genuen Eusko Jaurlaritzak diruz lagundutako erakundeen zerrenda ez zela azterketa honen helburuetarako iturririk egokiena. Batez ere zerrenda horretan nahastu egiten direlako GGKEak, kongregazio erlijiosoak eta bestelako zenbait erakunde, edo oso txikiak izanik inoiz garapenerako lankidetzarako proiekturen batean ibili direnak, baina ezaugarri hauek dituen ikerketa batentzat eduki esanguratsu berezirik ez dutenak. Gainera, unibertso hori (300 erakunde ia) handiegia da esku artean dugun lan honen asmo eta neurrirako.

Beraz, Euskal Herriko GGKEen Koordinakundea osatzen duten erakundeetan zentratu gara. Koordinakundeak ez du Euskal Autonomia Erkidegoko lankidetzaren arloa agortzen eta GGKE guztiak ere ez ditu hartzen, baina bertan erakunderik garrantzitsuenek hartzen dute parte, orokorrean, errotuago daudelako, gizarte-oinarri handiagoa eta garatutako lan gehiago dutelako. Koordinakundea da Euskal Autonomia Erkidegoan GGKE mota guztiak biltzen dituen erakunde bakarra eta gainera CONGDEn kidea da, gaur egun Espainiako estatuan dagoen GGKEen federazio estatal bakaurrekoa²⁰. Hortaz, sektorearen erakusgarri den erakundea da.

Dena den, sakonago egindako lanak, elkarrizketa pertsonaletan eta komunikabideen presentzian oinarritutakoak, gure helburuetarako garrantzitsuak izan zitezkeen eta Koordinakundeko kide ez ziren zenbait erakunde, GKE eta GGKE detektatzea posible egin zuen. Erakundeok edo ez dira GGKE hutsak, edo horien jatorrizko helburua ez da lankidetzarako garapena (ACNUR edo UNICEF bezala), edo legitimitate esanguratsua dute Euskal Autonomia Erkidegoko lankidetzaren errealitatea modu kualitatiboan ulertzerakoan (Euskal Fondoaren kasua, esaterako).

Unibertso horretatik abiatuta, 73 GGKEko *lagin* bat egin zen (GGKEen behin betiko zerrenda), Koordinakundea osatzen duten 65 GGKEekin eta beste 8rekin (ikusi 1. eranskina), galdetegi bati erantzun ziezaioten.

Azpimarratu behar da ez dela lagin bat *strictu sensu* (hau da, unibertso osoaren adierazgarri izateko balio estatistikoarekin), ikerketa honi interesatzen zaiona GGKEetatik ahal denik eta informazio gehien lortzea delako.

3.1.2. Datuak biltzea eta GGKEak sailkatzea

Galdetegia egin aurretik, ondoko urratsak eman ziren:

- Batzarra Euskal Herriko GGKEen Koordinakundearekin. Helburua: proiektuari eta ikerketari buruz zuten iritzia eza-gutzea. Erakundea inplikatzeko. Koordinakundeak berau osatzen duten GGKE guztiei jakinarazi zien Hegoa mota horretako ikerketa bat egiten ari zela eta euren lankidetzaz eskatu zien.
- Hegoaren eskutitza lagineko GGKE guztiei ikerketa egingo zela iragartzeko.

- Hegoa eta GGKE bakoitzaren arteko telefono bidezko harremana (datuak eguneratzeko).

Ondoren, galdetegia egin zen (ikus 2. eranskina), ondoko egiturarekin:

- GGKEen ezaugarri orokorrei buruzko galderak.
- Horien komunikaziorako baliabideei buruzko galderak.
- Komunikazioaren inguruan dituzten iritziei buruzko galderak.

Galdetegia GGKE guztiei bidali zitzaizen bete zezaten. Prozesuaren pausoak ondokoak izan ziren:

- a) Behin-behineko galdetegia egitea.
- b) Aurretesta egitea tresnaren baliagarritasuna egiaztatzeko (2002ko otsaileko azken astean).
- c) Behin betiko galdetegia egitea.
- d) Galdetegia posta elektronikoz bidaltzea GGKE bakoitzari (2002ko martxoko lehenengo eta bigarren asteetan).
- e) Galdetegiak hartu izana telefonoz egiaztatzea eta horiek betetzeko izan daitezkeen arazoak identifikatzea (2002ko martxoko lehenengo eta bigarren asteetan).
- f) Galdetegiak berriz bidaltzea arazo teknikoak izan diren kasuetan, berriz ere posta elektronikoz, edo postaz edo eskuz (2002ko martxoko azken astean eta apirilko lehenengo astean).
- g) Betetako galdetegia hartzea (mugaeguna: 2002ko apirilaren 13a).
- h) Galdetegiak tabulatzea.
- i) GGKEak sailkatzea.

Azpinarratu behar da galdetegia GGKEei bidaltzea eta horiek beteta bueltatzea martxoaren 1etik apirilaren 13ra bitartean egin zela, hasieran denbora larregi dela eman dezake honelako lan baterako, baina horren zergatia GGKEek galdetegia bete zezaten izandako zailtasunetan datza. Izan ere, galdetegia bigarrenez bidali behar izan zitzaizen 12 GGKEri, eta denekin ere hainbat alditan komunikatu beharra izan zen, telefonoz nahiz posta elektronikoz. Ikerketaren fase honetan detektatutako arazoak izan ziren:

- Argitasun falta GGKEetan erakundean komunikazio-lanaren arduraduna zein pertsona den identifikatzeko orduan.
- Denbora-falta.

- Koordinazio-falta galdetegia hartzen zuten pertsonen eta galdetegia bete behar zuten pertsonen artean.

Dena den, GGKEak beti izan ziren ikerketan laguntzeko prest, Euskal Herriko GGKEen Koordinakundeak eskatu zien bezala. Kasu bitan baino ez ziren izan errezeloak galdetegiaren eta ikerketaren aurrean, eta kasu biotan GGKEotako arduradunek adierazi zuten *sarritan ikertzen dituztela sentitzen zutela* (batek galdetegia bete zuten, besteak ez).

GGKEek galdetegia erantzunekin ez bidaltzeko detektatu ziren arrazoiak, izan ziren:

- Arazo zirkunstantzialak (komunikazio arloaren ardura duten pertsonak bidaian izatea, beste zenbait arazo).
- Galdetegia betetzeko baliabide-falta. Batez ere GGKE txikienek (gutxien erantzun zutenak) oztopo larriak izan zituzten baliabide-falta zuten-eta (batzuetan datuak ez zituzten bilduta, hori egin zezakeen pertsona falta zen edo ezinezkoa zitzaien galdetegiari erantzuteko denbora erabiltzea).

Bidalitako 73 galdetegietatik, ezarritako epearen barruan %42,57 hartu ziren bueltan (lagin teorikotik). Kopuru onargarria da, kontuan izanda inkestaren hartzaileren mota, aipatu ditugun arazoak, GGKE gehienen antolamendu-egitura urria eta tamaina txikia, baliabide-falta, eta lanean dauden pertsonen ordutegien estutasunak eta denbora-falta.

1. taula. Galdetegian emandako erantzunen maila		
	GGKE kopurua	%
Bete duten GGKEak	42	57
Epez kanpo bete duten GGKEak	1	1,3
Bete ez duten GGKEak	30	41
Guztira	73	100

Galdetegietan emandako datuekin GGKEak hiru taldetan banatu ziren, komunikazio-arloan egindako lanaren garapeneraren eta erabilgarri dituzten baliabideen arabera.

2. taula. GGKEen sailkapena galdetegiko erantzunen arabera		
Hasierako sailkapena	GGKE kopurua	%
1. taldea: komunikazioaren ardura duen pertsonarik gabe	6	14,2
2. taldea: eskusiban ez dagoen pertsona batekin	27	64,2
3. taldea: eskusiban dagoen pertsona batekin	8	19
Guztira	42	100

²¹ Irizpide hori erabiltzeko arrazoia hezkuntza komunikazioaren kontzeptuan dago, izan ere, horrexetan oinarritzen da ikerketaren marko teorikoa.

Lehenengo taldea: 6 GGKEk (%14,2) adierazi dute ez dutela komunikazioaren inguruko lanez arduratzen den pertsonarik. Batez ere tamainan oso txikiak diren GGKEak dira eta ez dute egitura nahikoa komunikazio-lana mantendu ahal izateko. Baina hor sartzen da, paradoxikoa bada ere, Espainiako estatuan lan egiten duten GGKE handietako bat, baina Euskal Autonomia Erkidegoan ezarpen urria duena.

Bigarren taldea: 27 GGKEk (%64,2) adierazi dute badutela komunikazio-lanak beste eginkizun batzuekin uztartzen dituen pertsona bat (beste eginkizunen artean egon daitezke zuzendaritza edo koordinazioa, kudeaketa edo garapenerako hezkuntza).

Hau da talde nagusia. Batez ere tamaina ertain eta txikiko GGKEak dira eta ikerketarako interes berezia du. Talde zabal honetan 8 GGKE aukeratu dira (sektore ezberdinen ordezkari izan daitezkeenak) eta horiei eztabaidarako talde batean parte hartzeko gonbit egin zitzaion. Beste 9 GGKE ere atera dira talde horretan. Azken horietan komunikazioaz arduratzen den pertsonak garapenerako hezkuntzaren arloan ere eginkizunak betetzen ditu²¹.

Hirugarren taldea: 8 GGKEk (%19) adierazi dute komunikazio-lanetan soilik lan egiteko pertsona bat dutela. Orokorrean, tamaina handi edo ertaineko eta egitura finkatua duten GGKEak dira. 8 GGKE horiek, gehi aurreko taldean aukeratutako 9 GGKEek –pertsona bera komunikazioaz eta garapenerako hezkuntzaz arduratuta dutenak–, gehi Euskal Fondoak -salbuespena baita- osatutako 18 erakundeko taldeari sakoneko elkarrizketak egin zaizkio.

3.2. Bigarren fasea: eztabaidarako taldeak eta sakoneko elkarrizketak

Bigarren fase hau –GGKE hauek lanerako erabili ohi duten komunikazio-kontzeptua eta komunikaziorako dituzten arazoak identifikatzea bilatzen du– hiru etapatan banatu zen: eztabaidarako taldea egitea aztertutako GGKEen lagin batekin, eztabaidarako talde osagarria egitea, sakoneko elkarrizketak egitea komunikazio-arlorako pertsona bat lanaldi osoan dutela adierazi zuten GGKE guztiekin edo komunikazio-arloa eta garapenerako hezkuntza konpartitzen dituen pertsona bat dutela esan zuten GGKEekin.

3.2.1. Eztabaidarako lehenengo taldea

Eztabaidarako talde bat egitea komunikazio lanak beste batzuekin uztartzen dituen pertsona bat duten GGKEetatik (bigarren taldea) aukeratutako 9 erakunderekin. Sektoreka:

- Sektore sindikalari lotutako GGKE bi.
- Sektore erlijiosoan sartuta dauden lau GGKE.
- Elkartasunaren sektore laikoan sartuta dauden GGKE bi.

Ondoko egitura zuen gidoia egitea:

- Gizarteak GGKEei buruz duen irudiari eta ezagutzari buruzko galderak.

- Gizarteak hegoaldeko herrialdeen errealitateari buruz duen irudiari eta ezagutzari buruzko galderak.
- GGKEen eta komunikabideen harremanari buruzko galderak.
- Komunikazioa lantzeko moduei buruzko galderak.

²² Eztabaidarako taldea eratzea komunikazioaren hezkuntza kontzeptuagatik azaltzen da, izan ere, ikerketaren marko teorikoa horretan oinarritzen da.

Azkenean zazpi GGKE agertu ziren batzarrean (sindikalak bi, erlijiosoak hiru eta elkartasunaren sektore laikoko bat). Eztabaidarako taldea 2002ko apirilaren 24an egin zen Hegoaren egoitzan, Euskal Herriko Unibertsitatearen Ekonomi eta Enpresa Zientzien Fakultatean, Sarrikon.

Pausoak:

- Eztabaidarako taldearen gidoia egitea eta deialdia.
- Taldearen bilera egitea.
- Erantzunak transkribatzea.
- Erantzunak tabulatzea.

3.2.2. Eztabaidarako bigarren taldea

2002ko maiatzaren 16an bigarren eztabaidarako taldea, osagarria, izan zen Hegoak Vitoria-Gasteizen duen egoitzan. Bertan, Espainiako estatuko eta Europako GGKEetako garapenerako hezkuntzaren arloko arduradunak izan ziren²². Gonbidatutako GGKE guztiak izan ziren bileran (Estatu espainiarreko GGKE bi, Italiako GGKE bi, Belgikako GGKE bat eta Alemaniako GGKE bat). Bileraren xede zehatza lankidetzarako garapenaz ari garenean komunikazioaren eta garapenerako hezkuntzaren artean dauden harreman teoriko-praktikoak aztertzea zen.

Eztabaidarako gidoia ondokoei buruzko galderetan egituratu zen:

- Gizarteak GGKEen gainean duen irudia eta ezagutza.
- Gizarteak hegoaldeko errealitatearen gainean duen irudia eta ezagutza.
- GGKEen eta komunikabideen arteko harremana.
- Komunikazioa GGKEetan.

Eman ziren pausoak:

- Eztabaidarako taldearen gidoia egitea eta deialdia.
- Eztabaidarako taldea egitea.
- Erantzunen transkripzioa.
- Erantzunen tabulazioa.

²³ Komunikazioaz arduratzen zen pertsonak berariaz eskatuta, elkarrizketa batzuetan erakundeko beste arlo batzuetako arduraduna ere izan zen, esate baterako, koordinazio edo proiektuen arduraduna.

3.2.3. Sakoneko elkarrizketak

Sakoneko elkarrizketak egitea GGKEen *lagin* bati; ondokoek osatutakoa:

- Komunikazio-lanerako soilik pertsona bat zutela adierazi zuten GGKEak, lanaldi osoan nahiz partzialean (kontratuta edo boluntario moduan).
- Behar denean komunikazio-lana egiten duen pertsona garapenerako hezkuntzarako arloari lotuta dagoela adierazi zuten GGKEak.
- Bereziki garrantzitsuak diren GGKE batzuk edo garapenerako lankidetzaren eremuko zenbait erakunde: Euskal Herriko GGKEen Koordinakundea eta Euskal Fondoa.

Guztira 18 erakunde dira, honela banantuta:

- Komunikazio-arloaren ardurarako eskusiban pertsona bat duten 8 GGKE.
- Zeregin hori garapenerako hezkuntzarekin uztartzen duen pertsona bat duten 9 GGKE.
- Salbuespen 1 (Euskal Fondoa).

Elkarrizketak erakundeetan komunikazioaren ardura duten pertsonen daude zuzenduta.

Arrazoiak:

- Ez da GGKEen erantzun instituzionalik jaso nahi.
- Nahi dena da pertzepzio orokorrak jasotzea komunikazioak garapenerako lankidetzan eta GGKEetan duen egoera eta zereginari buruz, hain zuzen ere, errealitate, erralitate praktikoa eta egunerokotik.
- GGKEetan komunikazioaren ardura duten pertsonak dira, orokorrean, gai horri buruzko ezagutza zehatz eta sakonena dutenak. Hurbileko esperientzia dute eta horren bidez hitz egingo dute, baina beti euren izenean, norbanako bezala (euren iritzia ezin dakizkio ordezkatzen duten GGKEari egotzi)²³.

Elkarrizketatutako profesionalekin zintzotasun-giroa ezarri nahi izan zen. Hori lortzeko, aurretik adierazi zitzaizkien euren iritzia emango zituztela, norbanako gisa, esandakoa ez zela lan egiten zuten GGKEaren jarrera instituzionala balitz legez hartuko. Euren iritzia askatasun osoz adierazteko ere animatu genituen, emandako iritzia anonimoak izango zirela esanez. Azkenik, bermatu zitzaizkien euren esandako esaldirik erabiliz gero ez zela zehaztasunik eskainiko, eurak identifikatu ezin izateko.

Elkarrizketak 2002ko maiatza eta ekaina bitartean egin ziren, beti GGKEek dituzten instalazioetan (kasu batean izan ezik, horretan kalean egin baitzen, GGKEaren jardura batean), eta pertsona berdinak egin zituen: Hegoako ikerketaren arduradun teknikoak.

Aurreikusitako 18 elkarrizketetatik 15 egin ziren. Hiru horiek ez egiteko arrazoiak ezberdinak izan ziren²⁴. Elkarrizketetan erabilitako gidioia 3. eranskinean ikus daiteke.

²⁴ Intermón-Oxfam, SETEM eta Asociación Properú.

Azpitarratu nahi dugu egindako 15 elkarrizketetan komunikazioko 8 profesionalak (kazetariak) hartu zutela parte. Hiru GGKEren kasuan pertsona bi izan ziren elkarrizketan (GGKEaren koordinatzaile edo arduraduna eta prentsaren arduradun kazetari bat, lanaldi osoan edo partzialean). Beraz, guztira 8 kazetarik eta beste lanbide batzuetako 18 pertsonak (Enpresa Zientzietako lizentziatu bi, soziologiako bat, zuzenbideko bi, antropologiako bat, unibertsitate mailako ikasketarik gabeko bi, zientzia politikoetako ikasle bat eta ezagutzen ez zaizkion ikasketak dituen beste bat) hartu zuten parte. Zortzi kazetarietatik batek baino ez zeraman hiru urte baino gehiago GGKE batean lanean. Zortzi kazetarietatik, erdiak bakarrik zeukan esperientzia elkartasunaren eta lankidetzaren arloan, baina bai komunikabideenean. Azkenik, komunikazioko zortzi profesionaletatik (denak informazio zientzietan lizentziatuak), 7k euren burua kazetaritzat zuten eta batek gizarte-komunikatzailetzat.

Pausoak:

- Elkarrizketen gidioia egitea.
- Deialdia.
- Elkarrizketa egitea.
- Transkripzioa.
- Tabulazioa.

3.3. Hirugarren fasea: txostena egitea, zabaltzea eta itzultzea

Hirugarren fase honetan ikerketaren emaitzak zituen txostena egin, zabaldu eta GGKEei eman zitzaion.

4. Ikerketaren testuingurua

Edozein agiri irakurtzerakoan, horren testuinguruari hurbildu behar zaio. Zein testuingurutan egin da ikerketa hau? Esan dezakegu badagoela testuinguru orokor bat, zeina garapenerako lankidetzak, nazioarteko laguntzak eta GGKEek bizi duten une zail eta lasuoek markatuta dagoen, eta testuinguru espezifiko bat, zeinak Espainiako estatuari egiten dion erreferentzia, eta, bereziago, Euskal Autonomia Erkidegoari.

4.1. Proiektuaren testuinguru orokorra

Garapenerako lankidetzak, nazioarteko laguntza eta GGKEen lan praktikoan, ezjakintasanaren usaina dabil, bai eta nahasmena eta nolabaiteko gogo falta ere. Kontraesan batzuk ari dira agertzen eta horiek, publiko egiten direnetik, GGKEentzat mehatxu nahiz aukera bihurtu daitezke, erakundeek horiei aurre egiteko duten abileziaren arabera. Gizarteak gero eta argiago du ez direla duela zenbait hamarkada piztutako espektatibak bete: pobrezia gelditzea, garapen orokorra sortzea eta desberdintasuna eta distantzia gutxitzea garatuta dauden herrialdeen eta garapen bidean dauden herrialdeen artean. Bakea hitzak berak ere gaur inoiz baino eskuraezinagoa ematen du. Baina, paradoxikoa bada ere, Garapenerako Laguntza Ofiziala (GLO) gutxitu egiten da, laguntza horren baldintzakotasun formak ugaltzen dira eta urrats erabakigarriak ematen dira irabazi asmorik ez duen sektorea pribatizatzeko eta horiek eta eurek egiten duten lana doktrina antiterrorista global berrietan sartzeko²⁵.

Bestalde, GGKEek ez dute guztiz lortu eszena politikoan bat-batean sartu diren globalizazioaren aurkako mugimenduen forma eta erritmoetara egokitzea, eta horiek gizarteak bizi duen nahigabea kapitalizatzen dute.

Azken finean, GGKEek gero eta presio handiagoa jasaten dute, bai askoren arabera krisian dagoen garapenerako lankidetzaren sistemaren aldetik eta bai gobernuen eta nazioz gaindiko erakundearen aldetik, zeinek zerbitzuak emateko organizazio akolitoak izatera bultzatzen dituzten. Zalantza eta segurtasun-faltako giro hori presente egon zen ikerketa osoan, batez ere elkarrizketetan. GGKEen zereginaren gaineko zalantzak eta nahasmena dago, bai eta gai berriei buruzko eztabaidak ere, besteak beste, kausadun marketinga edo lankidetzak enprekin, horien gainean adostasunak lortzeko zailtasunak dituztelako GGKEek.

²⁵ Gai honetan gertakari garrantzitsu bi izan dira oraintsu. Lehenengo eta behin, herrialde boteretsuek argi eta garbi adierazi dute garapenerako laguntza negozio pribatu bihurtu nahi dutela, Monterreyn egin denez. Bigarrenez (oso garrantzitsua den arren, ez zaio garrantzi handiegirik eman), Estatu Batuek, Europako Batasunaren laguntzarekin, martxan jarritako segurtasun politika globalak GGKEen politika globala aldatzeko mehatxua dakar, eta gizartearen iritzia gehiago nahastera etorri da. Estatu Batuetako gobernuak GGKEak zuzen-zuzenean lotu ditu gerrarekin eta Pentagonoak eta Estatu Departamentuak 6,6 milioi dolarreko fondoa ezarri dute Irakeko erasoak eragingo lukeen krisi humanitarioan lagunduko luketen GKEentzat. Dagoeneko, GKEei proposamenak egiteko eskatu die. Informazioa *Financial Times* egunkariko da, eta "La Casa Blanca dice que no puede permitirse el lujo de no atacar a Irak" izenburuko informazioatik dago jasota (El País, 2002ko abuztuaren 16a).

²⁶ AECIren diru-laguntzak Anesvad GGKEak baino ez zituen hartu. Hala ere, Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen Koordinakundeak ez zuen protesta formalik jaso GGKEen aldetik.

²⁷ Carlos Manuel Sánchezek sinatutako artikuluz ari gara: *Escándalo en las ONGD. Los cooperantes denuncian*, "El Semanal", 2002ko apirilaren 21a, 22-32 or. Honela dio hasieran: *Una ONG ha desvelado lo inimaginable: el abuso sexual a menores por parte de sus voluntarios. Los cooperantes rompen el pacto de silencio y denuncian que la solidaridad puede ser también el negocio más corrupto, próspero y escalofriante.*

4.2. Ikerketaren testuinguru partikularra

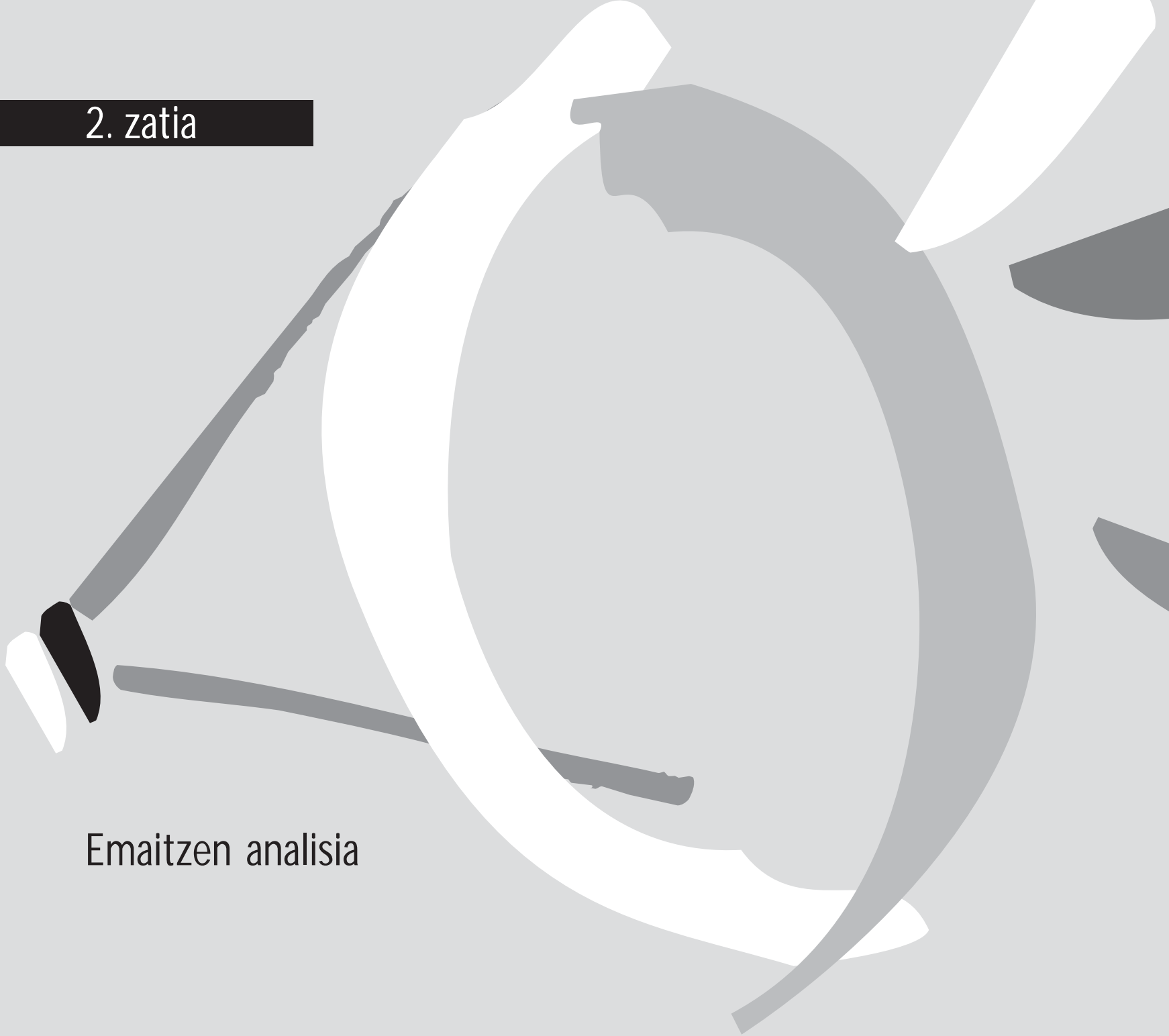
Aztertu diren GGKEei zuzenean dagokienez, horiek ere azken aldian zenbait ekaitzi aurre egin beharra izan diote. Gehiegi ez luzatzearen, Espainiako estatuan AODEk izan duen kopurua nahiz kalitatea hain modu garrantzitsuan jais-teaz gain (ez da berdin gertatzen, ordea, Euskal Autonomia Erkidegoko gobernuaren laguntzekin), Administrazio Zentralaren eta GGKEen arteko ez-ulertzeak eta Coordinadora de ONG para el Desarrollo de España (CONGDE) eta Administrazioaren artean Lankidetzarako Kontseiluaren osaketari buruz zegoen elkarrizketa-giroa haustea aipatuko ditugu; hain zuzen ere, azken gai horrek auzitegietan amaitu zuen eta ordezkari krisia sortu zuen GGKEek orain hamabost urte euren buruari eskaini zioten koordinaziorako egitura horren barruan. Azkenik, euskal GGKEak ia desgertu egin ziren aurreko urtean AECIren deialdian diru-laguntzak eman zizkieten GGKEen taldetik²⁶. Erakunde horrek GGKEak kofinantzatzeko sistema berria aukeratu zuen: horrek GGKE ertain eta handien alde egiten du eta txikiak, aldiz, AECIren edozein laguntza lortzetik aldentzen ditu.

Dena dela, ikerketa gehien agertu den gertaera komunikabideetan GGKEentzat oso positiboak ez diren informazioak zabaltzea izan da. Batez ere, eta garai berean argitaratu zelako, *El Semanal* aldizkarian agertu zen erreportaje bat²⁷. CONGDERen Gobernu Batzordeak Ohiko Batzarrean erreportaje horri erantzuteko ohar bat kaleratu zuen (ikusi 4, eranskina).

Laburtzeko, esan dezakegu ikerketaren arabera GGKEak egoera erreaktiboan daudela menperatu ezin duten testuinguru global eta lokal konplikatuago eta nahaspilatsuagoaren aurrean.

2. zatia

Emaitzen analisia

Emaitzen analisia

I. Ikerketa kuantitatiboa (galdetegia)

1. Aztertutako GGKEen ezaugarri orokorrak

GGKEen komunikazio-egoera deskribatzen hasi aurretik, aztertzen ari garen GGKEen ezaugarri orokorren koadroa eskaini behar dugu. Lehenengo, atal honetan galdetutako GGKEak kategoriatan sailkatu nahi ditugu eta euren zenbait ezaugarri ikusi, lankidetzan lan egiten duten erakundeen testuinguru orokorraren barruan sartu ahal izateko. Ezagutu nahi da:

- Horien ezarpen eta antzinasuna.
- Egituretzeko erabili duten forma juridikoa.
- Sektore sozial, erlijioso, politiko, eta abarri lotuta dauden.
- Erabilgarri dituzten giza baliabideak eta baliabide materialak.
- Jardun-eremua, bai sektoreka bai eremu geografikoka.
- Egiten dituzten jarduerak.
- Kudeatu duten proiektu-kopurua.

Azterketa honetako GGKEak aukeratzeko metodoaren eraginez, zenbait aldaketa egon daitezke erakundeen kopuru osoari dagokionez edo lankidetzaren gaia landu duten beste azterketa eta analisisen emaitzei dagokienez.

1.1. Ezarpena eta antzinasuna

Galdetutako ia erakundeen erdia (%48,8) 1980ko hamarkadaren aurretik sortu zen. Besteak 1990eko hamarkadan edo mende honetan, XXI.ean, sortu edo ezarri ziren Euskal Autonomia Erkidegoan. Ez dirudi, hortaz, ezberdintasun garrantzitsurik dagoenik GGKEek Espainiako estatuan izan duten ibilbide eta bilakaerarekin: 1985 eta 1988. urteen artean GGKEen *booma* izan zen ezaugarria eta hortik aurrera, horrelako erakunde asko agertuz joan dira²⁸.

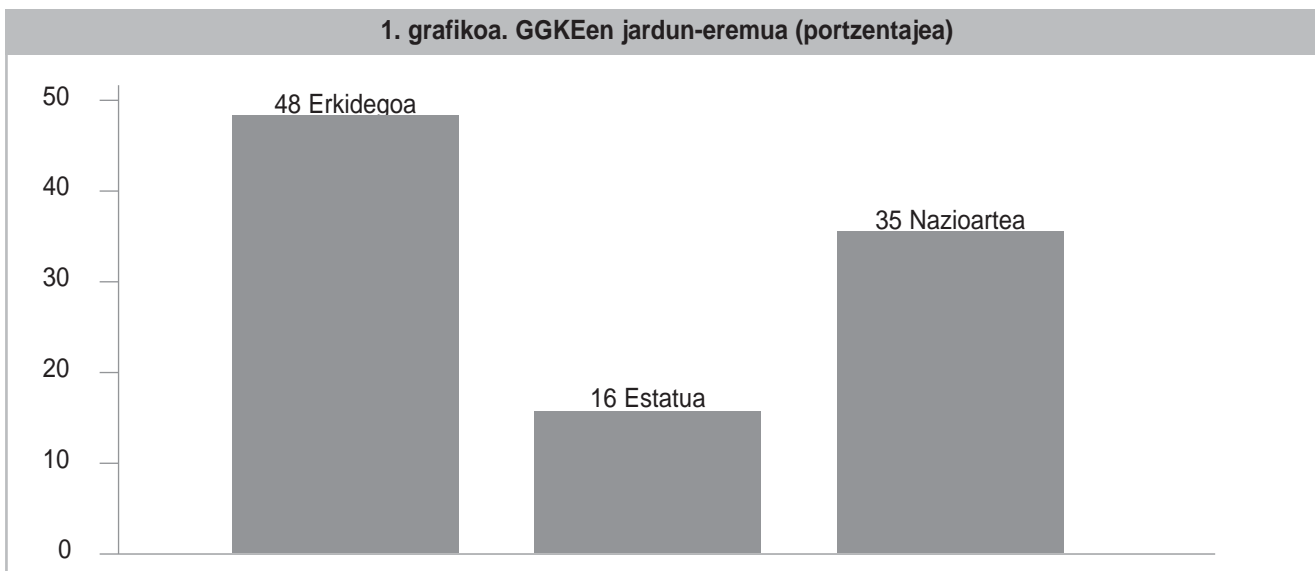
²⁸ López Rey, 2001: 20.

²⁹ Oraintsu Eusko Jaurlaritzak egindako "Garapenerako Kooperazioaren sektorea EAEn 1999-2000 biurtekoan" ikerlanean erakunde guztiak aztertu dira (GKEak, GGKEak eta beste erakunde, enpresa edo kultur erakunde batzuk), eta bertan azaltzen denez, erakunde guztien %27,1 (kongregazio erlijiosoak kontuan izan barik) 1990ean edo lehenago eratu ziren; %37,1, 1991 eta 1995 bitartean; eta %36,6, 1996 baino geroago. Datuak ezin dira konparatu, erakunde desberdinei buruz ari garelako, baina berretsi egiten dute aztertzen ari garen auzia, Euskal Herrian jarduten duten GGKE nagusien komunikazioaren egoera.

Baina aztertutako GGKEen ezarpena eta antzintasuna ezagutzeak interes berezia du guretzat, aztertzen ditugun GGKEen gune zentralak garapenerako lankidetzaren munduan ibilbide eta egitura kontsolidatuak dituen ziurtatze-ko. Ondorioz, ideia bat berretsi da, alegia, galdetegiari erantzun ez zioten GGKEak, orokorrean, egitura eta kudeaketa-ahalmen txikiena duten erakundeak direla²⁹.

3. taula. GGKEen eraketa-urtea		
	Maiztasuna	Portzentajea
1980 aurrekoa	5	12,2
1980ko hamarkada	15	6,6
1990eko hamarkada	21	51,2
Guztira	41	100

Jardun-eremuari dagokionez, erakundeen ia erdiak Euskal Autonomia Erkidegoan egiten du lan, baina asko dira estatuan nahiz nazioartean ezarpena izan eta Euskal Autonomia Erkidegoan ere dihardutenak.

Jardun-eremua ezberdintasunak sortzen diren aldagaia da, aurrerago, bazkide-kopurua eta finantziazio-bideak eza-gutzerakoan ikusiko dugun bezala.

³⁰ López Reyren arabera (2001), elkarte edo organizazio forma juridikoek baldintzatu egiten dituzte ezaugarri kulturalak.

1.2. Hartutako forma juridikoa

GGKEei begiratzekoan ikuspuntu juridikoa hartzea, hau da, elkarte edo fundazio moduan sortu diren ikustea oso baliagarri zaigu, batez ere, komunikazioaz hitz egiterakoan. Batik bat gure ideia bada izaera juridikoak egitura eta kultura jakin batzuk aurreuposatzen dituela (komunikaziorako, parte hartzerako eta organizatzeko forma demokratikoe-tarako joera txikiago edo handiagokoak)³⁰.

Azterketan ikusi dugu gehienak, %68,3, elkarte moduan daudela eratuta eta %24k fundazio forma hartu duela.

Eraketa-urtea eta erakundeen forma juridikoa gurutzatuz gero, ez dugu ezberdintasun garrantzitsurik ikusi: elkarte nahiz fundazioen ezarpena modu berdintsuan banatzen da 1980ko eta 1990eko hamarkadetan (1. taula, 5. eranskina).

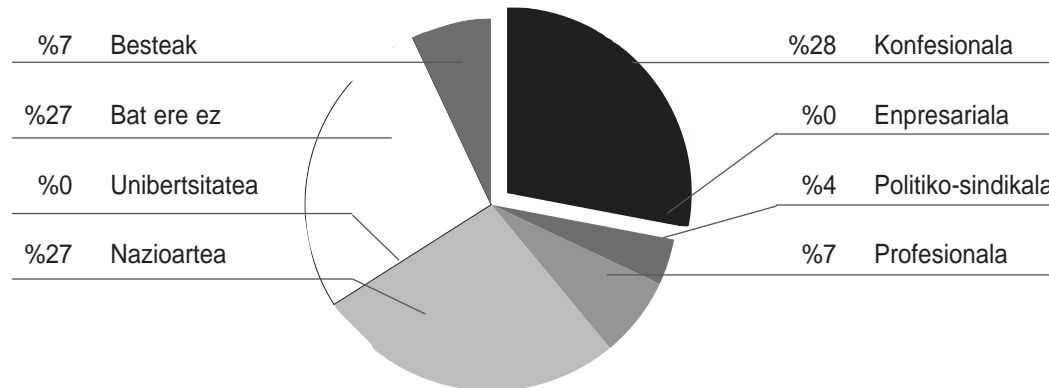
Bestalde, hurrengo atalean ikusiko dugunez, fundazioek joera handiagoa dute batez ere sektore sozial, politiko, sindikal edo erlijiosoei lotuta egoteko.

4. taula. GGKEen forma juridikoa		
	Maiztasuna	Portzentajea
Elkartea	28	68,3
Fundazioa	10	24,4
Besteak	3	7,3
Guztira	41	100

1.3. Gizarteko zein sektoreri dauden lotuta

Aztertutako erakundeen loturei begiratzuz gero, hiru talde nagusitan sailka ditzakegu: konfesionalak, ezerein sektorekin identifikatzen ez direnak eta nazioarteko moduan sailkatzen direnak. Fundazioei dagokienez, loturak izateko ohitura gehiago dago: horietatik %70ek konfesional edo politiko-sindikal direla deklaritzen dute (ikus 2. taula, 5. eranskina).

2. grafikoa. GGKEa gizarteko zein sektoreri dago lotuta

1.4. Baliabide erabilgarriak

Horren barruan giza baliabideak (bazkide diren langileak eta bazkide laguntzaileak, soldatapeko langileak edo GGKEetan lan egiten duten boluntarioak) eta finantza-baliabideak (finantziazio-iturriak) ezberdintzen ditugu.

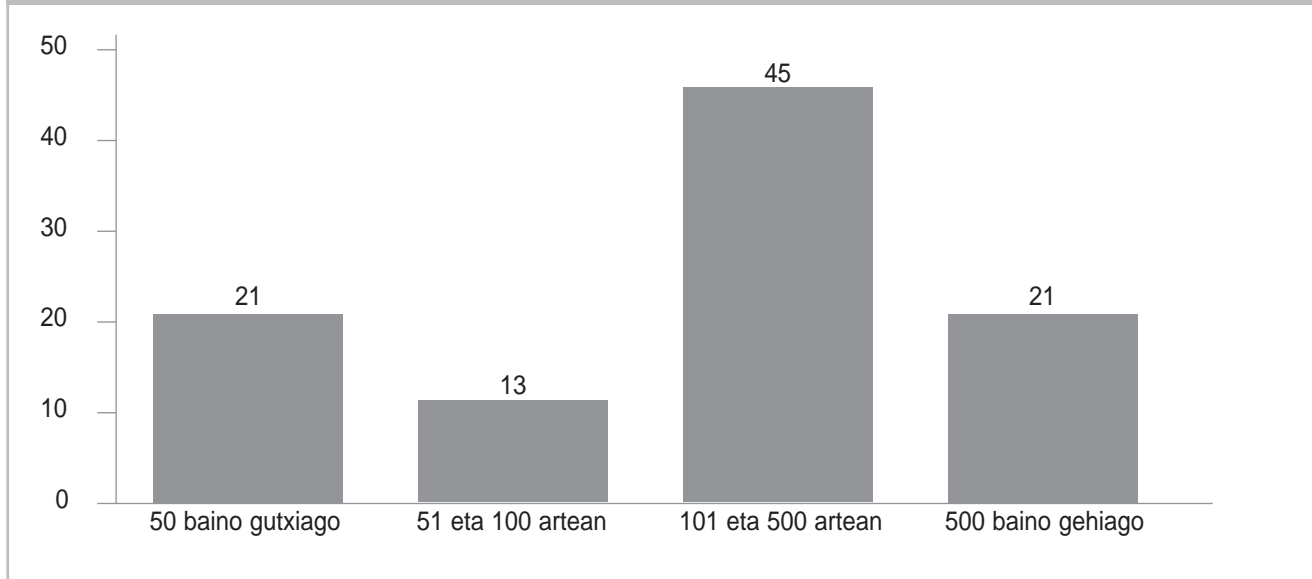
1.4.1. Giza baliabideak:

bazkide diren langileak, soldatapekoak eta boluntarioak

3. grafikoa ikusten den bezala, gehienek 100 eta 500 bazkide artean dute, baina analisi zehatzagoa eginez gero, talde honetako erakunde gehienek 100 eta 300 bazkide artean dutela ikusten da. Autonomia Erkidegoaz gaindikoak direnen eta antzinakoenen artean "ezagunenetako" batzuek bakarrik dituzte 500 bazkide baino gehiago (3. taula, 5. eranskina).

Beste muturrean galdetutako GGKEen %34 dago, horiek 100 bazkide baino gutxiago baitute.

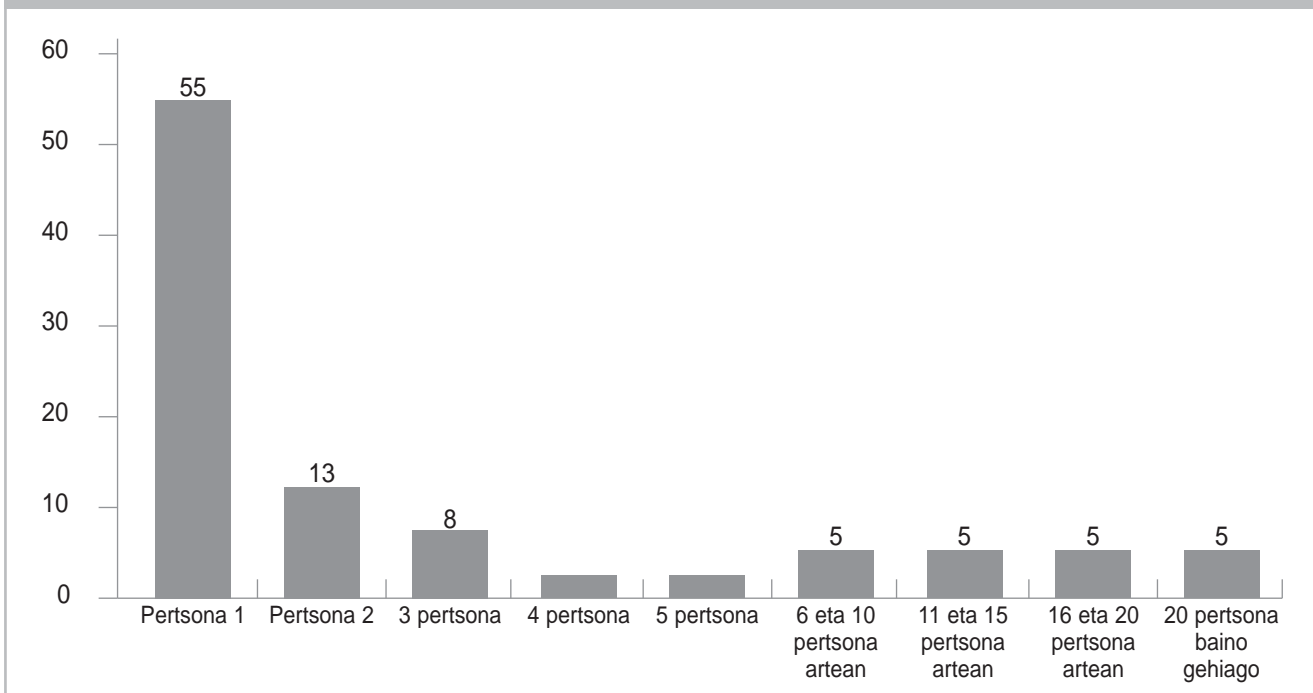
3. grafikoa. GGKEen bazkide diren pertsonen kopurua (portzentajea)

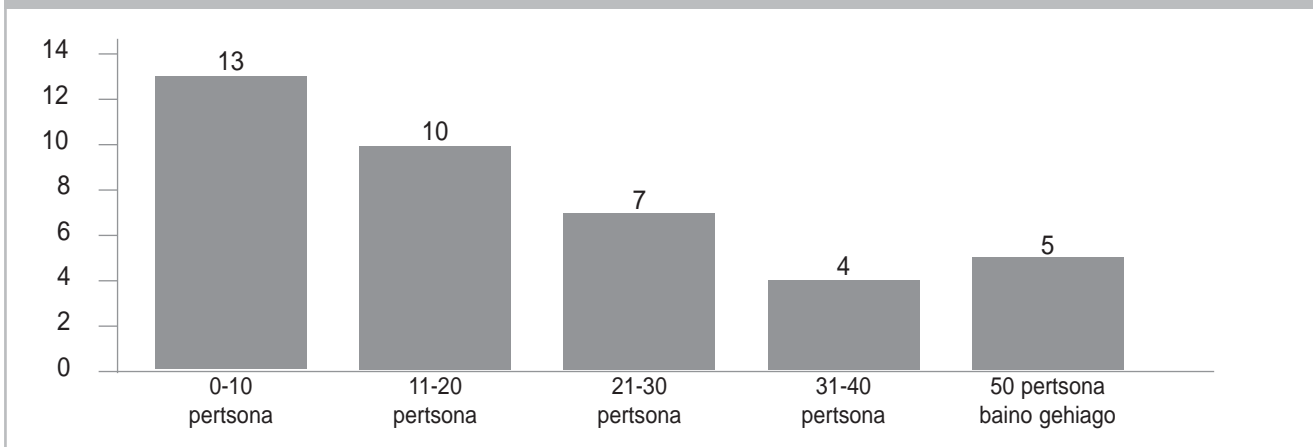
Kasu zehatzetara joz, sakabanatze handiagoa eta muturrekoagoak diren balioak lortzen ditugu. Erakunde bik bakarrik beste guztiek batera baino bazkide gehiago dituzte. Horrek nolabaiteko ideia ematen digu garapenerako lankidetzaren mundua osatzen duten GGKEek zenbait alderditan duten aniztasunari eta desberdintasunari buruz.

GGKEetan soldatapeko langile edo boluntario gisa lan egiten duten pertsonen dagokienez (4. grafikoa), ikusten dugu elkarrizketatutako GGKE gehienek soldatapeko langile bat bakarrik dutela; dena den, talde-kopuru handi batek, %20k, 5 soldatapeko langile baino gehiago dauzka. Faktore hori oso kontuan izan behar da erakunde horiekin edozein plan-gintza edo jarduketa egiterako orduan. Elkarrizketetan ikusiko dugunez, giza baliabideen falta oztopoa da zenbait arlo lantzerakoan, horien artean komunikazioa.

4. grafikoa. Soldatapeko langileak (portzentajea)

5. grafikoa. Boluntarioak (maiztasuna)

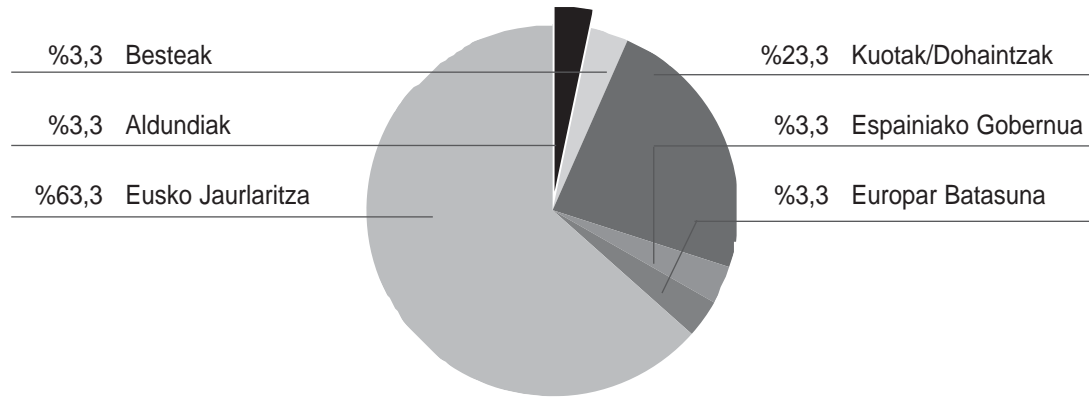
GGKE gehienek pertsona bat bakarrik dutenez, denek dute halako “koltxo” bat: pertsonal boluntarioaren dedikazioa. Hemen ere, beste parametro batzuetan bezala, batzuen eta besteen arteko ezberdintasunak nahiko ageriko egiten dira. 5. taula ikusiz gero, ikusten dugu zaharretan nahikotxu handiagoa dela 10 langile boluntario baino gehiago dutenen portzentajea. Ezberdintasun hori txikitu egiten da konparazioa soldatapeko langileen arabera eginez gero (4. taula, 5. eranskina). Hau da, soldatapeko pertsona gehiago izateak erakundean lan egiten, ez du esan nahi derrigor pertsonal boluntario gehiago izango duenik. Boluntarioak gutxi gorabehera berdin banatuta daude erakunde guztietan, txiki zein handietan.

5. taula. Langile boluntarioak eraketa-urtearen arabera					
Eraketa-urtea					
Langile boluntarioak		1980 aurrekoa	1980ko hamarkada	1990eko hamarkada	Guztira
0tik 10era	Maiztasuna %	1 2,5	3 7,5	9 22,5	13 32,5
11tik 20ra	Maiztasuna %	1 2,5	3 7,5	6 15,0	10 25,0
21etik 30era	Maiztasuna %	1 2,5	4 10,0	2 5,0	7 17,5
31tik 40ra	Maiztasuna %		2 5,0	2 5,0	4 10,0
50 baino gehiago	Maiztasuna %	2 5,0	2 5,0	2 5,0	6 15,0
GUZTIRA	Maiztasuna %	5 12,5	14 35,0	21 52,5	40 100,0

1.4.2. Finantza-baliabideak: finantziario-iturriak

Finantziario-iturriei, edo baliabideen sarrerei dagokienez, GGKEei garrantzitsuenak zein ziren markatzeko eskatu genien, lehenetsuen arabera. Emaitzak, hiru finantziario-iturri garrantzitsuenen arabera, ondokoak izan ziren:

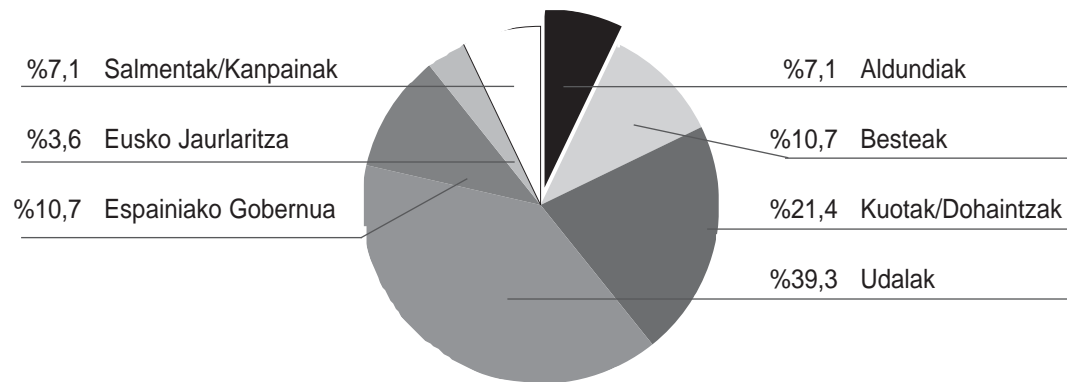
6. grafikoa. Finantziatio-iturriak. Lehentasuna 1

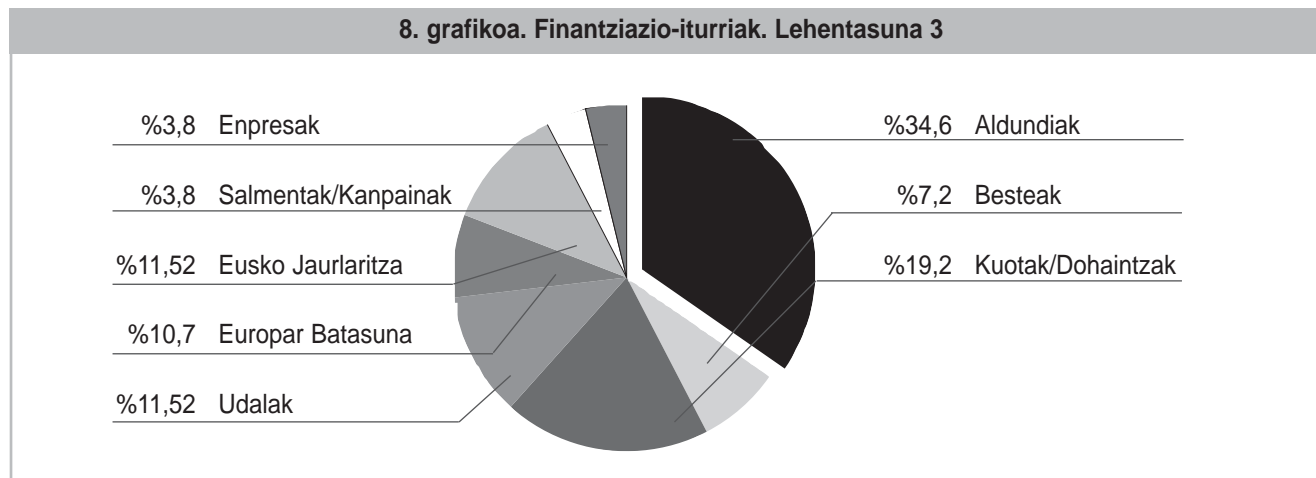
Eusko Jaurlaritza finantziatio-iturririk garrantzitsuen da aztertutako GGKE gehienentzat. Kuotak eta dohaintzak ere aipatzeko modukoak dira, baina erakundeen portzentaje txikiago batentzat. Horiek dira, hain zuzen ere, bazkide gehien dutenak, nazioarteko edo estatuko esparrukoak direnak (5. taula, 5. eranskina).

GGKEentzat baliabideak lortzeko bigarren iturririk garrantzitsuen, 7. grafikoan ikus daitekeen bezala, Euskal Autonomia Erkidegoko udalak dira eta zertxobait gora egiten du Espainiako Gobernuaren garrantziak. Kuotak eta dohaintzak ia aurreko aukeraren proportzio berean mantendu dira.

7. grafikoa. Finantziatio-iturriak. Lehentasuna 2

8. grafikoak ekonomi baliabideak lortzeko hirugarren bidea:

Azken buruan, galdetutako GGKE gehien finantziario-iturri nagusia Eusko Jaurlaritza da, eta gero, baina alde nahi-ko handiarekin, udalak eta aldundiak. Guztira, herri administrazioko erakundeekiko menpetasuna ikusten da.

Barne baliabideak, hau da, kuota, salmenta, kanpaina, eta abarrek garrantzi txikiagoa dute baliabideak lortzeko iturri moduan, erakunde gutxi batzuentzat izan ezik; baina badirudi insituzioen finantziarioaren osagarri garrantzitsua direla.

Enpresak ez dira, gaur arte, finantziario-iturri garrantzitsua galdetutako GGKEentzat.

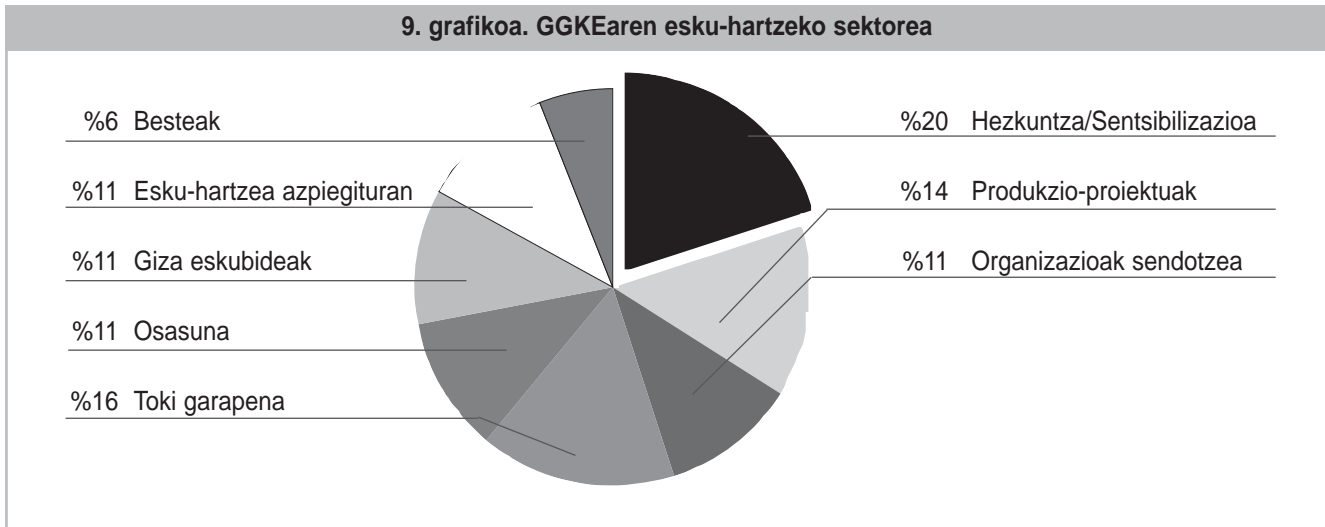
Interesgarria da konprobatzea antzinasun handiena duten erakundeetan, 1990eko hamarkada aurrekoetan, lehenengo finantziario-iturriak -kuotak eta dohaintzak- garrantzi handia hartzen duela, eta batzuetan baliabideak lortzeko iturri nagusia ere badela. Gainera, erakundeotan finantziario-iturrien aukera zabalagoa da, gehiago banatzen delako aldundien, udalen eta Europar Batasunaren artean (6. taula, 5. eranskina).

Konprobatzen badugu, bestalde, zein diren autonomia gehien dutenak, hau da, zeinek daukan menpetasun gutxien administrazioen eta erakunde publikoen finantziarioarekiko, ikusten dugu antzinasun gehien dutenekin batera bazkide gehien dutenak direla, batez ere 500 bazkide baino gehiagokoak direla euren finantziario-iturri nagusien artean, barne baliabideak daudela esaten dutenak, aurretik ikusi dugun bezala. Kasurik gehienetan, talde biak bat datoz, antzinasun gehien dutenetako asko bazkide gehien dutenak ere badira eta.

1.5. Jardun-eremua

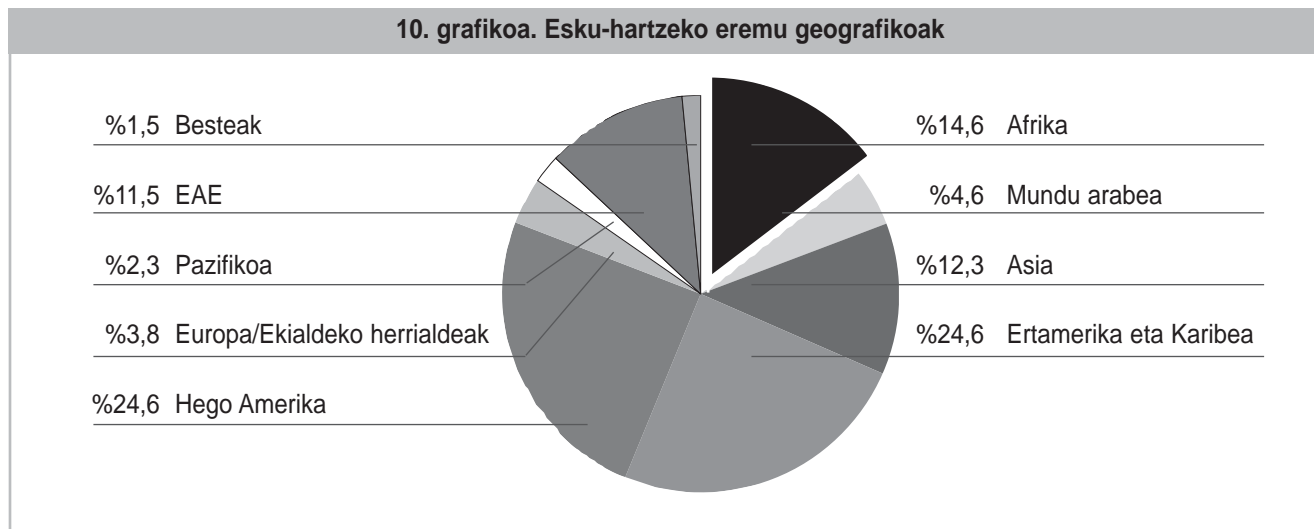
1.5.1. Esku-hartzeko sektoreak

Erakundearentzat ohikoenak diren esku-hartzeko sektoreei dagokienez, 9. grafikoan ikusten dugun bezala, GGKEen esku-hartzeko sektore ohikoenak hezkuntza/sentsibilizazioa, toki garapena eta produkzio-proiektuak dira.

la gehienek hezkuntza eta sentsibilizazioa lantzen dute eta hori aurretik aipatutako jarduerekin konbinatzen dute (7. taula, 5. eranskina).

1.5.2. Eremu geografikoak

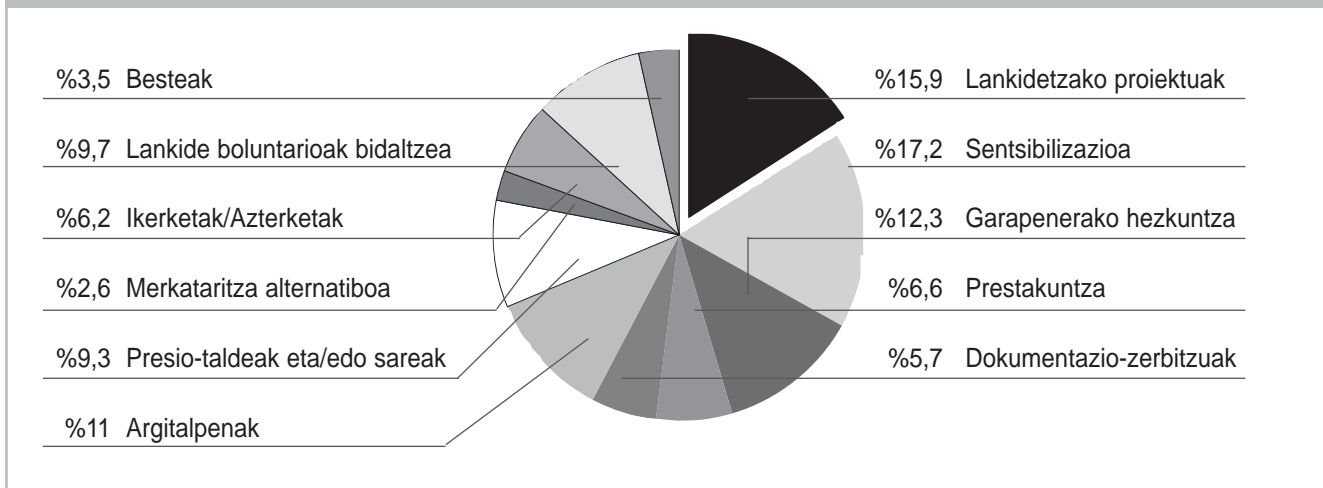
Erakunde bakoitzak garapenerako lankidetzarako proiektuak egiten dituzten eremu geografikoei begiratuz gero, GGKE gehienek, ohikoa izan den bezala, lan gehien Latinoamerikako herrialdeetan egiten dute, baina aipatu behar da Asia edo Afrika bezalako eremu geografikoak hartzen doazen garrantzia.

Galdetutako erakundeetako askok aldi berean Ertamerikan edo Hego Amerikan eta Afrikan egiten dute lan.

1.6. Garatutako jarduerak

GGKEek egiten dituzten garapenerako jardueren motari begiratuta ere, ikusten dugu garatutako ekintzak ere oso ezberdinak direla. Hezkuntza eta sentsibilizazioko jarduerak dira nagusi eta lankidetzako proiektuak, baina nabarmendu behar dira, baita, argitalpenak, prestakuntzako jarduerak (%36) eta ikerketako jarduerak (%34) (8. taula, 5. eranskina).

11. grafikoa. GGKEak garatutako jardueraren mota

Bestalde, GGKEen erdiak baino gehiagok lankide boluntarioak bidaltzen dituztela adierazi dute eta interesgarria da berrestea %51k presio-talde edo -sareen kide dela adierazten duela.

1.7. Kudeatutako proiektuak

GGKE bakoitzak 2001. urtean kudeatutako proiektuei begiratu gero, 6. taulan ikus daitekeenez, 5 proiektu baino gehiago egin ez dituztenak eta 11 eta 20 proiektu bitartean egin dutenak nabarmentzen dira. Aldea oso handia da, eta logikoa denez, langile gehiago dutenek proiektu gehiago kudeatzen dituzte. Dena den, ez dago proportzionaltasunik, soldatapeko langile bat edo bi baino ez duten zenbait erakundek proiektu asko kudeatu zuten eta (9. taula, 5. eranskina).

6. taula. Egindako proiektu-kopurua

	Maiztasuna	Portzentajea
1 eta 5 proiektu artean	13	31,7
6 eta 10 proiektu artean	6	14,6
11 eta 20 proiektu artean	12	29,3
20 proiektu baino gehiago	5	12,2
Ez daki/Ez du erantzun	5	12,2
Guztira	41	100

Kapitulu hau laburtzeko

- Azken finean, daukaguna GGKEen hautaketa da, eta horietako erdiek badute nolabaiteko lankidetzako arrastoa; ia kopuru bera dago erkidegoko esparrukoen eta estatuko-nazioarteko esparrukoen artean.
- Ez dute kolektibo homogenea osatzen. Euren artean ezberdintasunak daude tamainuari, soldatapeko langileei, boluntarioei eta bazkide-kopuruari dagokienez. Esan genezake GGKE handiertainak eta GGKE txikiak daudela.
- Esku-hartzen duten sektoreak dira ohituraz erakundeok landu dituztenak, hau da, hezkuntza eta sentsibilizazioa eta lankidetzaren beste herrialde batzuekin, batez ere Latinoamerikakoekin.
- Gehinenez administrazioen menpetasun finantzarioa dute, batez ere Eusko Jaurlaritzarena; baina badago lehen finantziario-aukera moduan barne baliabideak dituen portzentaje txiki bat. Ñabardura horietako zenbait GGKEen diskurtsoan, errealitatearen pertzepzioan eta komunikazio-jardueretan ere islatuko dira, aurreragoko ataletan ikusiko dugun bezala.

2. Komunikazioa GGKEetan

Interesatzen zaigun gaira hurbilduta, atal honetan GGKEen komunikazio-egoera definitzen duten zenbait parametrotan sartuko gara. Ikerketa sei gaitan egituratu dugu:

- GGKEei buruz gizarateak duen ezagutza eta irudia.
- Hegoaldeko errealitatei buruzko ezagutza.
- Komunikazioak GGKEetan sortzen duen interesa.
- GGKEek komunikazioa lantzeko dituzten baliabideak (giza baliabideak, materialak eta ekonomikoak).
- GGKEek egiten duten masa-komunikabideen erabilpena.
- Egindako komunikazio-proiektuak.

2.1. GGKEei buruzko irudia eta ezagutza gizaratean

Badu gizarateak GGKEen lanari buruzko ezagutza zuzena? Erakundeen erdiak baino gehiagok uste du euren lana oso gutxi ezagutzen dutela EAeko biztanleek. Hori horrela da elkartasunaren eta laguntzaren arloak lehen baino askoz eza-gunagoak diren arren, komunikabideak elkartasunera deitzeko igortzen dituzten mezuak asko diren arren, eta zenbait egilek *modan* jarri den gai bati buruz ari garela esaten duten arren.

7. taula. GGKEen lanari buruzko ezagutza		
	Maiztasuna	Portzentajea
Jende gehienak ezagutzen du	3	7,3
Jende nahikotxuk ezagutzen du	15	36,6
Jende gutxik ezagutzen du	22	53,7
Ez daki/Ez du erantzun	1	2,4
Guztira	41	100

Idea horrekin lotuta, euren ustez gizarteak eurei buruzko iritzia zein zen galdetu genien. Hemen bestelako emaitza lortu zen. Ikusten dugun bezala, eta GGKE askok gizarteak euren lana ezagutzen ez duela uste duten arren, gizarteak eurei buruz duen irudiaren gaineko kontsiderazioa askoz positiboagoa da, batek bakarrik erantzun duen arren irudia oso ona denik. Erakundeak talde bitan bana daitezke, oso gutxi ezagutzen dituztela uste dutenak eta euren jarduerak aintzatespen nahikoa duela uste dutenak. Eurek adierazten duten bezala, horren zergatia uste dute dela:

- “Funtsean gure helburuengatik; GGKEak irabazi asmorik gabeko organizazioak gara eta alde hori atsegin du jendeak, altruismoak, alegia. Eta zalantzarik gabe, jendea bereganatzen duena laguntza da, elkartasuna, karitatea”.
- “Munduko txirotasunak gizarte osoaren kontzientziari eragiten diolako, uste dugulako badugula nolabaiteko errua, GGKEek askotan gizartea zuritzeko eta kontzientzia garbitzeko balio dute”.

8. taula. GGKEen irudia		
	Maiztasuna	Portzentajea
Oso ona	1	2,4
Ona	23	56,1
Hala-nolakoa	14	34,1
Ez dituzte ezagutzen	2	4,9
Ez daki/Ez du erantzun	1	2,4
Guztira	41	100

Alabaina, irudi hori hain positiboa ez dela adierazten dutenek hori esateko erabiltzen dituzten arrazoiak oso ezberdinak dira:

- “Batzuk eredu txarra izan dira”.
- “Baten baten funtzionamendu irregular edo ez oso etikoak beste guztiak zipiztintzen ditu”.
- “Jende askok uste du fondoak ez direla helmugara iristen eta horrek kalte egiten dio irudiar”.

Komunikabideen bitartez zabaltzen denari buruzko zenbait iritzi ere eman dira:

- “Gutxi dira komunikabideetan agertzen direnak eta gehien agertzen den irudia paternalismoa, sentsiblekeria eta partzialtasuna izaten da”.
- “Ez dugu azaltzen jakin zer egiten dugun zehatz-mehatz eta nola egiten dugun. GGKEen publizitateko mezu batzuek ez dute kode etikoa betetzen eta horrek kaltea sortzen digu denei eta zaku berean sartzen gaituzte”.
- “GGKEak zer diren eta zer egiten dutenari buruzko ikuspegi partziala dago; hori, batez ere, garapen eta lankidetzaren gainean dagoen iruditik eratortzen da eta irudi hori beti ez dator bat egiten denarekin”.

Azkenik, “gure erakundeek marketing eta irudian duten prestakuntza eskasa” GGKEei buruz gizarateak duen irudi ez positiboaren arrazoietakoa bat legez hartzen da.

Beste alde batetik, irudia ona ez dela esateko joera handiagoa dute euren lana ezagutzen ez dela uste duten GGKEek (10. taula, 5. eranskina).

9. taula. GGKEek euren lana gizarteari transmititzeko modua		
	Maiztasuna	Portzentajea
Egokia	20	48,8
Ez oso egokia	20	48,8
Ez daki/ez du erantzun	1	2,4
Guztira	41	100

Transmititzeko modua egokia dela eta, ostera, transmititzeko modua egokia ez dela uste duten GGKEen portzentajea berdina da. Ez dago desberdintasunik aldagai hori GGKEei buruz dagoen irudiarekin gurutzatzen badugu.

Hain positiboak ez diren iritzietan zentratuz gero, GGKEen lana eta irudia modu ez oso egokian transmititzen dela uste dutenen iritzietan -aldeko kasuek ez zietelako galdera horri erantzuten-, arrazoi eta argumentu ezberdinak erabiltzen dituzte. Gehien errepikatzen diren iritzien artean daude: erabiltzen denaren interesa edo erabilera, transmititzen dutenen profesio-naltasun eta gogoeta falta eta ematen dioten garrantzi urria, baliabide falta eta komunikabideen euren distortsioa. Erantzun horiek guztiak azaldu ditugu oso interesgarri deritzegulako eta atzean dauden beste arazo batzuk islatzen dituztelako. Horrela, galdetutakoen arabera, lana ez da ondo transmititzen ondokoengatik:

- “Uste dut GGKEok gizarteak entzun nahi duena transmititzen diogula gizarteari. Ez gara arazora heltzen, batzuetan elkartasuneko enpresa hutsak bagina bezala aritzen gara, beste batzuetan kontzientziak garbitzeko enpresak besterik ez gara muga gabeko finantziazioaren bila eta askotan geure burokrazia ankilosatua mantentzeko bakarrik”.
- “Gizarteak, orokorrean, komunikabideetan agertzen dena jasotzen du. Beraz, GGKEen lana homogenea dela uste da eta hondamenetan, giza laguntza eta karitatean oinarrituta dagoela”.
- “Transmititzen den informazioa ez da oso errelista, paternalista da, sentimentala, negatiboegia eta gabezietan baino ez da zentratzen”.
- “Gehienetan, ia zabaltzen den irudi bakarra dirua biltzearekin lotuta dago. Beharrezkoa litzateke gure proiektuen gaineko informazioa zabaltzeko ahalegina egitea”.
- “Jendeak oraindik ere uste du GGKEak karitatea eskaintzeko daudela eta euren mezua azken finenan “politikoki zuzena” dela”.
- “Profesionaltasun gutxi transmititzen dutela eta ez dutela zaintzen materialen aurkezpena”.
- “Gure organizazioek marketing eta irudian duten prestakuntza urria”.
- “Hizkuntza desegokia, norberaren burua ezagutarazteko baliabide urriak erabiltzea eta giza baliabide urriak”.
- “GGKE askok ez dute baliabide ekonomiko nahikorik planak eta jarduerak modu organizatu eta jarraituan garatzeko”.
- “Egindako lanen emaitzak erakutsi edo azaltzeari ematen zaion garrantzi txikiarengatik eta bakarrik erakusten dira edo agertzen dira laguntza eskatzeko, azaldu gabe zertarako, zergatik eta zer egin daitekeen, eta gero ez diote jarraipenik ematen, ezta hegoaldeko herrialdeetan lortutakoaren berri ematen ere. Hain zuzen ere, ez delako transmititzen, ez direlako bitartekoak aurkitzen edo ez delako horiek aurkitzeko gai”.
- “GGKE askok oraindik ere ez dute nahikoa baloratu lantzeaz gain euren jarduerak modu egokian transmititzeko dagoen beharrezana. Askotan, baliabide material edo giza baliabideen falta dela eta, erakundeak euren proiektuetan kontzentratzen dira eta albora uzten dute euren lana gizarteari helarazteak duen garrantzia. Jakina, komunikabideak ere badute zeresanik hemen, izan ere, GGKEengana jotzen dute egoera zehatzetan, hondamendiekin edo diru-laguntzen ebazpenekin lotutako egoeretan batez ere”.

- “GGKEek askotan ahaztu egiten dute gizartean duten heziketa- eta prestakuntza-funtzioa eta lehenetasuna ematen diote alde ekonomikoari”.
- “Gizarteari irudi bat emateko komunikabideak erabiltzen dira, bide “biziatuak”.
- “Behar bada, GGKEak heztearekin batera informatzeko helburua dauka, baina erabiltzen diren komunikabideek sarritan urrun daude helburu horretatik”.
- “Gehiago bilatzen dute informazio bat “saltzea”, askotan prestakuntza-helburua albo batera utzita”.
- “Informazioak partzialak dira, zausk egitea, hunkitzea... bilatzen da GGKE batek egiten duen lanari buruz edo garapenari buruz orokorrean hitz egiten denean garrantzitsuak diren alde asko bazterrean utzita”.
- “Salbuespen jakin batzuk kenduta, komunikabideek nahiago dute tragediak, lazgarrikeria eta milikeria erakutsi, salaketa, lorpenak eta beste herri eta kultura batzuetara egindako benetako hurbiltzeak baino”.
- “Txikiek ez dute aukerarik”.
- “Sarbide mugatua komunikabideetara”.
- “Ahots bakar, bateratu eta sendoaren falta”.

Erantzun horietatik guztietatik ondorioztatzen den bezala, GGKE askok ez dute beste erakunde batzuei buruzko iritzi onik. Zenbait GGKEri egindako kritikak daude, eta, batez ere, komunikabideen lanari. Komunikabideetan present ego-teko eta lana zabaltzeko baliabide materialen eta aukeren falta igartzen da, eta argumentuok elkarrizketetan errepika-tzen dira.

2.2. Nola ezagutzen ditu gizarteak hegoaldeko errealitateak

Erakundeei ere galdetu zitzairen komunikabideek hegoaldeko errealitatea modu egokian transmititzen zutela uste zuten. 10. taulan ikus daitekeenez, erakunde ia gehienak bat datoz komunikabideek errealitate hori modu ez oso egokian transmititzen dutela esaterakoan.

10 taula. Komunikabideek hegoaldeko errealitatea transmititzen duten modua		
	Maiztasuna	Portzentajea
Egokia	2	4,9
Ez oso egokia	38	92,7
Ez daki/Ez du erantzun	1	2,4
Guztira	41	100

Aurreko galderetan emandako erantzunez gain, ondoko iritziak ere badituzte:

- “Indarrean dagoen botereak gaur egun duen *statu quoa* mantendu nahi du eta, horretarako, ez da komeni errealitatea erakustea, komunikabideak euren zerbitzura dauden tresnak dira.”
- “Pobreziaren eta injustizia handien sintomak erakusten dira baina ez arrazoiak. “Pentsamendu bakarra”k eta sistema kapitalistak hegoaldeko egoera salatzen duen mezua ere irensten dute”.
- “Informazioaren zabalkundea normalean partziala da. Ez dago egoera horri buruzko informazio jarraiturik”.

Komunikatzeko arazo larriak detektatuz goaz. Batetik, erakunde askok euren burua ezezaguntzat dute eta bestetik, gizarteak ere ez du ezagutzen.

Aurreko galderarekin lotuta, gure gizarte osoak hegoaldeko errealitatearen gainean duen informazioari buruz galdetzerakoan –11. taulan ikus dezakegunez–, inork ez zuen erantzun dagoen informazioa nahiko egokia denik. GGKE guztiek ezagutza partzialaren edo ikuspegi ez egokiaren alde egin zuten, hau da, aurreko galderetako erantzunekin. Atal honetan beste zenbait kontsiderazio gehitu ziren, esaterako “multikulturalismoari balio gutxi ematen dion hezkuntza etnozentrikoaren ondorioa dela” edo “kultura ezarengatik, hemen kultura eza hezkuntza formal eta sozialaren defizit moduan hartuta.”

11. taula. Gizarteak hegoalderi buuruz duen informazioa		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ezagutza partziala	21	51,2
Ez egokia	12	29,3
Ez dute ezagutzen	6	14,6
Besteak	1	2,4
Ez daki/Ez du erantzun	1	2,4
Guztira	41	100

2.3. Interesa komunikazioan

Euren lana ez dela ondo transmititzen, oso gutxi ezagutzen dituztela eta jendeak ez dituela GGKEek lan egiten duten lekuen errealitateak ezagutzen -denak ere, hein handi batean, komunikazioko arazoak- jakin ondoren, GGKEek komunikazioari zein garrantzi ematen dioten ikusiko dugu. GGKEek komunikazioaren arloari eman diezaioketen garrantzia ezagutzeko galdera bi egin genituen. Lehenengo, euren erakundeak komunikazioarekin zerikusia duen guztiarekiko erakusten duen interesa kalifikatzeko eskatu genien; bigarren, euren iritziz GGKEek, orokorrean, komunikazioari ematen dioten garrantziaz galdetu genien.

12. taula. Erakundeak komunikazioarekiko duen interesa		
	Maiztasuna	Portzentajea
Lehentasunezkoa	9	22,0
Interes handia	24	58,5
Ertaina	7	17,1
Ez daki/Ez du erantzun	1	2,4
Guztira	41	100

GGKEen %82,5ek adierazi du komunikazioarekin zerikusia duen guztiak interes handia sortzen duela edo lehentasunezkoa dela euren erakundearen barruan. Komunikazioaren gainean ikerketa osoan emandako erantzunetako eta planteamenduetako asko dibergenteak badira ere eta baliabide faltak eta abarrek sortutako arazoak agertu badira ere, badirudi ia denak ados daudela komunikazioa funtsezko lan-arloa dela GGKEen jarduerarako.

Komunikazioarekiko interesa handia den arren, GGKEek komunikazioari ematen dioten garrantzia, euren iritziz -ia kasuen %80- daukana baino txikiagoa da. Hortaz, batetik daukagu ia denek komunikazioarekiko interes handia erakusten dutela, baina, hala ere, uste dute gainontzeko GGKEek ez diotela ematen merezi duen garrantzia komunikazioari.

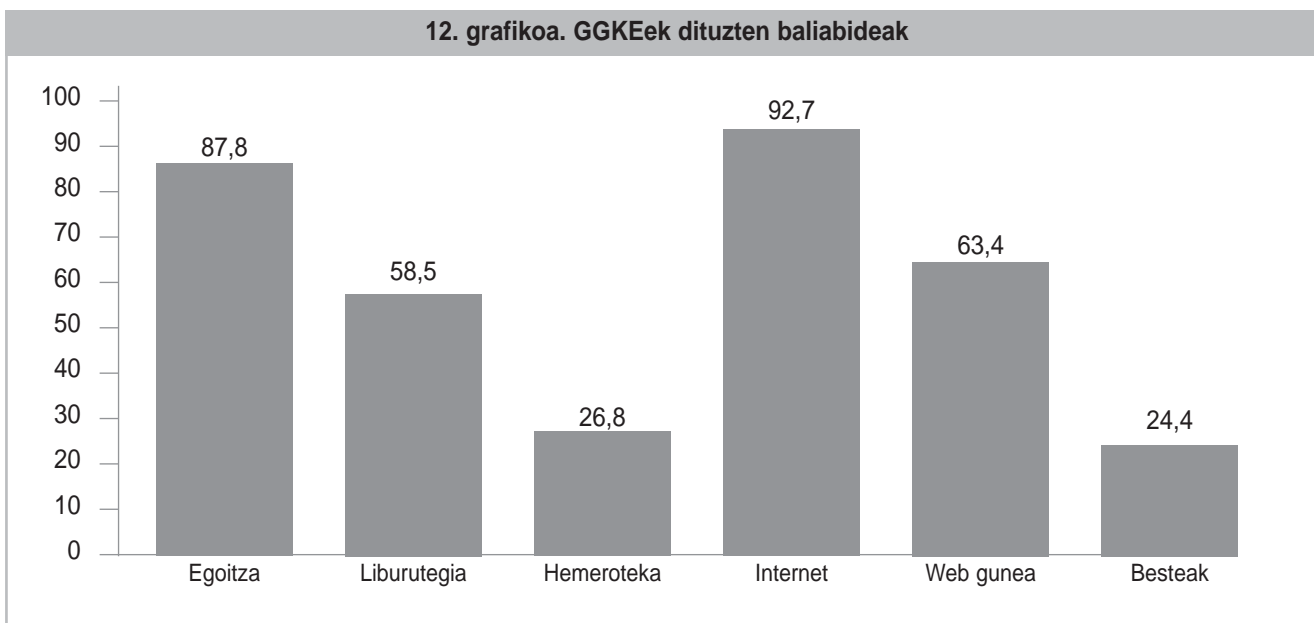
13. taula. GGKEek komunikazioari ematen dioten garrantzia		
	Maiztasuna	Portzentajea
Gehiegizkoa	1	2,4
Justua edo beharrezkoa	7	17,1
Daukana baino gutxiago	32	78,0
Ez daki/Ez du erantzun	1	2,4
Guztira	41	100

2.4. Komunikazioa lantzeko baliabideak

Hemen interesatzen zaizkigunak dira baliabide materialak (egoitza, liburutegia, hemeroteka, interneterako sarbidea, web gunea edo bestelakoak), ekonomikoak (komunikaziorako aurrekontuaren zein portzentaje erabiltzen den) eta giza baliabideak (arloan honetan lan egiten duten pertsonak).

2.4.1. Baliabide materialak

Euretariko gehienek dagoeneko egoitza finkoa duten arren, oraindik ere erakundeen %10ek ez du egoitzarik. Erdiak baino apur bat gehiagok liburutegia dute eta nahiko argi dagoena da ia denek dutela informazioaren teknologietarako sarbidea.

2.4.2. Baliabide ekonomikoak

Hurrengo taulan ikus daitekeen moduan, ia GGKE guztientzat komunikazioa interes handiko gaia den arren, horretarako bideratzen den aurrekontua ez da hain garrantzitsua. Ia gehienek ez dute aurrekontuaren %2 erabiltzen xede horretarako. %15ek bakarrik adierazten du %5 baino gehiago erabiltzen duela.

Komunikazioarekiko interesa eta erabilitako aurrekontuak gurutzatuz gero, berretsi dugu interes handia dutela adierazten duten askok ia ez dutela horretarako baliabiderik esleitzen, baina aurrekontuaren %5 baino gehiago erabiltzen duten guztiak gaia interes handikoa edo lehentasunekoa dela adierazten dutenen artean daude.

14. taula. Komunikaziorako erabilitako aurrekontuaren portzentajea		
	Maiztasuna	Portzentajea
%0	4	9,8
%0,1etik %1,9ra	18	43,9
%2tik % 3,9ra	9	22,0
%4tik %5era	2	4,9
%5 baino gehiago	6	14,6
Ez daki/Ez du erantzun	2	4,8
Guztira	41	100

Ez dugu harreman esturik GGKEek komunikazioari ematen dioten interesaren eta horretarako bideratzen duten aurrekontuaren artean (11. taula, 5. eranskina).

2.4.3. Giza baliabideak

Galdetutako erakundeen %92k adierazi du komunikazio-beharrizanei aurre egiteko pertsona bat dutela edo beste arlo batzuetakoekin egiten dutela. Erakundearen barruan horretarako norbait izatea kasu guztien %42 besterik ez da. Aurretik garrantzia adierazi bazuten ere, GGKE gehienetan ez dago argi nor arduratzen den komunikazioaz.

15. taula. Komunikaziora dedikatutako pertsonak		
	Maiztasuna	Portzentajea
Bai	18	43,9
Ez, baina zenbait pertsonak betetzen dute	20	48,8
Ez dago gai horietaz arduratzen den inor	3	7,3
Guztira	41	100

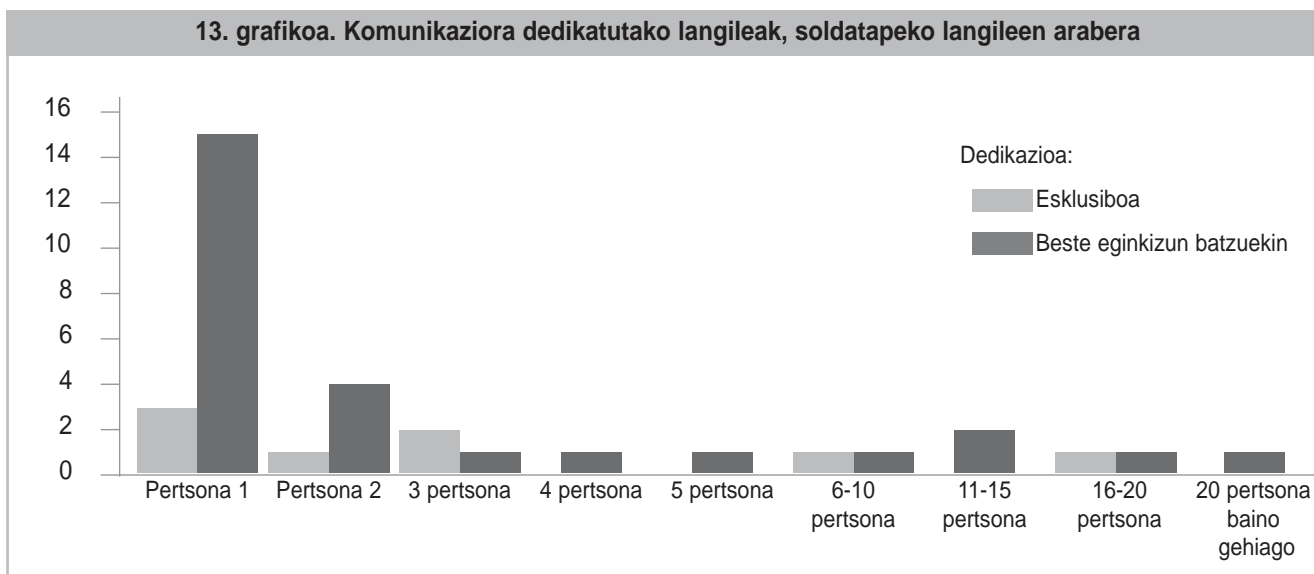
Komunikazioaz arduratzen den pertsona bat ez duten erakundeei galdetegia betetzen ez jarraitzeko eskatu genien. 15. taulan ikus daitekeenez, hiru GGKEek adierazi zuten ez zutela inor lan horietara dedikatuta.

Egoera horretan apur bat gehiago sakontzeko, pertsona horiek lan hori eskusiban edo beste eginkizun batzuekin batera egiten zuten galdetu genien.

16. taula. Dedikazio eskusiboa edo konpartitua		
	Maiztasuna	Portzentajea
Eskusiban egiten dute	11	28,9
Beste eginkizun batzuekin konbinatzen dute	25	65,8
Ez daki/Ez du erantzun	2	5,3
Guztira	41	100

GGKE gehienetan, 10 elkarrizketatik 7n, komunikazioaren inguruko eginkizunei eskainitako dedikazioa beste jarduera batzuei eskainitakoarekin konbinatzen da, 11 erakundek dedikazio eskusiboa duen pertsona bat dutela adierazi badute ere.

Dedikazioa eta erakundeek dituzten soldatapeko langileen datuak gurutzatuz gero, 13. grafikoan ikus daitekeenez, ikusten dugu erakundeek duten soldatapeko langileen kopurua hazi ahala gutxitu egiten dela komunikazioa eta beste eginkizun batzuk konbinatzea eta dedikazio eskusibo gehiago dagoela. Badirudi, bestalde, nahiko logikoa dela erakundeetan lan egiten duten pertsona ez boluntarioen kopurua hazten den neurrian gero eta nabarmenagoa izatea eginkizunen araberako banaketa. Edonola ere, horrek agerian jartzen du berriro ere gai honetan, beste batzuetan bezala, zenbait erakundek abantaila argia dutela baliabide materialetan eta giza baliabideetan.

Komunikaziora zuzendutako aurrekontua kontuan izanez gero ere, 17. taulan ikus dezakegunez, erakundeak komunikaziora zuzendutako aurrekontua hazi ahala, hazi egiten da horren ardura duten pertsonen dedikazio eskusiboa. Tamaina handiagoak, hau da, soldatapeko langile gehiago izateak eta erakundeak komunikaziora zuzentzen duen aurrekontuak, logikoa denez, langileak modu eskusiboan komunikazio-arlora dedikatzeko aukera gehiago ematen du.

17. taula. Erakundeak komunikazioan duen aurrekontua eta komunikaziora dedikatutako langileak					
Komunikazioaz arduratutako pertsonak					
Aurrekontua		Bai	Ez, baina betetzen da	Ez	Guztira
%0	Maiztasuna %	1 1,4	1 1,4	2 5,1	4 7,9
%0,1etik %1,9ra	Maiztasuna %	7 17,9	11 28,2		18 46,1
%2tik % 3,9ra%	Maiztasuna %	2 5,1	6 15,4	1 1,4	9 51,9
%4tik %5era	Maiztasuna %	2 5,1			2 5,1
%5 baino gehiago	Maiztasuna %	4 10,3	2 5,1		6 15,4
Guztira	Maiztasuna %	16 41,1	20 51,2	3 7,7	39 100

Erakundeen lana gizarteari agerrarazteko moduaren eta komunikazio-jarduerarako dedikazio gehiago izatearen artean harremanik dagoen aztertu nahian, galdera biak gurutzatu genituen. Emaitza ondokoa da: ez dirudi bien artean ezberdintasun handirik dagoenik, baina badirudi komunikazioaz dedikazio eskusiboa duten langileekin lantzen duten erakundeen artean handiagoa dela beren lana ondo transmititzen dutela erantzuteko joera.

18. taula. Transmittzeko modua eta denbora-dedikazioa				
Euren lana eta irudia gizarteari transmititzeko modua				
Dedikazio eskusiboa edo partekatua		Egokia	Ez oso egokia	Guztira
Esklusiban egiten dute	Zenbaketa	7	4	11
	Dedikazioaren %	63,6	36,4	100,0
	Transmittzeko moduaren %	41,2	21,1	30,6
	Guztiaren %	19,4	11,1	30,6
Beste eginkizun batzuekin konbinatzen dute	Zenbaketa	10	15	25
	Dedikazioaren %	40,0	60,0	100,0
	Transmittzeko moduaren %	58,8	78,9	69,4
	Guztiaren %	27,8	41,7	69,4
Guztira	Zenbaketa	17	19	36
	Dedikazioaren %	47,2	52,8	100,0
	Transmittzeko moduaren %	47,2	52,8	100,0
	Guztiaren %	100,0	100,0	100,0

Baina erakundeak pertsona bat izatea komunikazio-arloan erreferente moduan edo horretara dedikatuta ez du esan nahi pertsona horri lan horren truke diruzko ordainsaririk emango zaionik edo GGKEaren soldatapeko langilea denik; hori dela eta, lan horren truke nolabaibateko diruzko ordainsaririk jasotzen zuen galdetu genuen.

19. taula. Komunikaziora dedikatutako pertsonen ordaintzea		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ez	11	28,9
Bai, horretarako bakarrik	10	26,3
Bai, eginkizun horretarako eta beste batzuetarako	14	36,8
Ez daki/Ez du erantzun	3	8,0
Guztira	41	100

Kasuen %28an, komunikazioaz arduratutako pertsonak soldata jasotzen du bakarrik horren truke, baina azpimarratu behar da elkarrizketatutako erakundeen %31n pertsona horrek ez duela soldatarik jasotzen eta beharbada langile boluntarioa dela.

Komunikazioaren ardura duten pertsonak gai horietara dedikatutako denbora erabakitzeke, jarduera horretarako dedikatutako lanaldi-motaz galdetu genien.

20. taula. Komunikazioa dedikatutako pertsonen lanaldia		
	Maiztasuna	Portzentajea
Lanaldi osoa	11	28,9
Lanaldi partziala	2	5,3
Ordu batzuk egunean edo astean	3	7,9
Noizean behin	19	50,0
Ez daki/Ez du erantzun	3	7,9
Guztira	41	100

Lanaldi osoa edo lanaldi partziala duten pertsonen erantzunak bat datoz lan hori modu eskusiboan egin eta horren truke ordaintzeko bat jasotzen dutenen erantzunekin, baina zenbait kasu sartu dira, non GGKEaren arlo komunikatiboaz arduratzeaz gain, pertsona horrek GGKE parte den beste erakunde baten komunikazioaz ere arduratzen den.

Nabarmenezkoa da erakundeen %54an komunikazioarekin lotuta dagoen lana “noizean behin” egiten dela, ez direla gutxienez egunean edo astean ordu batzuk erabiltzen lan horretarako. Erakundeek komunikazioari interes handikotzat iritzi badiote ere, ez dirudi horretarako denbora larregi erabiltzen dutenik. Alde nabarmena dago GGKE batzuen eta beste artean komunikazioarekin lotutako gaiei ekiteko orduan, eta dedikazio gehiago izateak, geroago ikusiko dugun bezala, komunikazioarekin zerikusia duten jarduera gehiago egitea dakar, adibidez, irratia edo telebista.

Komunikazioaz arduratzen diren pertsonak organizazioaren barruan kokatzearen, betetzen zuten kargua adierazteko eskatu genien. Datuen irakurketa errazteko asmoarekin, erantzun guztiak lau kategoriatan bildu genituen, hain zuzen ere, taulan agertzen direnak (12. taula, 5. eranskina). Kasuen %83an, pertsona horiek nolabaiteko erantzukizuna duten karguak dituzte GGKEaren barruan edo zuzendaritzako kideak dira. Hamar GGKEetan, dedikazio eskusiboa dutenentan, komunikazioaz arduratzen dena erakundearen komunikazioaren arduraduna da.

21. taula. Komunikaziora dedikatutako pertsonen kargua		
	Maiztasuna	Portzentajea
Presidentea-zuzendaria		
Koordinatzailea	11	36,7
Komunikazioko arduraduna	10	33,3
Beste arlo batzuetako arduraduna	4	13,3
Besteak	5	16,7
Guztira	41	100

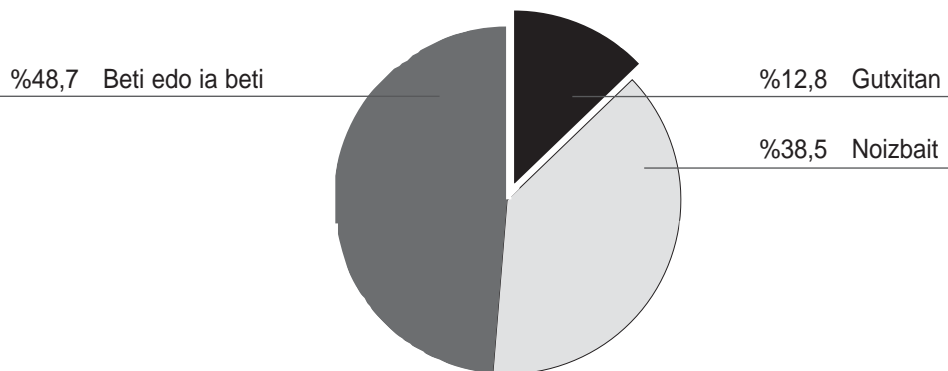
Azkenik, erakundearen komunikazioaz arduratzen diren pertsonen kualifikazioari buruzko galderak egin genizkien. Ikus daitekeenez, kasurik gehienetan unibertsitate mailako ikasketak dituzten pertsonak dira eta 29 kasutatik 16tan, titulazioa kazetaritzarekin edo informazioaren zientziekin lotuta dago. Beste titulazioak anitzak dira: Medikuntza, Farmazia, Ekonomia, Soziologia, Filosofia edo Lan-harremanetako Graduatua. Erakundearen komunikazioaz arduratzen diren pertsonen artean nahiko ohikoa da titulazioaz aparte, eta hori osatzeko, lankidetzaren inguruko prestakuntza izatea ikastaroen edo masterren bidez.

22. taula. Komunikaziora dedikatutako pertsonen kualifikazioa		
	Maiztasuna	Portzentajea
Unibertsitate mailako ikasketak	29	76,3
Lanbide Hezkuntza	1	2,6
Besteak	5	13,1
Ez daki/Ez du erantzun	3	8,0
Guztira	41	100

2.5. Masa-komunikabideen erabilpena

Galdetutako erakundeek komunikabideak erabiltzen zituzten maiztasunari ezagutu nahian, baita zein komunikabide erabiltzen zuten sarrien ere, aurreko urtean egindako zenbait jarduketari buruzko galderak egin genizkien. 14. grafikoan ikus dezakegunez, erantzun duten erakundearen %49k komunikabideak erabiltzea ohikoa dute euren lana zabaltzeko edo horietan parte hartzeko, jarraian ikusiko dugun bezala.

14. grafikoa. Komunikabideen erabilpena

Komunikabideak gehien erabiltzen dituztenak, ia kasu gehienetan, komunikaziora baliabide gehien bideratzen dituztenak dira. Erakunde horiek GGKE handiak deitu ditugu; horiek identifikatzen dituena bazkide-kopurua, soldatapeko langile-kopurua eta komunikaziora bideratutako aurrekontua dira. Erakunde horiek dira biztanleengana masa-komunikabideen bidez ailegatzeko ahalmen gehien dutenak.

Komunikaziora eskusiban dedikatutako pertsonak dituzten erakundeek masa-komunikabideak gehiago erabiltzen dituzten ikusteko, galdera biak gurutatu genituen. Eraitza 23. taulan ikus daiteke.

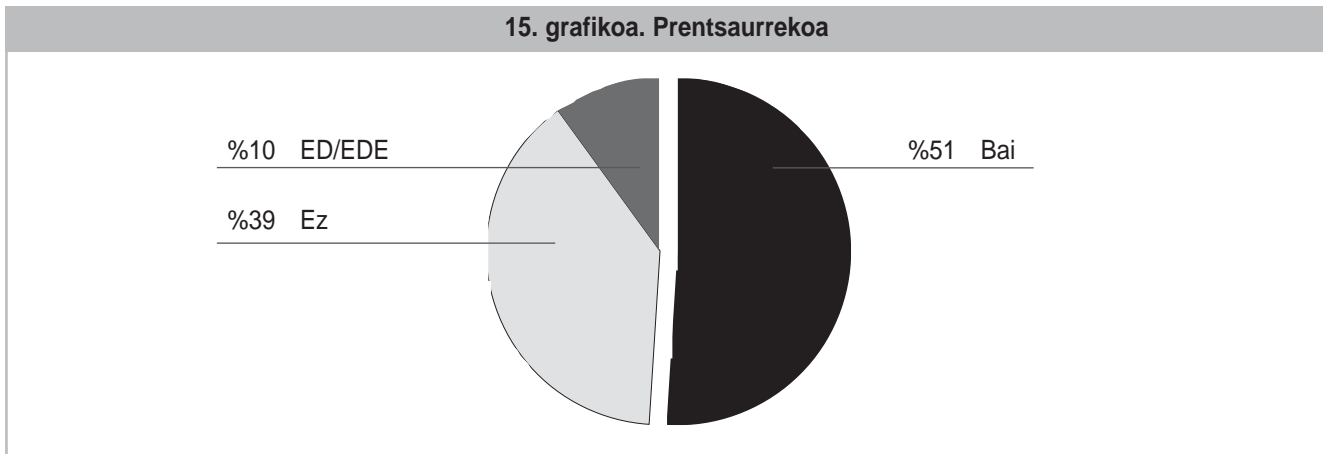
23. taula. Komunikabideen erabilpena eta komunikazioaz arduratutako pertsonak

Komunikazioaz arduratutako pertsonak eta komunikabideen erabilpena

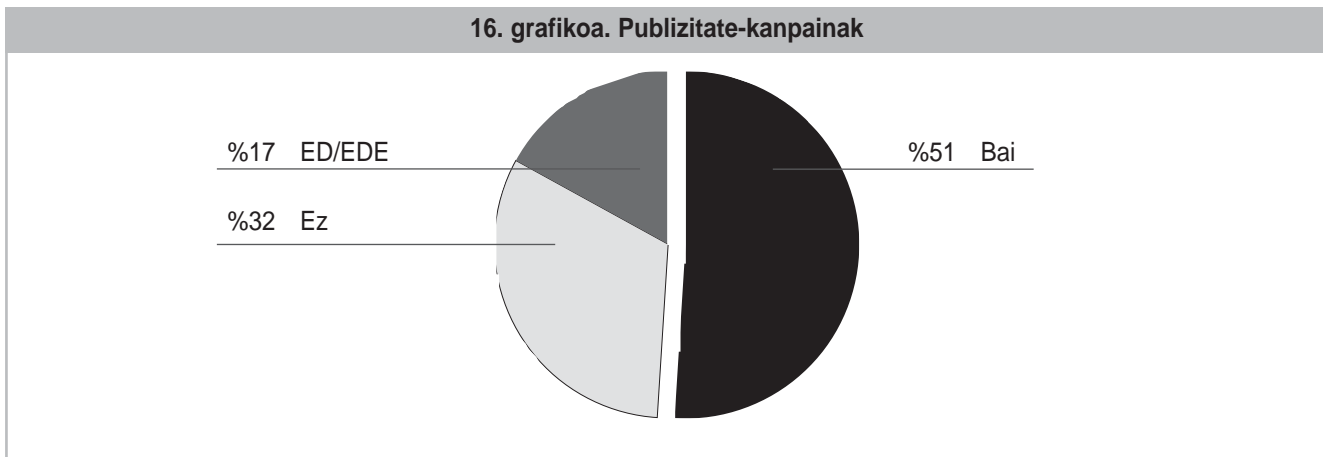
	Bai	Ez, baina zenbait pertsonekin betetzen da	Ez dago gai horietaz arduratzen den inor	Guztira
Beti edo ia beti	12	7		19
Noizbait	4	10	1	15
Gutxitan	1	3	1	5
Guztira	17	20	2	39

Komunikaziora eskusiban dedikatutako pertsonak dituzten GGKE gehienek beti edo ia beti erabiltzen dituzte komunikabideak. Lan hori egiteko pertsona bat ez duten GGKEek, aldiz, noizbait baino ez dituzte erabiltzen komunikabideak.

Orain jakin nahi dugu zein den egiten den masa-komunikabideen erabilpena. Ikus dezagun GGKEek komunikazioarekin lotutako zein jarduketa egin dituzten 2001. urtean.

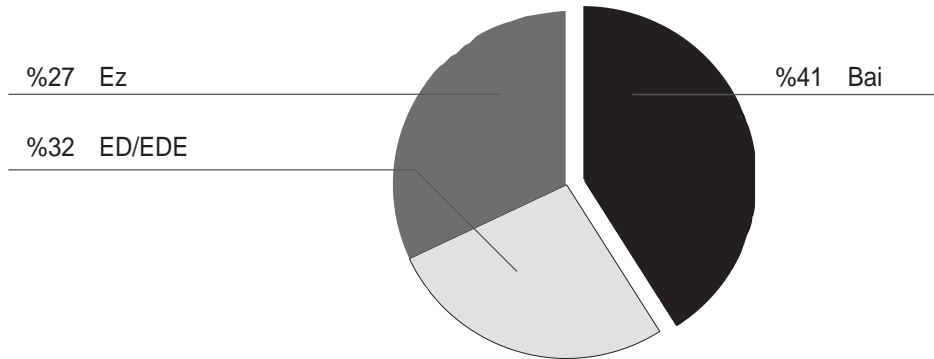

Elkarrizketatutako erakundeen erdiak prentsurrekoak egin zituen. Gehienek 1 eta 5 prentsurreko artean egin zituzten eta gehienez 78. Hiru kasutan bakarrik izan zen egindako prentsurreko-kopurua 6 eta 10 artean.

Gauza bera gertatzen da publizitate-kanpainekin: elkarrizketatutako erakundeen erdiak baino apur bat gehiagok egin zituen. Guztira 46 kanpaina jarri ziren martxan eta gehienek 1 edo 2 egin zituzten.

17. grafikoa. Iragarkiak prentsan

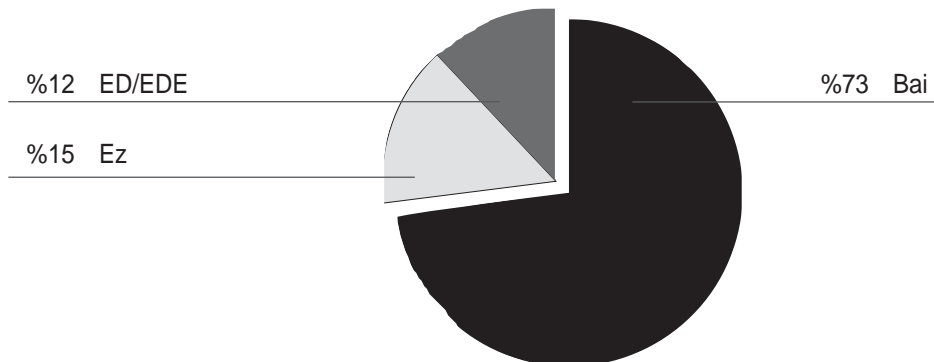

Erakundeek gutxiago erabiltzen dute baliabide hau, alegia, iragarkiak jartzea prentsan, eta iragarkia jarri zuten gehienek 1 eta 3 iragarki artean jarri zituzten. Nabarmendu behar da sakabanatze handia dagoela eta guztira jarritako 561 artikuluetatik 4 erakundeek 500 jarri zituztela.

Erakundeek ez dute larregi erabiltzen, ezta, irratian iragarkiak jartzeko aukera ere. Dena den, kasu honetan homogeneotasun handiagoa dago. Gehienek 2 eta 8 iragarki artean jarri zituzten.

Berdin gertatzen da telebistarekin: iragarkiak jartzeko gutxien erabili den komunikabidea izan da. 6 erakundeek baino ez dute horrelakorik egin eta guztira 82 iragarki jarri zituzten. Erakunde horiek dira, hain zuzen ere, baliabide gehien dutenak.

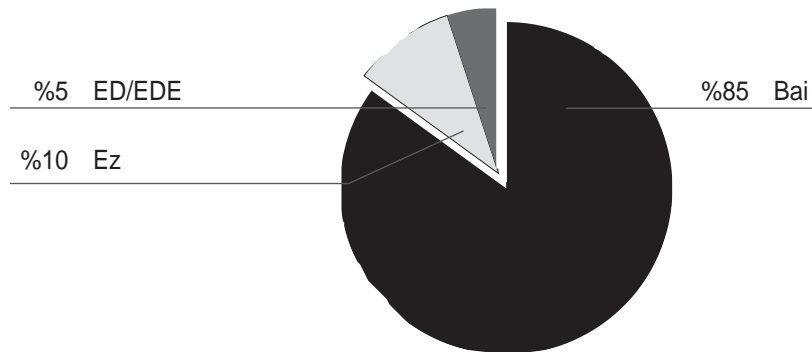
18. grafikoa. irratiko programak

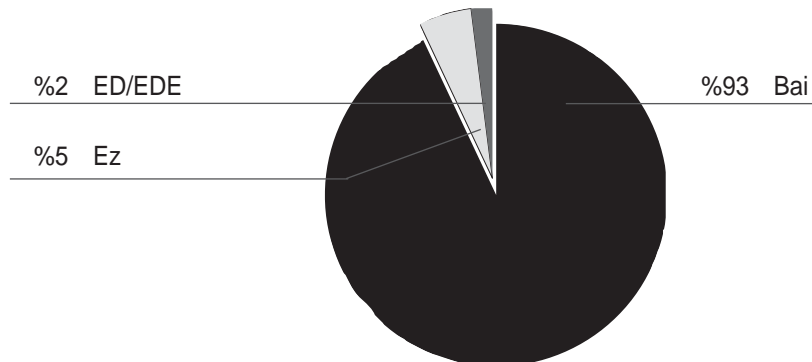
Irratia eta telebista badira ere iragarkiak jartzeko gutxien erabili diren komunikabideak, ez da berdin gertatzen, ordea, irratiko eta telebistako programetan izandako presentziarekin. %73k eta %51k, hurrenez hurren, irratiko edo telebistako programetan parte hartu dute edo programak egin dituzte. Guztira, 592 alditan hartu zuten parte irratiko programetan eta 228 alditan, berriz, telebistakoetan. Bestalde, erakundeen %92,7k internet zuen arren, %2,4k bakarrik erabili zuten argitalpenak egin edo eskaintzeko.

Hurrengo grafiko bietan ikus daitekeen moduan, erakundearen aldizkariak eta liburuxkak, solasaldiak, hitzaldiak eta erakusketak izan ziren galdetutako erakundeek gehien erabili zituzten komunikabideak. Ez dago horrenbesteko sakanatzerik eta gehienek 1 eta 5 aldi artean erabili dituzte komunikabideok. Guztira, erakundeek eurek 234 argitalpen egin zituzten, erakundeek 669 aldizkari edo liburuxka argitaratu ziren, 554 solasaldi, hitzaldi eta ikastaro eta 171 erakusketa. (Aipatu behar da erakunde batek 10.000 liburuxka argitaratu zituela).

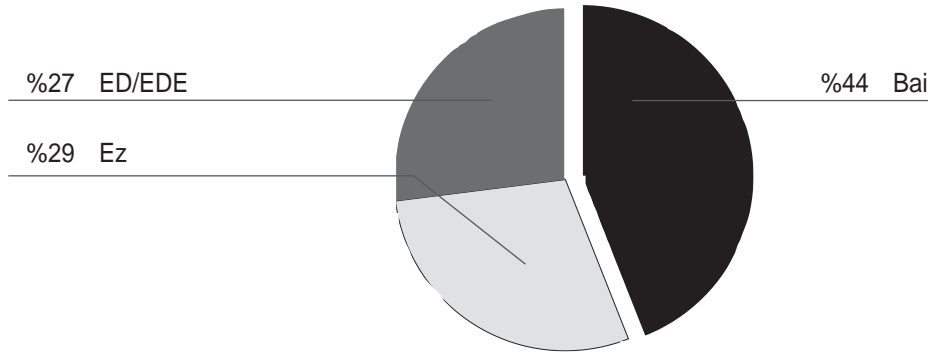
19. grafikoa. Erakundearen aldizkariak eta liburuxkak

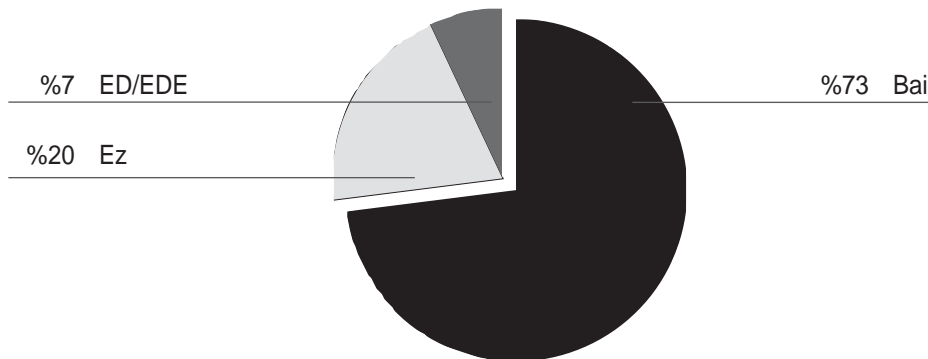
20. grafikoa. Hitzaldiak, konferentziak eta ikastaroak

21. grafikoa. Jardunaldiak eta mintegiak

22. grafikoa. Erakusketak

Azken jarduera horiek ia erakunde guztiek erabiltzen dituzten arren, izan ditzaketen hartzaille-kopuruaren aldetik mugatuagoak dira.

Azken batean, erakundeek mekanismo ugari erabili zuten euren mezuak transmititzeko. Irismen handieneko komunikabideak, telebista, esaterako, tamaina handiko eta ahalmen gehiago duten GGKEek erabiltzen dituzte.

Bestalde, ikusi berri dugun bezala, gehiengoak erabiltzen dituen beste bide batzuk daude, eta agian horiek oinarri ona izan daitezke komunikazio-prozesuetako ikaskuntza edo prestakuntza hasi edo jarraitzeko.

2.6. Egindako komunikazio-proiektuak

Azkenik, GGKEek egin dituzten eta aurreikusita dituzten komunikazio-proiektuak ezagutzea interesatzen zaigu. Hori lortzeko, galdetegian irekita utzi genuen galdera bat erabili genuen. Irekita utzi genuen, batetik zaila zelako aurretiaz ixtea, eta bestetik, horrek gero aukera ematen zigulako aipatutako proiektuen arabera GGKEek komunikaziotzat zer ulertzen duten deduzitzeko. Eta, izan ere, konprobatu genuen komunikazioa deitzen diotela oso ikuspuntu eta helburu ezberdinak dituzten jarduketei. Ez dago ari gareneri buruzko ideia argirik eta galdetutako GGKEek gauza ezberdinei deitzen diete komunikazioa.

Horrela, adibidez, elkarrizketetan, ikusiko dugun bezala, erakunde askok komunikazioaren eta beste arlo batzuen artean ageriko harremanik ez dagoela dioten arren, azken urte bietan egin dituzten proiektuen barruan eta aurreikusita dituztenen barruan sentsibilizazioko eta hezkuntzako jarduerak sartzen dituzte komunikazio-proiektuen barruan. Arestian deskribatutako jardueretako asko ere agertzen dira, besteak beste, prentsaurrekoak, solasaldiak eta hitzaldiak, iragarkiak masa-komunikabideetan, erakundearen aldizkari eta egunkariak argitaratzea, publizitate-kanpainak, erakusketak, etab.

Baina erakunde gehienek, bat ere egin ez duten hirurek izan ezik, adierazi dute mota horretako proiektuak izan dituztela eta hurrengo urtean horiek egiteko asmoa dutela.

Ohiko erantzunen artean daude: erakusketak, jardunaldiak, solasaldiak, hitzaldiak, heziketa saioak, sentsibilizazio-kanpainak, iragarkiak, irrati eta telebistako programak, ikus-entzunezko materialak eta hezkuntzakoak, prentsaurrekoak eta buletinak. Jarduera horiek guztiak izan dira eta izango dira hurrengo urtean erakundeen komunikazio-jarduera.

Hiru erakundeek adierazi dute pentsatuta dutela komunikabideentzako prestakuntza-ikastaroak garatzea, bai eta komunikabideetako profesionalentzako mintegiak eta jardunaldiak eta sentsibilizazio-jarduerak ere. Beste batek erakundearen barruan garatuko duen komunikazioko plan estrategikoa azaldu du.

Nork erabiltzen ditu gehiago baliabide hauek?

Konprobatu dugu ea komunikaziorako aurrekontu handiagoa bideratzeak edo horren ardura duen pertsona bat izateak -ordaindutakoa ala ez- eraginik duen, batetik, komunikabideak gehiago erabiltzean, batez ere publiko gehien erakartzen dutenak (telebista), eta bestetik, zenbait jarduera egitean.

24. taula. Telebistaren erabilpena eta komunikazio-lanerako dedikazio eskusiboa edo partekatua izatea					
Telebistako programak					
Dedikazio eskusiboa edo partekatua		5 arte	11tik 20ra	20tik gora	Guztira
Eskusiban egiten dute	Zenbaketa Guztiaren %	5 15,2	2 6,1	3 9,1	10 30,3
Beste eginkizun batzuekin konbinatzen dute	Zenbaketa Guztiaren %	21 63,6	2 6,1		23 69,7
Guztira	Zenbaketa Guztiaren %	26 78,8	4 12,1	3 9,1	33 100,0

Taulan ikus daitekeenez, komunikazio-arloan dedikazio eskusiboa duen pertsona daukaten GGKEek askoz gehiagotan hartu dute parte telebistako programetan. Dedikazio eskusibodun pertsonarik ez duen ezein GGKE ez da egon 2001. urtean 20 bider baino gehiagotan telebistan.

Beste alde batetik, pertsona arduraduna duten GGKEak askoz sarriago agertzen dira komunikabide horretan.

25. taula. Aldizkarien argitalpena eta dedikazio eskusibo edo partekatua						
Erakundearen aldizkari eta liburuxkak						
Dedikazio eskusiboa edo partekatua		5 arte	6tik 10era	11tik 20ra	20tik gora	Guztira
Eskusiban egiten dute	Zenbaketa Guztiaren %	3 8,6	3 8,6	3 8,6	2 5,7	11 31,4
Beste eginkizun batzuekin konbinatzen dute	Zenbaketa Guztiaren %	19 54,3	3 8,6	1 2,9	1 2,9	24 68,6
Guztira	Zenbaketa Guztiaren %	22 62,9	6 17,1	4 11,4	3 8,6	35 100,0

Aurreko kasuan gertatzen zen bezala, pertsona bat eskusiban duten GGKEek argitalpen gehiago editatzen dituzte, aldeak hain deigarriak ez diren arren.

26. taula. Komunikaziora bideratutako aurrekontua eta egindako mintegiak eta jardunaldiak						
Jardunaldiak eta mintegiak						
Komunikazio arloan duten aurrekontuaren portzentajea		5 arte	6tik 10era	11tik 20ra	20tik gora	Guztira
%0	Zenbaketa Guztiaren %	3 10,3				3 10,3
%0,1etik %1,9ra	Zenbaketa Guztiaren %	8 27,6	3 10,3	2 6,9	1 3,4	14 48,3
%2tik %3,9ra	Zenbaketa Guztiaren %	5 17,2	1 3,4			6 20,7
%4tik %5era	Zenbaketa Guztiaren %	1 3,4				1 3,4
%5etik gora	Zenbaketa Guztiaren %	3 10,3	1 3,4		1 3,4	5 17,2
Guztira	Zenbaketa Guztiaren %	20 69,0	5 17,2	2 6,9	2 6,9	29 100,0

Kapitulu hau laburtzeko

- Ez dirudi, azaldutakoaren arabera, GGKEek euren lana modu egokian transmititzen dutenik. Euren lana ez dela ondo ezagutzen sentitzen dute.
- Orokorrean, komunikabideekin duten harremana ezegoki eta gatazkatsutzat hartzen da.
- Komunikaziora zuzendutako baliabide material, tekniko eta giza baliabideen gabezia adierazi dute.
- GGKEetan komunikazioaren aldeko interes handia dago eta gehienek uste dute daukan garrantzia baino gutxiago ematen zaiola.
- Alde handiak daude GGKEen artean ahalmenari eta komunikazioa kudeatzeko moduari dagokionez. Talde txiki batek komunikaziora bakarrik dedikatzen diren langileak ditu; horiei ordaindu egiten zaie eta dedikazio eskusiboa edo lanaldi erdikoa dute. Pertsona horiek daukate komunikazioaren ardura erakundearen barruan, baina kasu gehienetan komunikazioa arlo ezberdinek egiten dute eta modu ez oso sistematikoan eta oso noizbehinka. Komunikaziora bideratutako aurrekontua bat dator horrekin. Galdetutako erakundearen erdiak baino gehiagok euren aurrekontuaren %1,9 baino gutxiago erabiltzen dute komunikaziorako.
- Erakunde gehienek egiten dituzten komunikazio-jarduerak argitalpenak dira, erakundearen aldizkari, egunkari eta liburuxketan, erakunde barrukoetan nahiz kanpokoetan, solasaldiak, hitzaldiak, erakusketak eta irratiko programetan parte hartzea. Teknologia berrien erabilpena (internet, web orriak) garrantzitsua bada ere, oraindik ez da ondo sartu GGKEetan. Lehen aipatu dugun erakunde batzuen eta besteen arteko banaketa gehiago sortzen da egindako jardueren kopuruagatik horien arteko ezberdintasunengatik baino.
- Hiru kasutan soilik planteatu dira komunikazioaren plangintzarako edo komunikazioaren inguruko prestakuntzarako ekimenak, barrukoak nahiz kanpokoak.
- Komunikazioaren ardura duen pertsonaren profila ondokoa da: tituludun pertsona da eta GGKEaren barruan koordinazio edo zuzendaritzako kargua du. Komunikaziorako dedikazio eskusiboa dutenen artean titulazioa kazetaritzarekin eta informazioaren zientziekin lotuta dago. Hori galdetutako erakunde guztien %20an bakarrik gertatzen da. Komunikazioaren ardura duen pertsonak beste arlo batzuen ere duen kasuetan, ordea, titulazio ezberdinak aurki daitezke eta zerikusi gutxi edo bat ere ez dute komunikazioaren inguruko adar edo espezialitateekin.
- Baliabide gehiago dituztenek gehiago erabiltzen dituzte nabariak diren komunikabideak: irratia, telebista, etab.

Emaitzen analisia

II. Ikerketa kualitatiboa

(eztabaidarako taldeak eta elkarrizketak)

Analisi kualitatiboaren bidez, GGKEen diskurtsoa eta euren lanaren testuinguruari buruz GGKEek dituzten iritziak aztertuko ditugu. GGKEak gizarte-eragileak diren neurrian, euren arteko harremanak dituzte, baita beste eragileekin ere, esate baterako, insitutizioak, komunikabideak, etab. Zentzu horretan, GGKEen iritziak eta diskurtsoa ez daude gizarte-ko beste praktika eta diskurtsoetatik aldentuta, ezta euren interesetatik ere. Elkartasuna, laguntza eta lankidetzaz ez dira GGKEen ondarea bakarrik eta, hortaz, modu paraleloan eta batzuetan gurutzatuan dabilzan beste diskurtso eta planteamendu batzuekin batera bizi dira. Bestalde, komunikazioaren bitartez GGKEen egitekoa eta helburuak islatzen dira. Komunikazioa erakunde horien jardueraren eta lanaren zati bat da eta ezin daiteke konpartimentatuta aztertu. Horregatik, komunikazioaren haritik tiratzerakoan askatzen goazen matazan sakonagoak diren planteamenduak, eta batzuetan dibergenteak eta kontrakoak direnak, agerian geratzen dira.

Galdetegian erabilitako gaiekin lotuta eta horietan sakonduta, elkarrizketen emaitza zerrendatu genuen. Mugiarazten gaituen ikuspegi metodologiko irekiarekin koherenteak izanda, galderak egin genizkien gaiari buruz GGKEek emandako erantzun nagusiak grafiko eta tauletan eskaintzen ditugu. Irakurleari bidea erraztea bilatzen dugu bere irakurketa egin dezan, izan ere lortutako informazioa oso aberatsa da eta, zalantzarik gabe, ezin da eta ez da interpretazio baka- rrean agortu behar.

1. GGKEak euskal gizartearen begiradaren aurrean. Hegoaldeari buruzko ezaugutza eta komunikabideen zeregina

Galdetegian konprobatu dugunez, GGKEek euren burua gizartearen izpilian begiratzerakoan duten pertzepzioa positiboa da.

Baina irudi egokiaz ari bagara, GGKE gehienek uste dute garai batean *idilikoa* zen irudi hori aldatuz doala, *debaluatzen* ari dela eta orban beltzekin zikitzen.

GGKEek diotenez, gaur egun gehiago behatu eta aztertzen dituzte komunikabideek nahiz gizarteak. Dagoeneko mar-txan daramaten denbora, lankidetzarako erabilitako fondoek kopurua, komunikabideetan duten presentzia handiago eta

azken urteetan sortutako zenbait *eskandalu* dira begirada *kritiko*ago horren arrazoiak. Faktore ekonomikoa -lankideztzara eta laguntzara destinatutako fondoan balizko erabilera ezegokiaren aurrean errezeloa- da GGKEek adierazten duten faktore komuna eta pertzepzio berri honetan garrantzi handiena duen faktorea. Batzuek adierazi zuten bezala (E10): ... *lehen ia heroiak ginen, elkartasunaren heroiak. Orain ikuspegi hori aldatzen ari da.*

(E4): *Izan da garai bat non GGKEek ume zintzoen irudia zuten, bazirudien beste ezpal batekoak ginela. Orain jendeak GGKEez gehiago egiten du pasoa. Nire ustez gainbehera-fase bat ari gara pasatzen zeina ez dakidan noraino aliegatuko den, baina gure irudia dagoeneko ez da idiliko, edo idilikoak ez izaten hasiak gara.*

(E6): *Irudia maila orokorrean ez da txarra, baina leku guztietan gertatzen den bezala, egindako klizeak daude. GGKEen aurkako klizeetako bat dirua da. Puntu beltza da. Iritsiko da ematen dugun dirua ala ez, nori iritsiko zaio...*

(E9): *Baina zuk GGKE baten lan eginda, zertaz bizi dira horiek? Heroiak izatetik mesfidantzara pasatu gara. Horren inguruan agertzen diren argitalpenak kalte handia egiten dute eta GGKE batean dagoen edozein eskandalu, txikia izan da ere, egunkarietan agertuko denez, eskandalu horrek, titular handiekin, beste guztiei ere kalte egiten die.*

Beste batzuk apur bat kritikoagoak dira planteamendu horrekin:

(E10): *Irudia ona da baina azaleko ezagutzan dago oinarrituta, batzuetan ia anekdotikoa ere badena. Gizartearen sektore bat -nire ustez haziz doa- eszeptikoa da GGKEekin, eta kontrakoa izatetik oso hur dabil. Aurreko garaiekin konparatuta, prentsa txarra ere izaten hasi gara.*

Elkarrizketatutako beste pertsona batzuek GGKEen irudi-aldaketa prozesu horretarako beste arrazoi batzuk adierazi dituzte: iragarritako helburuak lortu ez izana, alegia.

(E15): *Pertzepzio oso positiboa izan da. Orain, zenbait artikuluren ondoren, eta gauzak ez direla konpontzen eta hobetzen ikusita laguntzak eragindako nekaldiaren ondoren (gauzak konpontzeko modu oso azkarra izango zela uste izan zelako), kasu batzuetan erabat kontrakoa ere gertatu da; bada gaur egun ikuspegia eszeptizismoa dela uste dut.*

Eztabaidarako taldeak

Horietan eman ziren iritziak eta egin ziren balorazioak orain arte azaldutakoen oso antzekoak izan ziren.

Gizarteak GGKEei buruz duen pertzepzioa orokorrean ona da. *Izan ere interes mediatikoa dago, eta sistemarena ere bai, garapenerako bidean dauden herrialdeei laguntzeko ardura betetzen duen herrialde solidarioaren irudia zabaldu nahi duelako. Iritzi kritikoak agertzen ari direla ere adierazi da: gutxi-gutxika ikusten ari gara ez garela ukiezinak, akatsak egiten ditugula eta zenbait arlotan guri buruzko zalantzak agertzen dituztela batzuek, eta ez dela GGKEen irudi ona ematen, komunikabideetan zenbait GGKEren kudeaketari buruz ari dira agertzen, baina aldi berean ez gara gai izan dena ez dela horrela azaltzeko.*

1. koadroan ikus dezakegu zein iritzi duten GGKEek gizartean duten irudiaren gainean. GGKEen irudi orokorra *txarra* dela dioten erakundeen iritzia. Kontrakoa uste dutenena. Lehen baino ezagunagoak direla uste duten GGKEen argu-mentuak, baina arazoak detektatzen dituztenak. GGKEen eta komunikabideen arteko erantzukizun banaketari buruz duten iritzia. Eta euren iritziz zeintzuk diren arrazoi nagusiak gizarteak duen pertzepzioa positiboa izatetik kritikoagoa, edo negatiboa ere bai batzuetan, izatera eramateko.

1. koadroa: GGKEen irudia gizartean

Txarra

Ikuspegi partzial eta negatiboa.

Ezjakintasun handia: ez dira nahikoa ezagutzen ez erakundeak ez euren lana.

GGKEak kontzientzia zuritzeko makina.

Laguntza puntuala ematen dutela uste da.

Denak boluntarioak izateko ideia: txarto ikusita dago jendea horretatik bizitzea.

GGKEen anabasari buruzko nahastea.

Dena nahasten da: GGKEak eta erakundeen laguntza. Dena elkartasuna hitzaren azpian.

Ez dira garapena eta giza laguntza ezberdintzen.

Asko gara eta antzeko gauzak egiten ditugu leku berdinetan.

Gizarteak zergatik dagoen horrenbeste GGKE galdetzen du: ez dakigu zer erantzun (GGKEetan ez dago lanaren ideologia-ildoari buruzko analisirik). GGKEak = negozioa.

Lehen baino gehiago ezagutzen da

Ez dago GGKEen zentzu unibokorik.

Ahots kritiko interesatuak (lankidetzak bizi duen nekealdia darabilte fondoak gutxitzeko).

Ahots kritiko legitimoak.

Irudi patetikoak erabiltzearren, alde batera utzita zergatiak eta arrazoiak eta erantzukizunak isilean gordeta.

Ejertzitoarekin batera egiten dute lan.

GGKE handi gutxi batzuk ahalegina egiten dabilta komunikazioaren arloan: modu erregularrean agertzen dira komunikabideetan. Egiten dutenari buruzko irudi unibertsala edo gutxienez egokia lortzen arrakasta izango dute.

Txikiek arazo gehiago ditugu: zaila da dirua lortzea pertsona bat izateko.

GGKEen erantzukizuna

GGKE askok ez dute argi euren eginkizuna gizartea aldatzea denik, nola transmitutuko dute konpartitzen ez duten zerbait, sinesten ez duten zerbait?

Atzean dagoena laguntzaren irudia da.

Komunikabideek GGKEei buruz ematen duten irudian eragin behar dugu, baina zaila da.

Ez ditugu bitarteko nahikoak jartzen.

Ez dugu GGKEak identifikatzea errazten logotipo edo izenak edo horrelakoak erabilia.

Komunikabideen erantzukizuna

Azken urteetan GGKEen trapu zikinak ateratzeko joera.

Akusazioak: eraginkortasun eskasa, gestio txarra.

Ez dira ohiko hizpide komunikabideetan, eta hori oztopo nabarmena da gizartean GGKEei buruzko irudi osatuagoa izan dadin.

Komunikabideek ez dituzte berri positiboak ematen, hau da, proiektuek izan duten eraginari buruzko berririk ematen.

Eskandaluek eragin handia dute gizartean.

Gobernuei ez zaie interesatzen gizarteak GGKEen lanaren eta Hegoaldeko herrialdeetako errealitatearen berri izan dezaten.

Erakundeen artean banaketa dagoelako irudia ematen da.

Gai hauek agertzeko interesa, GGKEen izen ona zikintzeko.

Aldatu da Pertzepzio positibotik negatibora

Gizarteko sektore hazkor bat eszeptikoa da eta ia GGKEen etsai ere bada.

Aurreko garaiekin konparatuta, prentsa txarra izaten hasiak dira.

Lehen ume zintzoak, irudi idilikoa, altruista. Orain ez, ordea.

Komunikabideek GGKEekin duten jarrera aldatu da, baita hasieran lagundu duten eta adeitsuak izan direnena ere.

Prentsako artikuluak.

Laguntzaren nekea.

Arazoak ez dira konpontzen.

Gizartea nekatuta dago mezu berdinak entzutearekin.

Musu truk, konpentsazio materialik gabe egindako lankidetzaren kontzeptua amaitu da. Eskakizun-maila handiagoa orokorrean, baita GGKEei ere, bazkideen, laguntzaileen eta publiko orokorraren aldetik.

GGKEei eta euren lanari beste instituzio batzuei egiten zaien behaketa bera egiten zaie: gardentasuna eskatzen zaie fondo publikoak jasotzen dituzten beste erakunde batzuei bezala.

Desilusioa, ez da aurreko hamarkadetan egindako lanaren emaitzarik ikusten.

Iparralde-Hegoalde arteko desorekak gehituz doaz.

GGKEek ezin dute balantze orokor positiboa erakutsi.

Erakunde horiei eman zaien laguntza eta erakutsitako abegia gutxitu da.

Beste batzuk globalizazioaren aurkako mugimenduekin egin dute bat, horrela uste dutelako eragin erreala izan dezaketela gaur egun konponezinak diren egoeren gainean.

Ona

Bilatzen dituzten helburuen irudi ona, baina ez lana kudeatzeko duten moduari buruzkoa.

Jendeak uste du GGKEek gauza onak egiten dituztela, baina diruaren helmugari buruzko zalantzak ditu.

Zertxobait susmagarriak diren GGKEak daude.

Gizarteak lankidetzari buruzko kezka du, baina aldi berean emaila nekatuta ere badago.

Hurbilekoenak ezagutzen dira, ezagunak eduki eta publizitate-kanpainak egiten dituztenak.

Lau bakarrik ezagutzen dira.

Ustelkeria eta eskandaluz betetako mundu honetan GGKEengan konfiantza dago.

Zintzotasun irudia dute.

1.1. GGKEen eguneroko lana: ezezagun handia

Elkarrizketatutako pertsona gehienek oraindik ere pertzepzio positiboa duten arren, ñabardura batzuekin baina, GGKEek uste dute ez dela euren lana ezagutzen eta oraindik ere laguntzarekin eta larrialdiarekin lotzen dituztela. Horretarako arrazoi posibleak behin eta berriz agertzen dira galdeketan: zenbait GGKEk transmititzen dituzten mezuak, komunikabideek ematen duten informazioa eta irabazi asmorik ez duten erakunde askok euren lana transmititzeko duten giza zailtasuna, zailtasun materiala eta teknikoa.

GGKEek elkarrizketetan kritikoago agertu dira gai honetan, inkestetan baino -inkestan GGKE askotxuk adierazi zuen jendeak euren lana ezagutzen duela eta hori modu egokian transmititzen dela. Elkarrizketetan erabateko adostasuna dago: GGKEek ez dute modu egokian transmititzen euren lana eta gizarteak ez du zehaztasunez ezagutzen. GGKEak eurak eta komunikabideak dira egoera horrekin zerikusi gehien dutenak. Normalean irudi paternalista zabaltzen da, kasu gehienetan hondamendiari lotutakoa, eta hori gizartearen erretinan finkatuta edo sendotuta geratzen da.

(E7): Uste dut komunikabideetan dagoen publizitate askok eta askok parametro klientelistak dituela, hain zuzen ere, finantziarioa eta legitimitatea bilatzen dute lankidetzaren bezalako merkatu batean, eta ez dute inolako lotsarik eurek adostutako jokabide-kodea urratzeko.

(E14): Biztanleengana hurbiltzeko bitartekoak dituztenek mezu tremendistak transmititzen dituzte, informatu edo sensibilizatzeko asmoarekin baino gehiago, dirua biltzeko asmoa dute, sentsibilitateak klikatuz. Gutxitan argitaratzen edo zabaltzen dira jarduerak edo lortzen diren aurrerapausoak: nekazaritzako ustiakuntzen hobekuntza...

GGKE txikienek ere handiek estali egiten dituztela sentitzen dute. Arazo asko aurkitzen dituzte mezuak transmitu eta euren burua ezagutzera emateko orduan.

(E1): GGKE txiki batzuk ahalegin handia ari dira jartzen komunikazio-arloan eta modu gutxi gorabehera erregularrean agertzen dira. Txikiek arazo gehiago ditugu, dirua, denbora, baliabideak...

GGKEek diotenez, zabaltzen diren irudi eta mezuak ez datoz bat euren eguneroko lanarekin.

(E9): Nire ustez, zabaltzen diren irudiekin kalte egiten zaio Hirugarren Munduari. Gure proiektu-arduradunekin hitz egiten denean beti gauza bera esaten zaie, zergatik ez dituzue argitara ematen egiten diren eskolak eta ez goseak jota dagoen umearen eta hezur-hutsa den emakumearen irudiak?

Komunikabideekin dagoen gatazka beti dago present. (E12)k dioenez: *Uste dut komunikabideek gaur egun ez dutela espaziorik GGKEen gaiarentzat. Ez dagoenez espazio nahikorik, GGKEak saiatzen gara uzten diguten lekua GGKEaren propagandarako izan dadila eta ez funtsezko mezuak eta mezu kontzeptualak zabaltzeko. Une honetan gehiago interesatzen zaigu bazkideak eta gizarte-oinarria lortzea, baina ez daukagu GGKEen komunikazio ona izan zitekeena egiteko espaziorik.*

(E14)ren arabera: *Egoera jakinak ateratzen dira eta GGKE guztiei orokortzen zaizkie.*

Botere politikoan aldetik dagoen interes falta ere aipatu dute. (E8): *“Ez da gure lana ezagutzen gobernuei ez zaielako gizarteak ezagutzea interesatzen”.*

Elkarrizketa egin zitzaizen pertsonetako baten arabera, (E12): *Guk, gauza bera egiten dugunok ere, gure artean ezberdintzeko arazoak ditugu.*

Eztabaidarako taldeak

Atal honetan taldeek eurek ere adierazi dute gizarteak ez duela euren lana ezagutzen. *Gizarteak ikusi bakarrik egiten gaitu. Aitortu dute ez direla argitara ematen urtean zehar egiten diren sensibilizazio, heziketa eta lankidetzaren inguruko lanak. Bestalde, uste dute saltzen den elkartasun kontzeptua oso partziala dela. Bakarrik ailegatzen dira GGKE handien mezuak. Horrekin lotuta, adierazi dute GGKE txikiek aukera gutxi dutela euren informazioa gizarteari helarazteko. Izan ere, gobernuek erakunde handiak bultzatzen dituzte. Hori eginda, kunplitu dutela uste dute, kontzientziak zuritu dituzte.*

Aurretik ere gizarteak duen ezagutza faltaren faktoreetako bat berriz agertzen da. ... *GGKE txikiek askotan ez dugu ez bitartekorik ez aukerarik gure lana erakusteko eta gure burua ezagutarazteko.*

1.2. Hegoaldearen pertzepzioa eta komunikabideen zeregina

GGKEei buruz gizarteak duen ikuspegia ez badator bat euren lanaren errealitatearekin, jendeak hegoaldeko herrialdeei buruz duen iritzia oraindik ere urrunekoago eta partzialagoa da, erakunde horiek diotenaren arabera (2 zk.dun koa-droa). GGKE guztiak erantzun dute gizarteak hegoaldeko herrialdeen errealitateari buruz ezagutza partziala duela edo ezagutza hori ez dela zuzena. Ikuspegi horren zati bat komunikabideen bidez zabaltzen dute zenbait GGKEk, baina badaude, elkarrizketatuen arabera, distorsio hori azaltzen duten beste arrazoi batzuk. Horien artean, komunikabideek transmititzen duten informazioa eta jendeak hegoaldeko herrialdeak ezagutzeko duen interes falta aipatu zituzten.

Adierazi dutenaren arabera, komunikabideen informazioa distorsionatuta dago edo partziala da eta ez du zergatietan sakontzen:

(E12): Uste dut hegoaldeko irudia distorsionatuta dagoela hegoaldeko herrialdeetan ez dagoelako korrespontsal larregirik.

(E1): Telediarrietan agertzen den informazioan oinarrituz gero, galduta gaude. Bakarrik ateratzen da negatiboa edo partziala. Jendeari kalean hegoaldeko errealitatearen gainean galdetuz gero, paterez hitz egingo dizute, inbaditu nahi gaituztela. Nire buruari galdetzen diot zer ateratzen duen jendeak heltzen zaionetik eta ez naiz baikorra.

(E6): Uste dut irudi distorsionatua dagoela. horren erru handia, jakina, komunikabideek dute: irudi exozentrikoa eta beti faktore negatiboetara lotutakoa ematen dute, eta gainera kasu askotan faktore natural izango balira moduan aurkezten dira.

Beste pertsona batzuek adierazi dute errealitate hori ez dela partziala, baina azkenean distorsionatu egiten dela. Elkarrizketatutako beste pertsona batek adierazi duenez:

(E11): Uste dut komunikabideek hegoaldeari buruz erakusten duten irudia erreala dela, baina ez dela erreala den guztia. Naizen lekuko irudiarekin ikusten dut. Erakutsi den guztitik ezer ez da faltsua, baina faltsu bihurtzen da ez digute-lako beste errealitatea erakusten. Errealitate hori distorsionatu egiten da beti alde beretik ikusten dugulako. Ilargia beti itxura berarekin ikustea bezalakoa da, azkenean ilargia horrelakoa dela esango genuke. Hegoaldea beti txikitzen da, beti. Pornomiseria dago, miseria oso da fotogenikoa eta horrek pornografiko bihurtzen du. Uste dut hori dela komuni-kabideek hegoaldearen irudiari buruz hartzen dutena.

2. koadroa: Biztanleriaren irudia eta hegoaldea

Irudi negatiboa

Partziala eta negatiboa.
Ez da ezagutzen eta ez da antzematen.
Irreal.
Exotikoa dena ematen da, hondamendia, ustelkeria, babesik eza.
Hegoaldea transferitu behar den zerbait bezala, trasladatu, lagundu behar zaiona.
Karitate gehiago dago elkartasuna baino.
Hegoaldea hemengo gauzekin bete behar den zerbait bezala.

Horrela izatea interesatzen da

Laguntza sorospenekoa izan dadin.
Horrela ez delako egiturako aldaketarik planteatzen.
Ez delako sistema epaitzen.

Komunikabideen praktikarekin bat dator: saltzen duena da.
Ez dute hausnarketa sustatzen, pertzepzio arina baizik.
Gehiago jotzen dute sentimendura arrazonamendura baino.

Komunikabideen erantzukizuna

Gizartea gero eta desinformatuago dago.

Orokorrean gertatzen da eta komunikabideek duten informazio-erabilerarekin dauka zerikusia.

Korrespontsal gutxi hegoaldeko herrietan.
Zenbait kazetari eta korrespontsalek sentsibilitate berezia dute, baina lan egiten duten komunikabideak ez du hegoaldearen aldeko apusturik egiten.
Txanponaren alde bat bakarrik ateratzeko interesa dute.
“Kasuen” tratamendua, zergatiak kontuan izan gabe.
Ez dute kontestualizatzen.
Oso gutxitan ematen da egoerei buruzko ikuspegi objektibo edo orekatua.
Komunikabideek ez dituzte modu egokian tratatzen gai hauek.
Kazetariak ez dute prestakuntzarik garapenerako lankidetzan.

**GGKEen
erantzukizuna**

Iritzi publikoa estatu quoarekin konforme egoten laguntzen dute.
Ez dute lotsarik eurek erabakitako jokaera-kodeak hausteko.

Irudi horretatik abiatuta eraikitzen du jendeak iritzia.

GGKEek komunikabideetan duten publizitate eta presentzia, sarritan, finantziazioa bilatzeko eta lankidetzaren merkatuan legitimitatea biltzeko parametro klientelisten ondorioa da.

Ez da asko aldatu hegoaldearen irudia: ez da nabaritu GGKEek egindako lana.

Telebistan publizitatea edo marketinga egiteko, eta jende gehiagorengana iristeko baliabideak dituzten erakundeak ematen dute, hain zuzen ere, hegoaldeak arazoak konpondu eta aurrera egiteko ahultasuna eta erabateko beharizana duelako irudia.

GGKEek txarto eta gutxi komunikatzen dute.

GGKEak originalak izan dira erabilgarri dituzten baliabideen mugak kontuan hartuta: orain dela hamar urte inork ez zekin GGKE bat zer zen.

Ez aprobetxatzea komunikabideek uzten dituzten zirrikituak.

Komunikabideek zabaltzen duten irudia GGKEan komunikazioaren profesional bat egotearen menpe egoten da.

Gero eta publiko gutxiago.

Imajinazio gehiago izan behar da.

Positiboa da hegoaldeko jendea ekartzea, "hemen ahotsa ematea".

Gizartea

Gizarteak ez du hegoaldeko herrialdeen egoeran duen erantzukizuna bere gain hartzen.

"Euren arazoa dela" uste du.

Ez dago interesik hegoaldeko errealitatea eta bere arazoak ezagutzeko.

Bakoitza bere kontuetan sartuta dabil.

"Hegoaldea arazoekin lotzen du".

Baina komunikabideak ez dira hegoaldeko pertzepzioa eta ezagutza transmititzen eta sortzen duten bakarrak. Jende gehienak benetan zer gertatzen den ezagutzeko duen interes falta ere aipatu da, baita gure gizarteak duen kontzientzia kritikoaren falta ere.

(E14): Gizarte pasiboan, egoistan bizi gara.

(E16): Klase ertaina lortu duena galtzeko beldur da.

(E11): Batzuei interesatuko zaie, salbuespenak egongo dira, baina gizaritari interesatzen zaiona bizitza-maila mantentzea da, ez besterik.

Beste iritzi batzuetan mezuen nolabaiteko saturazioa eta errepikatu egiten direlako irudia sumatzen da:

(E12): Pena nahikoa izan dugu jada, esaten dizu jendeak.

(E13): Jendea nekatu egiten da mezu berdinak entzuten.

(E3): Bakoitza bere kontuetan sartuta dago eta hegoaldea arazoekin lotzen du. Jendea modu anekdotikoan dago interesatuta, ez modu sakonean.

Azkenik, zenbait GGKEk zabaltzen dituzten mezuek irudi erreala zabaltzen ez dutela laguntzen uste da.

(E2): Arazo konplexuak kontatzea zein zaila den dakiten GGKE asko, diru-bilketa handiak nahi dituztenean, aurreneko mailan geratzen dira errealitatea kontatzeko orduan. Marketing argi eta garbia den irudi hori edozein kodigo etikotik kanpo dago.

(E7): ... adibidez GGKEek zabaltzen dituzten irudi patetiko horiek, albo batera uzten dutenak zergatik gertatu den hori, baina inoiz ez dituztenak zergatiak ez erantzukizunak azaleratzen... horretan ez dago inolako heziketarik. Irudi bat zabaltzen dute sakoneko eztabaidarik egin gabe...

(E14): Hegoaldeko herrialdeei buruz jendeak duen irudia txarra da, hain zuzen ere, telebistan publizitatea edo marketinga egiteko (jende gehiagorengana iristen dena) baliabideak dituzten erakundeak hegoaldeak arazoak konpondu eta aurrera egiteko ahultasuna eta erabateko beharrezko duelako irudia zabaltzen dutelako. Ematen duten irudia hauxe da: hor daudela ez dakitelako bakarrik irteten eta GGKEen laguntza behar dutelako.

Eztabaidarako taldeak

Orokorrean bat datoz adierazterakoan gizartearen gehingoa *tragediak bultzatuta* mugitzen dela. Jendeak bakarrik erakusten du interesa hondamendiak edo tragediak daudenean, *agian une jakin batean laguntzeko azaleko interesa dago*. Aldi berean, nabarmendu dute gizartean badagoela hegoaldea ezagutzeko interesa eta kezka duen gutxiengo bat. Jende gehienak unean uneko interesa izatearen *errua*, adierazi dutenez, gehienbat *komunikabideetan eta euren interes mediatikoetan* bilatu behar da, baina GGKEak ere erantzuleztat jo dituzte, *ez direlako gai izan errealitate hori iritzi publikoari erakusteko*.

2. Komunikazioa GGKEetan

2.1. Komunikazioari buruzko kontzeptu ezberdinak

Inkestan ikusi dugun bezala, GGKE gehienek komunikazio publikoa egin eta eta komunikazio-jarduerak oso ezberdinak diren arren, komunikatzeko ideiak eta asmoak oso bestelako interesei erantzuten diete erakunde bakoitzean. Bilatutako helburuen artean hiru nagusi bereiz ditzakegu komunikazioaren kontzeptu ezberdinen arabera:

- Publizitate moduan ulertutako komunikazioa, funtsean komunikabideekin erabiltzen da, *norberaren burua saldu* eta baliabideak lortzeko helburuarekin (giza baliabideak, teknikoak, ekonomikoak edo sinbolikoak).
- Komunikazioa informazio-fluxuaren zirkulazio moduan ulertuta (informazioaren kudeaketari lotuta).
- Komunikazioa hezkuntzako eta parte hartzeko elementu moduan, GGKEen helburuak zabaltzeko ideia bilatzen du, beste kultura batzuetako balioak transmititzea eta pobrezia eta garapenaren inguruan eztabaida publikoa piztea.

GGKEek ez dute helburu horietako bat bera ere bakarrik bilatzen. Normalean gurutzatu egiten dira, elkarri elementuak mailegatzen dizkiote eta horrek euren arteko mugak lausotzen ditu. GGKEek batez ere lehenengo biek egiten dute lan. Jarrera ezberdinak elkarriketatutako pertsonen komunikazioari buruz agertzen dituzten planteamenduetan islatzen dira:

(E1): GGKEek duten ibilbidea gehiago da euren irudia eta logoa saltzea fondoak eta bazkideak erakartzeko, GGKEaren ideia izan beharko litzatekeena baino: gauzak beste ikuspuntu batetik kontatzea.

(E3): GGKEek komunikazioa publizitate moduan hartzen dute. Guretzat komunikazioa funtsean informazioa da, web gunea eta komunikabideetara informazio zehatzak bidaltzea. Erakundeak gertatzen ari denari buruzko eguneratzea, zerbait nabarmendu behar izanez gero eguneroko lanean. Hori da. komunikabideetara heltzea, beste erakunde batzuetara, GKEetara, udaletara, finantziatzaileetara eta informazioa eskatzen duen jendearengana.

(E12): ... GGKEen barruan inposatzen den ideia da komunikazioa bazkide-kopurua eta diru-bilketa handitzeko behar duela. Nik uste dut gaiari epe luzera begiratu behar zaiola. Hiritargo solidarioa sortzen badut, gizarte-oinarri kontzientziatua, azkenean horrek onura ekonomikoetan izango du ondorioa. Kantitatearen eta kalitatearen arteko betiko eztabaida da...

(E11): ... Ni beste inguru batetik nator, non lanbidea gizarte-komunikazioa deitzen den. Guk komunikazioa gehiago hartzen dugu hezkuntza-prozesuen eraikuntza bezala, horregatik hezkuntza-proiektuak komunikazioak zeharkatzen ditu eta komunikazio-proiektuak hezkuntzak zeharkatzen ditu. Baina uste dut hemen gobernuko edo gobernuz kanpoko erakundeen komunikazioari buruzko gaia komunikazioa zabalkundeko informazio-prozesu bezala ulertetik pasatzen dela. Uste dut badagoela komunikazioaren arloan prestatutako jendea, baina elementu teoriko eta metodologikorik gabe komunikazio-estrategiekin hezkuntza-prozesuak diseinatzeko. Ahalmen gehiago dago produktu bat egiteko erabiltzeko baino.

Eztabaidarako taldeak

Hemen berresten da, baita, uniformetasun falta dagoela komunikazio kontzeptuan. Planteamendu ezberdin bi deskribatzen dira, aipatutako kategoriekin bat datozen GGKEen tamainarekin. Horrela, *komunikazioa erakunde handietan da komunikabideetan islatzen dena*. Kontrapuntua GGKE txikiak komunikazioa da. *Informazio erreal eta egiazkoan oinarritu behar da, ez kontzientziak eragiteko, baizik eta, funtsean, sentsibilizatzeko eta benetako elkartasunean heztek*o. Parte-hartzaileek adierazi dute beharrezkoa izango litzatekeela elkartasunaren irudian aldaketa izatea, karitate moduan ulertuta, *hegoaldeko herrialdeen beste aurpegi ezagutarazteko eta GGKE baten benetako lana ere bai*.

2.2. Marketing eta publizitatearen erabilpena; estrategia komunikatiboak ala finantzarioak?

GGKEak gizarten parte hartzeko arlo berrietan sartuz, esaterako enpresaren munduan, harreman-mota eta komunikatzeko era berriak ere sortzen dira. Marketinga, publizitatea, irudiaren erabilpena, logoa, etab. GGKEen baitan eztabaida eta iritzien aniztasuna sortzen duten harreman horien parte dira.

GGKEek enpresekin duten harremana *kausadun marketinga* deitu izan denaren barruan sartuta dago. Hainbat iritzi aurkitzen ditugu, marketingaren erabilpena bilatzearen erabat kontra daudenetatik hasi eta gaiaren gainean zalantza dutenetatik edo gehiago hausnartu beharra dagoela pentsatzen dutenetatik pasatuta. Edozein kasutan, aldeko jarrerak beti inposatzen dituzte enpresen kodigoa ezartzeko eta enpresa ondo aztertzeke baldintzak. Beti geratzen den zalantza da ezin izango dela bermatu zenbait enpresek kodigoan exijitzen diren baldintzak beteko dituztela.

Enpresen bidea GGKEentzako ekonomi independentzia moduan ere ikusten da eta aukera moduan ere bai erakunde-
en finantziazioaren aurrean.

Kausadun marketingaren aldeko jarrera “erradikalenen” artean GGKE eta elkartasuna saldu daitekeen eta saldu behar
den produktu moduan ikusten da, eta beste gizarte-produktu batzuekin lehian sartzen dena. Planteamendu horietariko
batzuk elkarrizketatutako ondoko pertsonetan islatzen dira:

*(E4): Bai marketingari baina tentuz. Enpresen kodea ezarri behar da eta enpresentzako politika izan. Biak gaude inte-
resatuta. Nabarmen garbitzen dugu enpresa baten irudia. Marketingeko gaia da eta marketinga apur bat horrelakoa da,
exekutibo oldarkorren modukoa. Zoragarria den produktu bat daukagu saltzeko eta eurak pozez zorutzen daude, baina
langileak sentsibilizatu ere egin behar ditugu.*

*(E10): Marketinga beti. Norberaren burua saldu behar da, hori esateko modu nahiko trauskila bada ere. Elkartasuna
saldu behar da eskuineko zure auzokoarengandik harantzago joan nahi baduzu.*

Beste jarrera batzuek, aldekoak hauek ere, modu baldintzatuagoan adierazten dute euren burua:

(E12): Bai, baina oso modu zorrotzean, atzean mezua egon behar da eta beti ezarri behar da jokaera-kodea.

*(E6): Uste dut oso argi izaten dugula. Bai kausadun marketingari, baina bere eragozpenekin, bere baldintzekin eta kode
etikoaren bidez. Enpresari ere interesatzen zaio eta gizartean dugun erakarpen-indarra aprobetxatu behar da hemen.*

Tarteko jarrera batekin, eztabaida, zalantza eta beste planteamendu batzuen artean, beste GGKE batzuk ere badaude.
Baten batek zenbait enpresatatik datozen baliabideak erabiltzea kritikatzan du, horien jatorri eta jarrerei buruzko gal-
derarik egin gabe, *egiten dutena oso etikoa ez dela dakitelako.*

*(E1): Gehiago garatu behar den gaia da, oso gutxi dago. Ingalaterran, adibidez, maila teoriko eta praktikoa garatua-
go dago.*

*(E2): Ez kausadun marketingari. Gizarte-marketing korporatiborantz jo behar dugu. Oso argi daukagu zure dirua nahi
dugula. Harrigarria da enpresak demonizatzea eta ez herri administrazioak.*

(E9): Orain barneko eztabaida dugu gai horretan.

Kausadun marketingaren aurkako iritzien artean enpresak kontrolatzeko eta kode etikoa ezartzeko zailtasunak daude,
eta hitzak berak dituen konnotazio merkantilistak eta GGKEen helburuekin talka egiten dutenak.

Horrela, elkarrizketatutakoetako batzuek uste dute:

*(E8): Boluntariotza profesionalismora salto egitea bezala ikusten dut. Eta ikusten dut enpresa bihurtzen ari garela, guz-
tiz negatiboa ez bada ere. Ez gaude oso alde, GGKEen eginkizuna gauzak aldatzea da eta uste dut hau enpresentza-
ko aurpegi-garbitzea baino ez dela. Gertatzen dena da baliabide erraza direla enpresentzat eta diru-egarriz gaude.*

(E7): Bai marketingari teknika moduan, errealitatea ikusita, komunikaziorako estrategiak marketing on baten menpetasun handia dute, baina ez dut ezagutu kausadun marketingik non ziria sartzen ez dizuten. Inmorlatischea deritzot.

(E15): Ez marketingari. Enpresarekin egindako lankidetzak marketing hitzetik bananduta egon behar da, hitz hori dagoeneko mugatuta dago eta esangura du eta. Marketingak funtzionatzeko duen moduak ez dio batere laguntzen garapenari.

Azken buruan, eztabaida etikoa planteatzen da enpresetatik fondoak lortzeko aukeraren inguruan. Dilema horren atzean GGKEak ulertzeko modu ezberdinak daude. Kasu batzuetan, saldu behar den beste salgai baten moduan ikusten dira, beste batzuetan ulertzen da GGKEak ez direla sartu behar harrapatuta geratu eta helburuak lortzeko desbideratzen dituzten lur neketsu horietan. Ez dago gaiari buruzko akordiorik eta GGKE ia guztietan kausadun marketingera-ko errezeloak daude eta baldintzak jartzen zaizkio. Dena den, GGKEak orokorrean ados daude hori erabiltzeko. GGKEek enpresek adostutako baldintzak betetzen dituzten ala ez bilatzeak dakartzan arazoak ere azaleratzen dituzte. Nola egin daiteke? Gai honetan ez dago adostasunik, GGKEek eurek ere eztabaidatzen jarraitu beharra dagoela diote. Beraz, bere garaian GGKEek enprekin dituzten harremanak ezartzeko Kode Etikoa osatuko duten oinarriko printzipio utziezinen proposamenak, COVen adostu zenak, ez du behin betiko argitu eztabaida hori (6. eranskina).

GGKEek enprekin dituzten harremanen gainean dituzten zalantzak euren komunikazio-estiloa planteatzerakoan ere agertzen dira. Funtsezko ezberdintasunak daude GGKE baten eta merkataritza-erakunde baten artean komunikazio-politikak diseinatu eta komunikazio-praktikak erakusterakoan.

Komunikazioa enpresa baten egiten den moduan landu behar da GGKE baten		
EZ	ZALANTZA	BAI
Helburuak ezberdinak dira: dirua irabaztea (enpresak), gizartea eraldatzea (GGKEak). Sentsibilitate ezberdinak dituzte. Efikaziaren beste kontzeptu bat. GGKE batean lan egitea korapilatsuagoa da: GGKEak erakunde bereziak dira. Enpresek informazio-kudeatzaileak behar dituzte ("marketing motakoak"). GGKEetan gakoa giza faktorean dago. GGKEek boterearentzat inkomodoak diren ideiak zabaltzen dituzte. GGKEak erreferente etiko baten menpe daude. GGKEek karga ideologikoa izan behar dute: estrategia sozial eta politikoa. GGKEetan garrantzitsuena erakundean sinestea da. Komunikazioa ez da GGKE baten egiteko eta kulturatik banandu behar. GGKEek ahotsa eman behar diete hegoaldeko agentei: euren errealitateak ezagutzera eman.	Enpresetatik asko ikasi beharra dago. Teknika komunak daude. Harkorra izateko, lerro-artean irakurtzeko beharra partekatzen dute. Efikazia eta eraginkortasunaren bilaketa partekatzen dute. Lan egiteko modua ez da asko aldatzen. Fondoak lortzeko, GGKEek enpresa-estrategiak erabiltzen dituzte. GGKEak beste helburu batzuk dituzten enpresak dira: aldaketa saldu edo sortzea. Enpresen lan egiteko modua beste gauza batzuekin osatu behar da. Gizarteak enpresaren diskurtsoa profesionaltasunarekin identifikatzen du.	GGKE bateko komunikazioa kanpoko profesional batek egin dezake. Bakarrik jakin behar da GGKEaren filosofiarekin identifikatzen. Eman nahi den irudia zabaltzea da kontua. Komunikabideei dagokienez, irizpide berberak dira enpresa batenak eta GGKE batenak.

2.3. Barne komunikazioa

GGKEen barne komunikazioaren gaia mahaigaineratu genuenean eta zein den komunikazioak hezkuntzarekin eta sentsibilizazioarekin, berriz ere agertu zen komunikazioaren gaineko pertzepzioen aniztasunaren mamua. GGKE batzuek komunikabideekin edo beste GGKE batzuekin egindako lanarekin parekatu zuten. Beste kasu batzuetan bakarrik egiten zaio erreferentzia arloak osatzen dituzten kideen arteko komunikazioari, edo lantaldeari, eta elkarrizketatutako beste pertsona batzuek boluntariorzarekin eta bazkideekin mantentzen duten harremanari buruzko aipamena ere egin zuten.

Detektatu da GGKE gehienetan ez dagoela komunikazio-prozesuak zeharkako komunikazioaren ideiatik planifikatzeko apustu argirik. Barne komunikazioa ez da sistematizatu. Pertzepzio orokorra da zerbait huts egiten ari dela komunikazioaz hitz egiten dugunean, baina ez dakigu oso ondo nola konpondu hutsegite hori.

(E2): Normalean anarkiak funtzionatzen du. Koordinaziorako batzarrak daude, baina gehiago izaten dira arazoak konpontzeko, kontsultarako edo erabakiak hartzeko baino. Batzuetan, norbera gauzez enteratzen da eta bestea, aldiz, ez. Ez dago barne komunikaziorako planik.

(E4): Guk urte osoa planifikatzen dugu. Solasaldi, erakusketa, eta abarren gainekoa beste pertsona baten ardura da, baina nik, komunikazio-arduraduna naizenez, parte har dezaket. Komunikazioak errealitatea ezagutzeko balio digu eta komunikabideen bitartez fondoak biltzeko.

(E13): Komunikazioa prentsa, irudi eta publizitate kontuetan dabilen pertsona batek lantzen du. Inprobisazio nahikotxu duen arloa da, hil birik behin batu eta plan bat diseinatzen dugun arren.

(E8): Guk komunikazio-plan moduan jarraibide batzuk dauzkagu, batez ere komunikabideei buruzkoa azpimarratzen dugu.

Beste GGKE batzuek hain negatiboa ez den pertzepzioa dute:

(E16): Beste estrategia batzuk behar ditugu kanpora begira, barnean komunikazio ona daukagu eta erabakiak hartu aurretik pasatu eta kontsultatu egiten ditugu.

Nabarmen da esanguratsua GGKEek komunikazio, sentsibilizazio eta garapenerako hezkuntzako jardueren artean loturak eta mugak zehazteko aurkitzen dituzten zailtasunak. Gizarte-teoria eta -praktikaren arteko bereizte izaugarria zabaltzen ari da gai honetan. Printzipioz erakunde guztiek antzematen dituzte oinarriko harremanak, baina praktikan banatuta pentsatu eta lan egin ohi da.

(E7): Arloen arteko komunikazioak zerikusi zuzena dauka, baina ez dago ikuspegi globalik. Komunikazioa GGKEaren helburuak begi-bistako egiteko erabiltzen da, ez horiek garatzeko edo balioak zabaltzeko. Barne komunikazioaren gainean nahiago dut hitz ez egitea, medikuak debekatu dit. Batzuetan arloen artean gehiago dago lehia espiritua koordintatzeko baino.

(E6): Ez dago komunikazioaren ikuspegi zabalik. Asko lotzen zaio proiektu zehatzei. Arloak banatutako konpartimentuak dira, komunikazio-proiektuak egiten dira, baina ez ikuspegi integralarekin.

(E9): Batzuk eta besteak banatuta doaz eta batuta joan behar litezke, hiru arloek hobeto funtzionatuko lukete.

Komunikatzeko mekanismoak eta modua hobetzeko beharrezana ere azpimarratzen da.

(E10): Barne komunikazioa oso konplikatu da, hori da arlorik zailena.

(E14): Barne komunikazio txarra daukagu. Hori hobetu beharra dago.

Eztabaidarako taldeak

Kasurik gehienetan eta erakundeon tamaina ikusita, barne komunikazioa aldizkako batzarren bidez egiten da. Ez dago komunikazio-programa espezifikorik. “*Modu informalean funtzionatzen dugu*”. Beste mekanismo batzuk ere erabiltzen dira, esaterako posta elektronikoa, barne argitalpenak eta, kasu batzuetan, erakundearen web gunea.

Nola egiten dute GGKEek barne komunikazioa	
Ondo ez	Beste erantzunak
Lan-arloak konpartimentatuta daude. Ez da ezagutzen arlo edo pertsona bakoitzak egiten duena. Komunikatzeko erresistentziak jartzen dira. Koordinatzea zaila da. Ez dago estrategia komunik. Hierarkikoa da. Zenbat eta handiagoa erakundea, hainbat eta arazo gehiago komunikatzeko (zentralizatzen jotzen dute). Agian GGKE txikienetan dago interkomunikazio gehien. Ez dago denborarik. Bazkideari gutxi uzten zaio parte hartzen. Lehentasuna ematen zaio bazkideak duen interes ekonomikoari beste maila asoziatiborik nahi izan gabe. Komunikazio txarra gizarte-oinarriarekin. Teorian, GGKEek denei heltzea posible egiten duen egitura linealagoa dute, baina praktikan ez da horrelakorik gertatzen ari. Komunikazioa pertsona baten zeregin puntuala da. Barne komunikazioa egitearen arduradunak falta dira. Ez dago barne komunikazioaren plangintzarik.	Orain koordinazio gehiago dago. Barne komunikazioa oso zaila da. Teoriatik praktikara pasatzea kostatzen ari zaigu. Hobeto komunikatzen gara beste erakunde batzuekin. Erraza da bazkide eta laguntzaileekin. Bazkideek interes gutxi dute jasotzen duten informazioan. Ez dakigu nola kudeatu heltzen zaigun informazio piloa. Zaila da soldatapekoek darabilten informazioa beste talde batzuei pasatzea. Oso tresna erabilgarriak daude: internet, posta elektronikoa, web guneak, lotura-orriak, aldizkako batzarrak.

Komunikazioaren, sentsibilizazioaren eta garapenerako hezkuntzaren arteko harremana

Teorian	Praktikan
Zerikusi handia dute. Harreman zuzena eta funtsezkoa. Proiektuak dira ikusten direna, baina garrantzitsuena sentsibilizazioa eta garapenerako hezkuntza dira. Garapenerako hezkuntza masa-komunikabideekin landu behar da. Harremana izan behar duten masa-komunikabideek asistentzialismoaz bakarrik hitz egin ez dezaten. GGKEek nolabaiteko garrantzia ematen diote komunikazioari. Harridura sortzen du garapenerako hezkuntza eta garapenerako komunikazioa lotzeak. Gai honetan dagoen ikerketa- eta gogoeta-maila urria da. Ez da lortzen komunikazioa eta gogoeta erlazioatzea. Komunikazioa garapenerako hezkuntzan integratzeko apustua egin behar da. Ez da hezkuntza-komunikazioaren diskurtsoa ulertzen: produktua egitea pauso txikiena izan behar da, produktua erabiltzea, berriz, handiena. Ez dago produktuen erabilerari buruzko estrategiarik (“hezkuntza-idea ez da buruan izaten”).	Harreman gatazkatsua da. Harreman gutxi izaten dute eta gero eta zailagoa da harremana izatea. Harreman estuagoak izan beharko lituzkete. Ez dago koordinaziorik hiru arloen artean. Konpartimendu estankoak dira. Denbora eta baliabideak falta dira. Garapenerako hezkuntza bigarren mailako jarduera da GGKEetan. Komunikazioa lehentasunezko jarduera fondoak biltzeaz arduratzen delako. Boterea lorzeko borroka dago komunikazioaren eta hezkuntzaren artean. Komunikazioaren eta garapenerako hezkuntzaren arteko dibortzioa dago erakundearen helburuak ez daudelako argi. GGKEek lehentasuna ematen diote proiektuetarako fondoak lortzeari garapenerako hezkuntzako ekintzen aurretik. Harreman gatazkatsua da GGKEen identitatean. Jendeari ailegatzen zaiona masa-komunikabideen bitartez ailegatzen zaio. Ez dago komunikabideentzako prestakuntzarik: baina eurei ere ez zaie interesatzen. Komunikabideekin galdu egiten gara. Unibertsitatean ez da garapenerako komunikazioa lantzen. GGKEetan ez dago komunikazio-egitura zehazturik. GGKEetan ez dago komunikatzeko hizkuntzarik. Hizkuntza falta da, dirua, giza baliabideak. Komunikazioa erakundearen helburuak ageriko bihurtzeko erabiltzen da (mezurik gabeko publizitatea). Irudiari eta komunikabideei lotzen zaie, ez sentsibilizazioari. Sentsibilizazioa garapenarekin, giza laguntzarekin eta elkartzarekin hezkuntzarekin (kanpainak) lotzen da. Hiritargo aktibo, kritiko eta solidarioaren sorrerarentz. Garapenerako hezkuntza hezkuntza formal eta ez formalean zentratzen da. Ahalegin handiagoa eskatzen du. Baina hezkuntza informalean ez dago ezer eginda. Garapenerako hezkuntzan eskaintza eta lehia handia dago GGKEen artean.

2.4. Komunikazioa kontraparteeekin

GGKEen arabera, hegoaldeko bazkideekin -kontraparteak eta/edo onuradunak- duten komunikazioa gero eta errazagoa da. Internet eta batez ere posta elektronikoaren erabilerari esker hobekuntza handiak egin dira. Bazkideekin komunikatzeko, GGKEek normalean kanal zuzenak -ikusatzeko eta azterketarako bidaiak- eta zenbait komunikabide (telefonoa, internet eta posta elektroniko) erabiltzen dira. Bultzatzen diren komunikazio-prozesuek, eta sortzen dituzten harremanek, garapen-proiektuaren irudi nonahikoak determinatzen ditu. Dena dabil honen inguruan. Ondoko koadroan ikus dezakegu nola kalifikatzen dituzten GGKEek kontraparteeekin duten komunikazioa, hori zein tresnaren bidez gauzatzen duten eta zertaz hitz egiten duten.

Komunikazio partekatuagoaren eta elkarren arteko aprobetxamenduaren falta igartzen da, baina batzuentzat lan-dinamikak nahiko zail egiten du hori. Orokorrean, ez dago baterako komunikazio-estrategiarik kontraparteeekin eta onuradunekin eta hori aurretik aipatutakora mugatzen da edo erbesteratutako pertsonalaren harremanera. Ondoko iritzietan azaltzen den bezala:

(E8): ... Oso puntuala eta proiektuekin lotutakoa. Dinamikak agintzen du, oso zaila da. Ez dugu elkar aprobetxatzen.

(E15): Proiektuaren alde praktikoetara egon ohi da mugatuta, ez dago komunikazio-estrategiei lotuta.

(E10): Ona da, maila berean dauden pertsona biren artekoa, guk baliabideak jartzen ditugu eta eurek lana egiten dute. Askotan hemendik ematen zaie ahotsa; horretarako, komunikabideak irekitzen zaizkie edo dokumentuetan eurekin batera egiten da lan.

Erbesteratutako langilerik izanez gero, komunikazioa zuzenagoa da eta gehiago egiten da lekuan bertan. Erbesteratutako pertsonak zubi lana egiten du GGKEaren eta kontrapartearen artean; dena den, -batzuen arabera- hori ez da beti horrela:

(E12): Erbesteratutako pertsona asko dagoenean, zaila iruditzen zait komunikazio zintzoa... Erbesteratutakorik ez dagoenean, komunikazioa zailagoa da, baina aberatsagoa, gehiago da berdinen arteko komunikazioa.

Kontraparteei buruzko iritzia positiboa da orokorrean, adostasunik ez badago ere:

(E7): ... Esaten da euren kezkak jasotzen direla, baina denetarik dago, batzuetan kontrapartea bera oso burokratizatuta egoten da.

Harremanak balio erantsia ere badu kasu batzuetan: GGKEko kideen eta kontraparteetako pertsonen artean lotura pertsonalak sortzea. GGKEek oso ondo baloratzen dituzte lotura horiek.

Komunikazioan dauden planteamendu ezberdinekin elkartuta, kontraparteei dagokienez, orain arte azaldutakoarekin zertxobait ezberdina den komunikatzeko beste kontzepzio bat ere aurkitzen dugu:

(E11): Uste dut espazioak aztertzeke eta eraikitzeke lan ezberdina dugula. Orain kontraparteko kide bi datoz eta ez dute interesik guk komunikabideetan ateratzeko. Ez datoz finantziazio bila. Eurekin egingo dugun lana guretzat

ko besterik ez da izango. Sarean ere egiten dugu lan komunitate birtual batekin. Kontraparteekin geneukan harremanen bat apurtu egin dugu lankidetzeta-mota hori interesatzen ez zaigulako. Batek bakarrik hitz egiten duen lankidetzeta mota hori. Partekatu egin nahi dugu.

Baina den bezala interpretatu behar da: galdetutako GGKEen iritzietan salbuespena.

Eztabaidarako taldeak

Ez dute zalantzan jartzen horrenbeste kontraparteekin komunikatzeko erabiltzen dituzten mekanismoak, gehiago eztabaidatzen dute kontraparteekin, gizarteko mugimendu moduan, lan egiteko beharrianaren gainean, dituzten funtsezko planteamenduak GGKE batek dituenaren oso antzekoak izan daitezela interesatzen zaie.

GGKEen komunikazioa euren kontraparteekin eta onuradunak diren biztanleekin		
Ona	Nola-halakoa	Eskasa
Hobetu egin da. Aldatu egin da. Elkarri entzuteko jarrera eta elkarrekikotasuneko harremana. Tokiko ekimen eta proposamenak jasotzen dira. Ez dago instrumentalizaziorik. Finantziatzaile/betetzailen ikuspegi eza. Eztabaidarako sarea. Laguntzarako espazioa. Elkarren arteko ikasketa. Errekonozimendua. Aldatu egin da: orain ona da. "Kontuan izanez gero onuradunak diren biztanleak. Horiek kontuan izatea bultzatzen da". Erbesteratuak izateak eragina du. Erbesteratuak daudenean harreman zintzoa zailagoa da. Erbesteraturik ez dagoenean harremana aberatsagoa da, orekatuagoa. Hegoaldeko kontraparteen beharrianak transmititzen ditugu. Giza baliabideak eta baliabide materialak ematen ditugu eta eurek, berriz, edukiak eta mezuak. Fideltasunezko harremana da.	Denetarik dago. Arazoak agertzen dira. Zenbait kontraparte oso burokratizatuta daude. Kontraparteari jarraitu behar zaio. Dinamikak agintzen du, erritmoek, denborek eta arazo materialek komunikazioa zailtzen dute. Garrantzi handiagoa ematen zaie gureei tokiko langileei baino. Hara goazenak gara protagonistak.	Arazoak daude. Puntuala. Urria. Prestakuntza gutxi. Ez daukagu kontraparterik, GGKEak herrialde bakoitzean duen bulegoarekin edo herrialde bakoitzeko gobernuarekin egiten dugu lan.

Tresnak:

Bisitak.

Bertara desplazatutako langileak.

Internet.

Lan egiten dugun herrialdeetako komunikabideekin kontaktuan jartzen gara ditugun proiektuen berri emateko.

Komunitate birtuala: artikulua, ikerketak...→Harremana eraikitzea.

Zertaz hitz egiten dute?

Aurrekontua.

Lana.

Proiektuak (alde praktikoak).

Proiektuek denboraren %70 eta %100 bitartean hartzen dute.

Salaketa.

Eguneratze politikoa
(askotan galdetegiak hala eskatzen duelako).

Ezin da harremanik egon tartean lana eta proiektua ez badaude.

Norabide bakarreko, hemendik harantzakoa bakarrik, proiekturako informazio erabilgarria.

Arduradun teknikoen artean, ez pertsona eta komunitateen artean.

Proiektuari hertsiki ez dagokiona ez da jasotzen.

Handik komunikazio gehiago exijitu behar ligukete, baina ez dute eskatzen.

Beldur dira.

Konfidantza falta.

Kontraparteak hemengo GGKEak beste dauka komunikatzeko.

Bisitetan harremana pertsonalagoa izaten da proiektuak agintzen duen arren.

2.5. Komunikazioa EAeko GGKEen artean

Badago organismo bat -GGKEen Koordinakundea- erakundeen arteko lotura egiteko balio duena eta koordinazioko eta komunikazioko zenbait zeregin betetzen dituena: GGKEen aldetik balorazio positiboa dauka. Baina hori horrela bada ere, GGKEen arteko harremanak eta komunikazioa ez dira egokitzat jotzen. Oso urriak direla esaten da, defizitarioak, eta gehiago zuzentzen zaizkiola formari edukiei baino. Horretarako emandako arrazoiak asko dira: baliabide, denbora eta interes falta, inertzia, indibidualismoa eta autismoa, eta gaiari ekiteko zailtasuna eta gaitasun eza. Azkenik, GGKEen artean dagoen lehia fondoak lortzeko, ideiegatik edo publiko berera ailegatzeko berriz ere faktore erabakigarri bezala agertzen da. Elkarrizketatutako zenbait GGKEk -Koordinakundeako kideak- ikuspegi positiboagoa ematen dute eta azpimarratzen dute Koordinakundeak duen zeregina GGKE guztien arteko koordinazio eta komunikazioan.

Komunikazioan dagoen defizitaren ondorio gisa adierazten dira jarduerak errepikatzea, deskoordinazioa, batzuek besteak *zapaltzearen* sentimendua, eta batez ere benetako espazio komuna ez izatea eta horrek baterako estrategiak zirri-borrotzea eragozten du.

(E6): ... Gure arteko komunikazioa eskasa da. Kontatu beharko genuke zergatik jarduten garen jarduten garen bezala, zer egin dezakegun gauzak aldatzeko, baina ez dut ikusten hori nola aldatu.

(E9): ... Ia ez dago komunikaziorik, faltan botatzen da komunak diren gaiak denon artean kudeatzea.

(E12): Gure arteko komunikazioa txarra da. Batzuetan ez da informaziorik banatzen boterea, dirua, liskarreatatik... asko hobetu daiteke.

Zenbait iritzi apur bat gogorrak dira GGKEen euren kontra eta mesfidantza gehiago agertzen da baterako planteamendua eta denontzako egiterako orduan, batzuek uste dute:

(E11): Uste dut GGKEen arteko komunikazioa proiektuen aurrean, finantzazileen aurrean, dagoen lehiak markatzen duela. Uste dut horrek gehiago markatzen duela harremana, batera zerbait eraikitzeke aukerak baino. Ikusten dut topaketarako espazioak mesfidantzaren eta ezagutza ezaren begiradak zeharkatzen dituela. Koordinakundearen batera zer egiten dugun pentsatu beharko genuke.

(E7): Komunikazioa merkatuan dagoen lehiak markatuta dago. Interes komunak daudelako batu beharra dagoen arren, handiagoa da lehiatzeko espiritua inplementatzeko baino.

Gutxi badira ere, aldeko iritzirik ere bada, eta horiek azpimarratzen dute batez ere Koordinakundeak GGKEen arteko komunikazioan duen zeregina.

(E6): Deskoordinazioa dagoen arren, Koordinakundearen zeregina funtsezkoa da. Askotan GGKEek euren eremu eta arloa sortuz doaz eta zaila da batzuk besteekin lankidetzan aritzea.

(E14): Komunikazioa hobea da koordinakunderen baten barruan egonez gero. Orokorrean ona da, baina hobea izan beharko litzateke. Jardueak errepikatzen ditugu, topo egiten dugu. Batzuetan elkar zapaltzen dugu.

Eztabaidarako taldeak

Topaketarako leku komunak aurkitzeko beharrezko mahaigaineratu dute. Denak ez datoz bat Koordinakundeak eginkizun horiek betetzen egotearekin, *irizpide komunak bateratu, sentsibilitateak batu eta topaguneak eta bitarteko alternatiboak sortzeko zeregina esleitzen dioten arren.*

Nola komunikatzen dira GGKEak euren artean?	
Ez dira ondo komunikatzen	Beste erantzunak
Urria da. Eskasa. Asko hobetu daiteke. GGKEa bere arloan dago, berea mantentzen, "bereari ekiten dio, bere proiektuekin eta bere mikro munduarekin". Lehia gehiago osaketa baino. Lehia dago finantziazioa, ideiak, zerbitzuak ematea eta publikoa direla eta. Lehiak eragin gehiago du harremanetan, batera espazioak eraikitzeke aukeran baino. Desiragarria litzateke koordinazio handiagoa izatea. Partzuergoak finantzataileak eskatuta osatzen dira, ez erakundeen interesarengatik. Faltan botatzen da proiektu komunak kudeatzea: denok atsegin dugu gure arrastoa uztea egiten ditugun gauzetan.	Hobetuz doa. Informazioa berandu ailegatzen da, "aukera igarota". Ona da, gutxienez koordinakunderen batean gauden GGKEen artean. Koordinakundearen lan garrantzitsua. Koordinakundeak koordinazioa errazten du: oso positiboa da beste GGKE batzuekin lan egitea. Topaketak antolatu behar dira, esperientziak konpartitu. Koordinakundeak sendoago egon behar du lan hau egiteko. Koordinakundeak bat datoz teorian, baina praktikara pasatzean eten egiten da komunikazioa. Denbora falta da arazoa.

2.6. GGKEak beste gizarte-mugimendu batzuekin erlazionatu eta komunikatzen dira?: GGKEak eta globalizazioaren aurkako mugimenduak

Zalantzarik gabe, aztertutako GGKEen hutsune handienetako baten aurrean gaude. GGKEak mugimendu horiei paralelo mugitzen dira eta ia ez dute modu sistematikoan interelazionatzen euren artean. Beste behin, lanaren dinamika (denbora falta) da gehien erabiltzen den arrazoa GGKEek beste mugimendu batzuekin duten harreman eskasa eta puntuala justifikatzeko, eta horien artean, bereziki, gaur eguneko globalizazio ereduari erresistentzia egiten dioten mugimenduei. GGKEen eta zenbait mugimenduren arteko antzekotasunei buruzko edo erlazionatzeko komenientzia edo aukerei buruzko gogoeta eza ere lotura falta hori azaltzeko erabiltzen dira.

Ondokoek adierazten duten bezala: (E11): Erlazioa ez da existitzen, oso txarrak gara horretan. *Bakarrik egiten dugu bat gauza oso puntualekin, egunero heltzen zaizkizun gauza batzuekin.*

(E8): *Gure artean komunikaziorik ez badago, are gutxiago egongo da kanporantz. Ez dago komunikazio onik ez txarrik, ez dago eta.*

GGKEen Koordinakundeak bozeramaile talde bat sortu du mugimendu horiekin erlazioa gauzatzeko, baina gaur arte asmo onak eta gurariak besterik ez dira izan, GGKE gehienek adierazi duten bezala.

(E7): Gehiago batu beharko ginateke mugimendu horretara, baina ez modu oportunistan. Oso ondo legoke GGKEak mugimendu gazte horrekin eta ideia horiekin apur bat 'kutsatzea', baita besteak 'kutsatzea' ere, GGKEen esperientzia ikus zezatela.

(E12): Biontzat ona litzateke elikatzeke, baina uste dut oso gubernamental den zerbait bezala ikusten gaituztela. Denbora behar dugu.

Eztabaidarako beharrezana adierazi da ikusteko zein punturaino zenbait mugimendu GGKEen helburuekin bat egiten duten. Zentzu honetan gauzak ez daude oso argi, GGKE beraren barruan ere gaur eguneko globalizazio ereduari erresistentzia egiten duten mugimenduen alde eta kontra dauden pertsonak daude. Erakundeen arloan oraindik ez dira lotura estuak sortu, ezta parte hartzeko esfera komunik ere.

(E9): Gure GGKEaren barruan kontrako jarrerak daude, jendea globalizazioaren aurka agertzen da, eta beste batzuek esaten dute zergatik sartu behar dugun iskanbila horietan.

Gaur eguneko globalizazio ereduari erresistentzia egiten dioten mugimenduekiko erlazioa erronka moduan ikusten da edo goizago ala beranduago konpondu beharko den edo bete gabeko kapitulu moduan.

(E2): Uste dut ez gaudela hori aukera moduan ikusten, batzen eta banatzen gaituena aztertu gabe. Gogoeta gutxi dago horri buruz GGKEetan.

(E3): Oso interesgarri deritzet globalizazioaren aurkako mugimenduen komunikazio-proposamen alternatiboei. Lankidetzatik ekin beharko diogun borroka da.

Eztabaidarako taldeak

Adierazi dute ez dela egon eta une honetan ere ez dagoela inolako inplikaziorik gizarte mugimenduekin eta horien alrikapenekin. Batzuek adierazi dutenez ...honen eraginez, gizarteak gu mugimendu horiek egiten ari direnaren azkenean ikusten gaitu, ez garela inplikatzeko, azken finean, moldaerraz bihurtzen ari garela. Horrela, mugimendu horiekin benetan eta egiaz inplikatzeko beharrezana planteatzen da: ... eta, izan ere, gizartea aldatzearen alde dauden erakundee-kin egon behar dugu. Kanpo zorra eta neoliberalismoaren aurkako borrokan lanean ari diren elkarteekin, alegia.

**GGKEen eta gizarte-mugimenduen arteko erlazioa
(eta globalizaioari erresistentzia egiten dioten mugimenduekin)**

Eskasa	Zalantza dut	Ona
Ez dago elkarrikitarik, ez dira elkarrekin batzen. Elkarren arteko mesfidantza eta elkarren berri ez jakitea dago. Mugimendu horiekin bat egin behar dugu. Laneko gai komun asko dago. GGKEek zeresan handia daukate antiglobalizazioaren gainean. Alde biek elkarri gauza asko eman diezaizkete. Mugimendu osagarriak gara. Antiglobalizazioaren barruan egon beharra dago. GGKE: Denbora, baliabideak eta interesa falta dira. Lanaren dinamikak erlazioak eragozten ditu. Beldurra dago EAEko mugimendu pazifisten aldeko jarrera hartzeko. Gaiari buruzko gogoeta falta da. GGKEen barruan tentsioa dago antiglobalizazioaren gaia dela eta. Oportunismoa dela-eta interesatzen zaizkigu (komunikabideetan ateratzen dituztelako). GGKE batzuk mugimendu horietara hurbiltzen ari dira. GGKEen Koordinakundeak gizarte-mugimenduen bozeramaile-taldea eratu du. Gizarte-mugimenduak: GGKEak kontu handiz begiratzen dituzte. Mugimendu konplexuak dira. GGKEetatik kanpo dauden mugimenduak dira (jende ezberdina). Gobernuarenak diren moduan ikusten dituzte GGKEak.	Globalizazioa oso konplexua da. Globalizazio oro ez da negatiboa. Ez ditut ondo ezagutzen: uste dut gauza serioagoak egin behar direla, mundu guztiarengana ailegatu. Erlazio gehiago egon behar da, ezberdina. GGKEen barruan ezberdintasunak eta gatazkak daude gai hau dela eta.	-----

Oharra: ez da desberdintasunik antzematen GGKEek orokorrean gizarte mugimenduekiko edo globalizazioaren aurkako mugimenduekiko harremanak ikusten dituzten moduari dagokionez. Inork ez zuen harremana ona dela erantzun.

2.7. Komunikaziotik komunikaziora: GGKEak eta masa-komunikabideak

Aztertutako GGKEek ez dute sentitzen masa-komunikabideekin dituzten loturak orekatuak direnik atal honen izenburutik interpretatu daitekeen bezala. GGKE gehienek masa-komunikabideen erantzukizuna dela diote, *nahi dutena eta insteresatzen zaiena ateratzen dutelako*. Esan dute komunikabideek beste inreres batzuei erantzuten ditela eta lankidetza eta elkartasuna dagoeneko ez daudela modan: ez dute saltzen. Bestalde, aitortu dute aldatzen ari den harremanaz hitz egiten dugula. GGKEetan sentitzen da gutxitzen ari dela *onarpen mediatikoa*, baita nahitako ospe kentzea pairatzen dutela ere. Itxaropen faltsuak ere ez dituzte sortzen: gatazka hasiz joango dela iragarri dute. *Ez aurkitze* horretan alde guztietan ikusten dituzte erantzukizunak.

Komunikabideei buruz egiten duten balorazioarekin hasita, orokorrean jarrera oso kritikoa da. GGKEak erabiltzea egozten zaie, euren lana ez ezagutzea, eta euren ezberdintasunak alboratzen dituzte. GGKEek uste dute tratamendu bera jasotzen dutela komunikazioa zorroztasunez eta erantzukizunez lantzen duten organizazio gehienek zein zalantzazko etikadun komunikazio-praktikak erabiltzen ausartzen den organizazioen gutxiengoak. Zentzu horretan, elkarrizketatutako pertsonetako batzuen iritzia da:

(E8): Komunikabideak elkartasunaren gaia interesatzen ez zaien multinazionalen esku daude. GGKEak zurikatzeke erabiltzen dituzte, eta joko horretan sartzen ez direnak suntsitu egin ditzakete.

(E10): ... Komunikabideek ez dituzte GGKEak ezagutzen eta kazetariak ere ez. Garapena eta ekintza boluntarioak nahasten dituzte. GGKEak erabiltzen dituzte horien beharizana dutenean.

Euren eguneroko lana eta berri positiboak islatu nahi ez izatea ere egozten diete.

(E16): Beti egon behar da albiste bat kasu egin diezazuten, eta lana ez da albiste. Hori tristea dela deritzot. Laneko albiste bat ematen baduzu, ez dator inor.

(E14): Ez dago interesik lorpenak eta irudi positiboak ateratzeko.

Beste baieztapen batzuen arabera elkar erabiltzen dutela adierazi dute. GGKEek komunikabideei ere etekina ateratzen diete.

(E11): Alde bien aldetik dago instrumentalizazioa. Saltzeko balio diegu, eta euren guri geure burua erakusteko.

GGKEen arabera, albiste bati ematen zaion estaldurak zerikusi txikiagoa du horrek duen interes publikoarekin, komunikabideetan erantzukizuna duten pertsonen elkartasunari eta garapenerako hezkuntzari buruz nolabaiteko sentisibilitatea izatearekin baino.

baina barneko gogoeta ere badago eta GGKE batzuek aitortzen dute ez dagoela komunikabideentzako ekimenik edo horiei egindako proposamenik. Bestelako informazioa ematen ez jakitea eta beste planteamendu batzuk egitea, hegoalderi buruz egiazko informazioa eskaintzea, kazetariak prestatu eta informatzea, etab. proposatzen diren eta martxan jarri ohi ez diren taktikak dira.

(E8): ... Agian, iruditzen zaiguna baino erantzukizun handiagoa daukagu. Baliteke ez eskaintzea artikulu mamitsuak, baliteke txarto egitea eta espazioak ez aprobetxatzea... ez daukagu hausnartzeko eta gauzak pentsatzeko denborarik.

(E15): ... Ez dakigu eurak aprobetxatzen, zein informazio-mota bihur daitekeen albiste ikusi behar da.

(E13): Komunikabideak egunero seduzitu behar dira, ulertzen dut GGKE txikiek arazoak izatea.

Komunikazio-estrategien, profesionaltasunaren edo interesaren faltak (eta betiko gaitzak, alegia, baliabide eta azpiegitura defizita), batez ere GGKE txikietan, komunikabideen erlazio hobea izatea eragozten duten beste oztopo batzuk dira.

(E1): ... Gogoia eta profesionaltasuna falta dira organizazioetan komunikazioaren gaiari ekiteko orduan.

Eztabaidarako taldeak

Taldean planteatu da komunikabideen boterea gainditu ezin den oztopoa dela. Herrialde honetan komunikabideak bantuen esku daude... nahi dutena ateratzen dute, inoiz ez dira sartzen sistema kritikatzeko. Mezuak kritikatzeko dituzte, oso sentzazionalistak direlako. Adierazi da erakundeok ez dugula ahalmenik esateko zer komunikatu nahi dugun. Komunikazioa sistema da eta horrek eragiten du guk sistemak nahi duena esatea. Beste iritzi batzuek agertu dute erakundeek ere erantzukizun handia dutela, ez dutelako batera lan egiten edo ez dakitelako aprobetxatzen komunikabideek uzten dituzten zirrikituak.

2.8. Komunikatzaile idealaren profila

GGKEei eskatu zitzaieen GGKEen komunikazioa diseinatu eta koordinatzeko kontratatuko luketen pertsonen ezaugarri nagusiak identifikatzeko, eta deskribatzeko GGKEentzat, orokorrean, komunikazio-arloari aurre egiteko beharko litzaitekeen profesionalaren profila.

GGKE guztiek adierazi zuten funtsezkoa zela komunikazio-tekniketan ezagutzak izatea, esperientzia komunikabideetan eta kazetaritza, marketing edo publizitateko erreferenteak ere izatea. Baina ez dute beharrezkotzat jotzen arlo horietako unibertsitate titulurik izatea. Zer eskatzen diote GGKEek euren komunikatzaileei? Ondokoetan oinarritu behar den jakituria entziklopedikoa:

- Komunikabideen funtzionamendua ezagutu eta menperatzea.

- GGKEen proiektuak garatzen diren eskualdeetan gertatzen denari buruzko ezagutza.
- Erakundearen kultura eta helburuen eragina izatea.

Atentzioa deitzekoa da GGKEek *konpromisoari* (hori karga ideologiko moduan ulertuta, egiten denean sinestea eta komunikazio- eta gizarte-proiektua izatea), balio-aniztasunari (komunikazioa modu integralean lantzeko gaitasun moduan interpretatuta, ez oso ohikoa espezialisten artean) eta, batez ere, esperientzia *erreal* izateari (hots, errealitatea *in situ* ezagutzea, baina baita lokarri afektibo moduan ere, inplikatur, aurpegi eta arazo zehatzei lotua). Aztertu ditugun Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek oso argi dute (beharbada horiek osatzen dituzten askok eta askok lekuan bertan lortutako ezagutza zuzena dutelako) lantzen dituzten hegoaldeko errealitateak konplexutasun soziokultural handia dutela eta, hori dela-eta, oso zaila dela hori beste batzuei azaltzea, bizi izan ez badute. Alde horretatik, garrantzi handiagoa ematen diote prestakuntza teknikoari berari baino (oinarrizko beste betekizun bat), azken hori geroago lor baitaiteke.

(E6): Argi izatea non egingo duzun lan, zein den zure errealitate soziala, lan egingo duzun lekua oinarri politiko, sozial eta kulturala, eta hori ere hegoaldeko errealitateetara eraman daiteke.

(E11): Gehiago da buruan ideologia bat izatea. Horrek markatzen du funtzioen (eta funtzionarioen) eta konpromisoen arteko diferentzia, alegia, ideia batzuen alde egiteko beharra, betebeharra izan dezala, hau da, komunikatzaile ona izan dadila.

Hitz egiten da, beraz, ezagutza teknikoak eta erakundearekin konpromisio pertsonala izatea konbinatzea, ahaztu gabe, bestalde, komunikatzeko ahalmen pertsonala.

Etika behar-beharrezkotzat jotzen dute elkarriketatutako batzuek.

(E9): ... Ez dadila komunikabideek nahi dutenera makurtu, gehiago salduko dute eta.

(E1): ... Uste dut kode etikoak kontuan hartzen dituen diskurtsoa duen norbait.

Azkenik, azpimarratu ditugun alderik gehienak jasotzen dituen profil bat aurkezten dugu:

(E12): Kazetaria edo publizista izatea, baina komunikatzailea izan dadila. Horrek esan nahi du buruan izan behar dituzela zein diren zure helburu argiak, zein mezu-mota, nola ailegatzen den, zein hartzaile-mota dituzun, nola erabiltzen diren komunikabideak, zein diren marketing-estrategiak eta zein irudi daukazu, nola egiten duen lan lankidetzaren munduak, nola konbinatu daitekeen hori koherentziarekin eta zorrotasunarekin, etikarekin.

GGKE batean komunikazioaren ardura duen profesionalaren profila

Ezagutza teknikoak	Ezaugarri pertsonalak	Beste ezaugarri batzuk
Komunikabideei buruzko ezagutza. Lur orotarako kazetaria: ez espezializatua, arlo batean baino gehiagotan mugitzeko gai. Munduko errealitatea ezagutzea eta hegoaldean esperientzia izatea. Komunikazioko teknikak eta tresnak ezagutzea. Ez du balio marketing hutsezko batek; egiten duenari hezkuntza- eta pedagogia-zentzua eman behar dio. Marketingean prestatua, produktua sal dezala. Garapenerako lankidetzan prestatua. Kazetari edo publizista prestakuntza izatea (ez da nahitaezkoa lizentziatua izatea).	Komunikatzaile ona. Enpatia. “Nolabaiteko alaitasuna”. Transmititu, emozionatu eta bestea kutsatzeko gaitasuna. Sentsibilitatea eta entzuteko ahalmena. Konpromisoa izatea erakundearekin, horren egiteko eta helburuekin. Proiektu politikoa izan dadila, ez dadila funtzionarioa izan. Buru irekia. Balio-anitza. Kontestualizatzeko ahalmena izatea.	Jendea prestatzeko ahalmena. Sinestea, maila pertsonalean asko exijitzen duen erakunde batean egingo du lan eta. Ordutegitik kanpo lan egiteak ez arduratzea. GGKEen arteko komunikazioa sustatzea. Bere diskurtsoak kode etikoak izatea. Hirugarren Munduari berari buruz zein irudi ematea nahi den argi izatea. Bertoko elkartzeko-mugimenduaren ideia argia izan dezala.

Laburpen moduan

- Iruia galtzea

GGKEak ziur daude narriatzen ari dela eurei buruzko pertzepzioa, gutxienez biztanleriaren zati handi batean. narriatze hori zenbait arrazoik sorrarazi dute: komunikabideetan argitaratu diren GGKE batzuen eskandaluak, fondoek helmugaren gainean sortu diren “zalantzak”, GGKE batzuek transmititzen dituzten irudia eta mezuak, komunikabideen zeregina eta zenbait pertsonarentzat “elkartasun” mezuekin gertatzen den asetzea. Euren lanak ikus daitekeen emaitzarik ez izatea ere balorazio negatiboago hori osatzen duten arrazoien artean dago.

- Euren errealitatea eta lana ez ezagutzea

Uste dute ez dagoela ideia argirik egiten dutenari buruz eta euren lana zein den ere ez dagoela argi. Giza laguntzarekin eta larrialdiko laguntzarekin lotzen dituzte, baina ez dira ezagutzen eraldatzeko eta gizartea aldatzeko dituzten asmoak, ezta egiten dituzten jardueren eta proiektuen emaitzak ere. Beste errealitate bat transmititzeko beharra agertzen da, baina kasu askotan ez daude ez bitartekoak ez baliabideak erabilgarri.

- Hegoaldeko errealitatea ez ezagutzea

Ez ezagutze hori edo ezagutza partzial edo ez-oso hori hiru arrazoik sortzen dute funtsean: komunikabideek hegoaldeko gizartea modu partzialean transmititzea eta elementu negatiboak lotuta (hondamendiak, gatazkak, etab.), gizarteak interes falta duelako hori ezagutzeko eta GGKEek komunikabideen bidez transmititzen dituzten mezuengatik. Mezuek helburu moduan fondoak biltzea dute, errealitate bat transmititzea baino gehiago.

- Komunikazioari buruzko kontzepzio ezberdinak

Zaila da GGKEen “komunikazioa”z hitz egitea horri buruzko kontzepzio, helburu eta aplikazio ezberdinak batera bizi direnean. Komunikazioaren barruan gauza asko sartzen dira, komunikabideekin duten harreman soiletik hasi, eta hezkuntzako prozesuak sortzeraino, tartean direla informazioaren transmisioa eta kontzientziatze-sentsibilizazioa.

- Gizarte-harreman berriak. Akordioak eta desakordioak

Kontzepzioan dauden ezberdintasunak erabateko gaurkotasuna duten gaiak ekiterakoan ere islatzen da, esaterako, kausadun marketinga enpresetan. Horren inguruan hainbat jarrera daude: marketingarentzako erabateko babesetik hasi eta horien inmoraltasuna aldarrikatzeraino. Eztabaida hori ez da komunikazioaren gainekoa soilik, GGKE batzuentzat helburuen gaineko eztabaida ere bada.

- Komunikazio-fluxuak ez du nahikoa zirkulatzen

GGKEetako komunikazioa alde ezberdinetatik aztertuta, defizit larriak dituela adieraz daiteke. Barne komunikazioan dagoen plangintza eta koordinazio falta, bai arloen artean bai kideen artean (bazkideak, boluntarioak, etab.), kontraparteekin dagoen komunikazio urria, GGKEen arteko komunikazio txarra eta gizarte-mugimenduekin ia harremanik ez izatea dira horietako batzuk.

- Komunikabideetara iristeko zailtasuna

Badirudi komunikabideekiko erlazioa eta komunikazioa GGKEen arteko gairik korapilatsuen delako. Horietako batzuek baino ez dute adierazi erlazio ona dutenik. Kooperazio, lankidetzeta eta GGKEek sortzen dituzten albis-teekiko dagoen interes faltak, komunikazioaren distortsioak, zenbait komunikabide eta kazetarik lankidetzaren munduaren gainean egiten duten erabilpena eta duten ezagutza falta dira elkartze falta horren hiru fronteen oinarria. Adierazi dute gaur egun komunikabideak ez direla hain atseginak GGKEekin.

- Erlazio horren barneko zenbait arrazoi

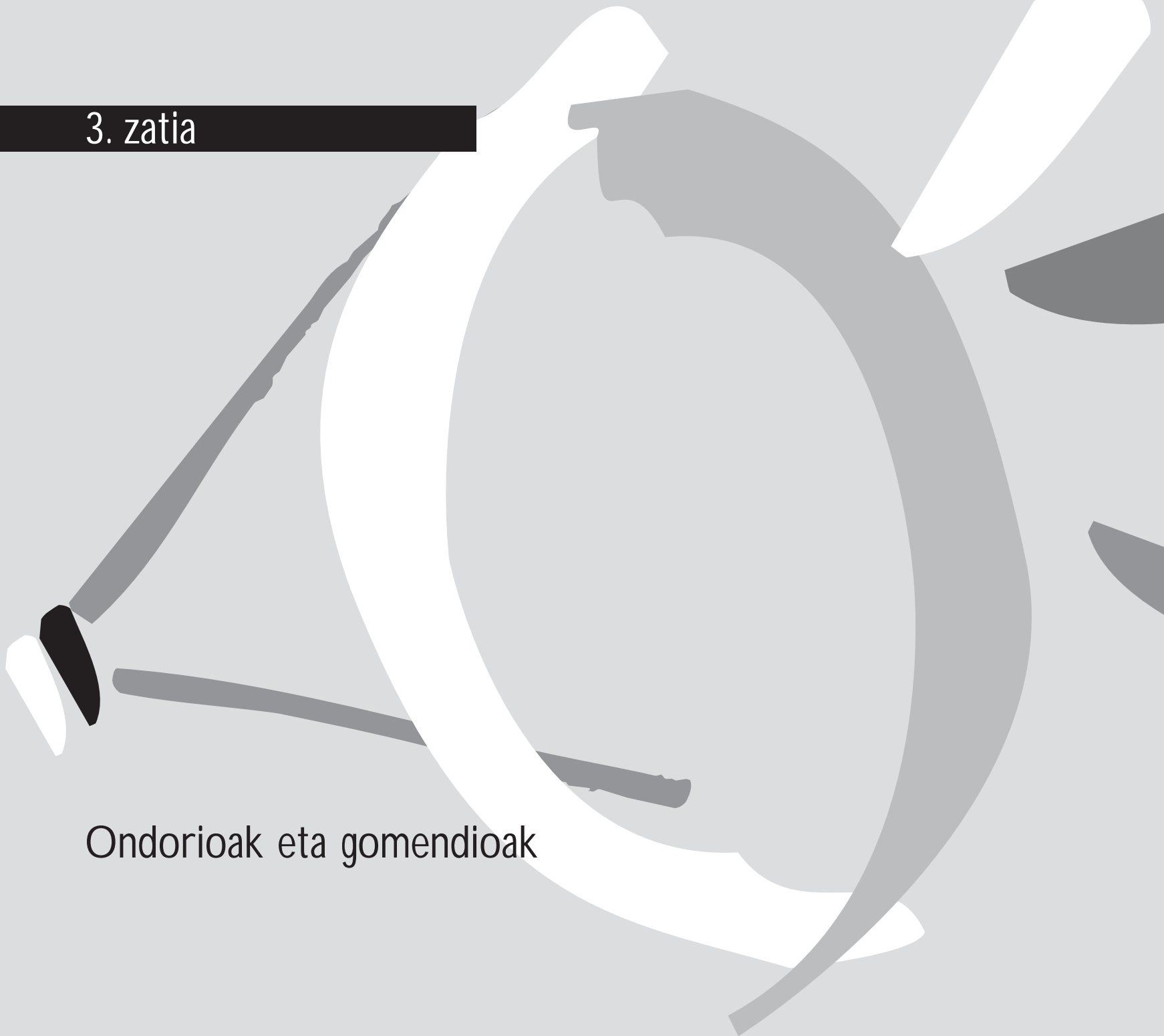
Baina GGKEek ere badute erantzukizunaren parte bat. Komunikazioan diseinua eta plangintza falta dira, komunikabideekin eta estrategia bateratu moduan. Erlazio horretan lan egiteko gogo eta imajinazio gutxi dago. Zentzu horretan zenbait ekimen planteatu dira, esaterako, kazetariak informatu eta prestatzea, eta komunikabideek uzten dituzten espazio eta zirrikituak aprobetxatzea. Azkenik, baliabide material eta profesionalen falta, batez ere GGKE txikietan, handicapa da komunikabideekin komunikatzeko orduan.

- GGKEan komunikazioaren arduraduna den pertsona

Pertsona horrek izan behar lukeen profilaren lista nahiko altua da: unibertsitate mailako ikasketak. Gehien eskatzen den titulazioa kazetaritza edo informazio zientziak dira, baina, publizitateko baliabideak ezagutu behar ditu, hau da, zein komunikabide eta publikori zuzenduko zaion. Ezagutu dezala, baita, GGKEen mundua eta, bereziki, lan egiten duen erakundea. Informazioa izan dezala eta ezagutu ditzala erakundeak lan egiten duen lekuak, eta garrantzizkoena dirudiena, inplikatu dadila eta sinestu dezala erakundearen, eta bere helburuak eta etika izan dezala.

3. zatia

Ondorioak eta gomendioak

Izaera kulturala eta alde teknikoa duen komunikazio-arazo bat dago

GGKEak modu egoki eta eraginkorrean komunikatzen dira? Horrela bada, non daude horren zergatiak? Ikerketa honen hasieran galdetzen genuen ea aurreko azterketek erakusten duten bezala komunikazio-arazoa dagoen GGKEetan eta zein izaera eta alde duen. Aurrez uste genuen galdera bi horiei zuzen erantzuteak Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten GGKEen komunikazio-egoera deskribatzen lagunduko ligukeela, eta, beraz, horrek egoera ezin hobean jarriko gintuzke komunikazioak XXI. menderako garapenerako lankidetzaren praktikan duen zereginari buruzko gogo-eta kolektiboa egiten laguntzeko.

Bada, aurreratzen dugu ikerketa honek egin dezakeen ekarpenik garrantzitsuenak garapenerako lankidetzaren eta giza laguntzaren arloan zalantzarik gabe gertatzen den komunikazio-gatazka bat interpretatzeko moduarekin duela zerikusia, eta, zehatzago, bere gizarte-eragile nagusien, GGKEen, jarduerarekin.

Komunikazio-arazoa existitu egiten da: euskal GGKEen jardun-eremuaren inguruan artikulatzen den komunikazioa kalitate txikikoa da. Eta ikerketari kasu eginez gero, akats larria da interpretatzea -orain arte egin izan den bezala- gabezia tekniko moduan, bere erroak sakonagoak baitira. Gatazka -bestalde, hazkorra dena- ezin daiteke guztiz azaldu GGKE gehienek bizi duten giza baliabide eta baliabide tekniko eta materialen gabeziarekin. Hutsune tekniko hori onartu eta konpontzea beharrezkoa da, baina ez da nahikoa.

Gabezia tekniko hori sakonagoko oztopo baten azaleko isla da: Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten GGKE gehienek komunikazioari buruzko ideia zehaztugabearekin egiten dute lan, eta ideia hori gehiago oinarritzen da inertzian eta estereotipoetan gogoeta sistematiko eta sakonean baino. Oraindik ez da zehaztasunez pentsatu zer den eta zertarako balio behar duen komunikazioak.

Ikerketa honen arabera, GGKEek *euren komunikazioa profesionalizatu dezaten* (komunikazioko baliabide, politika eta estrategia egokiez hornitu daitezen), eta efikaziarekin komunikatu daitezen, lehenengo definitu behar dute zer nahi duten eta zer lortzea espero duten komunikazio-prozesuekin. Bestela esanda, hasteko, euren buruari galdetu behar diote zertarako nahi duten komunikatu.

Beraz, izaera kultureko gatazka baten aurrean gaude, baina alde tekniko garrantzitsua ere baduena. Baina ez alde-rantziz, zein *komunikazio-estilo* hartzen dugun erabakitzeak GGKE mota eta informatzen diguten elkartasun, garapen, lankidetzeta eta gizarte kontzeptuak determinatzen ditu, eta Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten eta aztertu ditugun erakunde gehienek oraindik ere ulertzen ez duten zer bait.

Euskal Autonomia Erkidegoan jarduten duten GGKEek euren komunikazio-jarduerari buruzko jarrera autokritikoa erakusten dute

GGKEak gaur egun testuinguru zailean mugitzen dira. Hainbat presioaren helburu dira, goitik Garapenerako Laguntza Ofiziala (AOD) murrizten delako, behetik gizarteak gero eta gehiago eskatzen dielako (baita horietarako sortu ez ziren esfortzuak ere) eta espiritu kritiko handiagoarekin behatzen ditugulako (bazkide eta laguntzaileetatik hasi eta erresistentzia globaleko mugimenduetaraino, adibideak ematearren); eta barrutik ere presioak dituzte (GGKEetara hegoaldeko errealtateekin zuzeneko harremanik izan gabe heltzen diren sektore oso profesionalizatu eta teknifikatuen artean eta zuzeneko esperientzian prestatutago dauden sektoreen artean).

Dena den, erakunde horiek modu aktiboan lagundu dute ikerketan, eta motibazioa, zintzotasuna eta ahalegin autokritikoa eztabaida hori planteatzeko eta horrentzako irtenbideak bilatzeko. Egiaztatu dugu, beraz, jarrera ona komunikazio-jardueran dagoen aldaketan beharra onartzeko.

Ikerketak azken urteetan GGKEen komunikazioa hobetu egin dela erakusten duten zenbait alde identifikatu ditu eta horiek azpimarratzen hasi nahi dugu.

GGKEek bazkideekin eta hegoaldeko kontraparteekin duten komunikazioa hobetuz joan da, baita masa-komunikabideetan GGKEei buruz ematen den irudia ere. Gehiago zaintzen da irudi hori (gehiago hasi dira kontuan hartzen jarraera eta irudi kodeen gomendioak) eta, orokorrean, hegoaldeko herrien ikuspegi positiboa eman nahi da. Baina oraindik ere bazkideen arteko harremanak asko mediatizatzen ditu garapenerako proiektuaren figura eta logika ekonomikoak: proiektuak dira, oraindik ere, GGKEaren eta bazkidearen arteko komunikazioaren %70 edo %75.

GGKEen arteko komunikazioak (batzuetan elkarren aurka jartzen dituen finantza, giza eta sinbolo baliabidengatiko lehiak sortutako tentsioak markatutakoa) ere aurrera egiten duela ematen du. Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen Koordinakundearen irudia beti agertzen da ondo baloratuta, urritasunak ikusten badira ere eta oraindik ere oso komunikazio-prozesu hasiberriak izan arren. Foro birtualak eta lan-sareak sortzeko ideiak, unean uneko aliantzak bilatzea gero eta gehiago dabilta askoren pentsamenduan, salbuespen moduan baino gauzatzen ez diren arren praktika zehatzetan.

Horrekin batera, hasiz doa komunikazioak GGKEen lanean bete behar duen zeregin garrantzitsuari buruzko kontzientzia, baina badago, dena den, komunikazioaren garrantzia ikuspuntu *mediatikotik* bakarrik ikusten denari buruzko zalantza (masa-komunikabideetan present egotea ala ez da kontua), oraindik ere guztiz ulertu gabe komunikazio-prozesuen dimentsio integrala. Izan ere, GGKEek masa-komunikabideetan gero eta presentzia handiagoa dutela esan genezake, baina datu hori engainagarria ere izan daiteke. Ia beti dira GGKE *pribilejiatu* gutxi batzuk (*handi* deitzen ditugunak euren aurrekontu, antolamenduko egitura, diruz lagundutako proiektuen kartera eta, orokorrean, bazkide-laguntzaileen kopuruei begiratuta) *komunikabideetan irtetea* banatzen dutenak, batez ere gizartean eragin gehien duten komunikabideei buruz hitz egiten dugunean: telebista eta prentsa idatzia.

Posizioak argitzeko gogoak ere ikusten dira. Galdetutako GGKEetako askok nahasmen gutxiagoko garaiak nahi dituzte, non publikoak jakingo duen bereizten lankidetzan dauden siglen eta praktiken kolore ugariko nahaspilaren artean koherenteak eta efikazak diren eta ibilbidea kontsolidatua duten GGKEak, euren zereginaren zentzu etiko zalantzagarrria duten etorri berriengandik.

Azkenik, komunikazioaren zereginari buruzko autokritika lasaia baina sakona egiteko nahia hasiz doala erakusten duten zantzuak agertzen dira, baina egia esateko, beldurrak ere nabaritzen dira, oraindik ez delako ikusten nola kanalizatu eta sistematizatu, arrisku larregirik gabe, gogoeta hori.

Zer adierazten digu ikerketak?

Funtsezko hiru alderditan laburbilduko dugu –gero zehaztuko dugu– zer adierazten digun garatu dugun ikerketa-prozesuak:

- Aztertu ditugun Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEak modu egoki eta eraginkorrean komunikatzen dira.
- Gatazka (komunikazioa gatazka moduan sentitzen dutelako aukera moduan baino) ezin daiteke konpondu arazo erabat tekniko moduan interpretatzen jarraituz gero, bere izaera kulturala da eta.
- Irtenbide posibleak gogoetatik sortu behar dira eta horrek posible egin behar du definitzea zer ulertzen den komunikazio hitzarekin eta zer nahi den horrekin, eta, gero, baliabideen optimizazioaren eta gabeziaren arazoa konpon dezala.
- Ez dugu alde nabarmenik ikusten Euskal Autonomia Erkidegoan aztertutako GGKEen komunikazio-egoeraren eta Espainiako estatuan jarduten duten erakundeen multzoari buruzko azterketek deskribatutakoaren artean.

Detektatu dugu GGKEak ez direla modu egokian komunikatzen:

- Euskal gizarteak ez duelako informazio egokia GGKEek parte hartzen duten hegoaldeko errealitateei buruz, ezta erakunde horien izaera eta lanari buruz ere.
- GGKEi buruz gizarteak duen irudiak (antzina idilikoa) positiboa izaten jarraitzen du, baina desegiten hasia delalo: eszeptizismoa eta etsaitasuna hasiz doazela sentitzen dute.
- Zatiketa dagoelako GGKEen gutxiengo pribilejiatu baten (baliabideak eta masa-komunikabideen aurrean agertzea kontzentratzen dituelako) eta publikoki komunikatzeko modua aurkitzen ez duen GGKE ertain eta txikien gehien-goaren artean. Iritzi publikoak erakundeen gutxiengo hori besterik ez du ezagutzen.
- Gutxiengo *pribilejiatua* eta gehiengo *isilarazia* komunikazioaren arazoa bizitzeko modu ezberdin bi dira, bai intentsitatean, bai irismenean.
- Komunikazioa beti sentitzen da arazo moduan, bai GGKE handietan bai ertain eta txikietan, erakunde guztiek pairatzen dituzten egiturazko arazoi batzuk deskubritzen dituelako.
- GGKEen gutxiengo batek baino ez du komunikazio-egitura egonkorra (komunikazioko arloak, informazio edo prentsako gabinetek). GGKE handiak edo ertainak dira.
- Komunikazioa profesionalizatzen hasi berria da (bai GGKE handietan, bai ertain eta txikietan), eta, orokorrean, inprobisatu egiten da.
- GGKEek lan egiteko darabilten ikuspegia (hemen ere bat datoz batzuk eta besteak) instrumentala da (promoziorako zabalkundean oinarritua), mediatikoa (masa-komunikabideen inguruan dabil), eta finantziario-baliabideen bilaketan dago oinarritua (hezkuntzako proiektiorik gabe).
- Oro har, GGKEek masa-komunikabideak gutxi eta modu eskasean erabiltzen dituzte. Telebista GGKE pribilejiatuen eskura bakarrik dago.
- GGKEak ez dira efikaziarekin komunikatzen ez barruan ez euren artean. EAEko GGKEen Koordinakundearen irudia beti lortzen du balorazio positiboa, baina horren zeregin eta lana oraindik ez dela nahikoa uste da.
- GGKEak oso gutxi komunikatzen dira beste gizarte-mugimendu batzuekin, horien artean gaur eguneko globalizazio-ereduari erresistentzia egiten dioten mugimenduekin.

Izaera kulturalako arazo baten aurrean gaudela adierazi dugu:

- Ezohikoa delako komunikazioko politikak eta estrategiak definituta egotea. Galdetutako GGKE gehienek doitasunez ere ez dute ikusten zertaz ari garen politikak eta estrategiak aipatzerakoan.
- Ez delako pentsatu zer den eta zertarako balio duen komunikazioak garapenerako lankidetzaren arloan jardun-eremuan eta GGKEen lanean.

- Teorian ez direlako irimotasunez ikusten komunikazioaren, sentsibilizazioaren eta garapenerako lankidetzaren artean dauden loturak. Praktikan ez dira koordinatzen lan-arlo horiek.
- Oraindik ez delako aurkitu hezkuntza- eta pedagogia-izaera, komunikazioak esan nahi duena. Aukera inplizitua dago (inertiaren eta laneko dinamika frenetikoaren emaitza kasu gehienetan), hain zuzen ere, difusionismoan agortzen den komunikazio-estilo instrumentala aukeratzen da.
- Komunikazio-estilo instrumentala aukeratzeak komunikazioaren inguruko gatazka blokeatu eta betikotu egiten duelako. Hori ondokoetan nabaritzen da:
 - GGKEen eta masa-komunikabideen arteko gatazkan.
 - Beste arlo batzuetako (publizitatea, marketinga, etab.) filosofiak eta tresnak egokitzeko dagoen gatazkan.
 - Printzipio etikoetan oinarritutako adostasunen aplikazio praktikoan: jokaera-kodeak, irudien kodeak, kausadun marketinga erabiltzeari buruzko akordioak.
 - Beste instituzio batzuekin eta finantziario-iturriekin (herri administrazioak eta enpresak) dagoen erlazioan.
 - GGKEen artean dagoen erlazioan, lehiakorra eta arazoz bete bihurtzen delako eta diskurtsoan edo unean uneko ekintzan agortu ohi direlako.
- Azkenik, baina ez horregatik garrantzi txikiagokoa, oraindik ez delako komunikazio-estilo jakin bat aukeratzeak duen izaera politiko eta kulturala antzeman. Aztertu ditugun Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek oraindik ere komunikazio-prozesuei prozesu tekniko bezala begiratzen diete, gizartea, garapena, lankidetzeta eta euren burua ulertzeko duten modutik bananduta. Beraz, oraindik urrun daude gaurko gizartean erakunde moduan dagokien zereginari buruzko gogoeta globalean komunikazioa sartzetik, ez bada promoziorako eta erakundearen zabalkunderako tresna gisa bakarrik.

1. Komunikazioa sentitu egiten da eta arazoa da

³¹ Espainiako GGKEek komunikazio gutxi eta txarra dute gizartearekin, Martínez Sánchezen arabera (1998). Gainera gero eta gehiagotan zabaltzen dituzten euren buruzko *propaganda* mezuak (eta ez proiektuei buruzkoak), hau da, erakundeekin arazoak sortzen ez dizkietenak. Gero eta gutxiagotan ateratzen dituzte mezu *gatazkatsuak* (aurre egin behar dieten arazoaren arazoiei buruzkoak) (Jerez, López Rey eta Sampedro, 2002).

³² Zentralizazio maila, itxura baten, tamainuaren arabera da (nabarmantzekoa da GGKE handietan), eta ez hainbeste GGKEak sektore jakin batekin duen lotura organikoaren arabera.

Ikerketa honek erakusten duen lehenengo gauza da Euskal Autonomia Erkidegoan lan egin eta aztertu ditugun GGKEek Estatu Espainiarrean dabilzan irabazi asmorik gabeko erakundeek dituzten funtsezko ezaugarriak dituztela da³¹. Beraz, eta beharrezkoak diren kontu guztiekin, ikerketa honek sorrarazten dituen gogoeta guztiak GGKEen arloan gertatzen ari denaren gaineko orientabidea izan daitezke.

Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen mapak erakusten digu *handi* deitzen ditugun GGKEen gutxiengo bat dagoela (darabiltzaten giza baliabide, baliabide tekniko, ekonomiko eta sinbolikoen arabera: aurrekontua, soldatapeko langileak, egiten dituzten proiektuen kopurua, fondo propioak, diruz lagundutako jarduerak eta bazkide-laguntzaileen kopurua, batez ere) eta gehienak, berriz, *GGKE ertain eta txikiak* direla.

Gutxiengo hori euskal jatorria eta EAEn ezarpena duten GGKE bik (EAetik kanpo ere present daude bulegoen edo lankideen bidez) eta Euskal Autonomia Erkidegoan sukurtsalak dituzten, eta sistema zentralizatu moduan egituratuta dauden, estatuko edo estatuz gaindiko beste erakunde batzuek osatzen dute³². Gutxiengo *privilejiatua* da giza baliabide eta baliabide tekniko, ekonomiko eta sinboliko gehienak kontzentratzen dituelako –masa-komunikabideen aurreko legitimazioa—. Lan honetarako interesatzen zaiguna da *tamaina* aldagai esanguratsua dela komunikazioa enfokatu eta ulertzeko orduan. Komunikazioaren inguruko errealitatea ulertzeko modu biren aurrean gaude. Errealitate hori ez da intentsitate berarekin bizitzen GGKE *handietan* (normalean iritzi publikoan eragitea lortzen dute) edo *ertain eta txikietan*, azken horiek ikusten dutelako behin eta berriz ixten zaizkiela gizartearekin komunikatzeko dauden ate mediatikoak.

Baina handi moduan sailkatutako GGKE guztiek ez daukate konponduta komunikazioaren gaia, eta ez dituzte komunikazioko egitura definitu eta profesionalizatuak. Tamainak erraztu egiten du egitura horiek izan ahal izatea baliabide gehiago dituztelako, baina ez du bermatzen dauzkatenik. Esan dezakegu komunikazioak konpondu gabeko arazoa izaten jarraitzen duela Euskal Autonomia Erkidegoan presente dauden eta aztertu ditugun GGKE gehienetan, berdin da *handi, ertain* edo *txiki* moduan sailkatuta dauden.

Komunikazioa bizitzerakoan zerk banatu eta zerk elkartzen ditu erakunde horiek guztiak? Banatzen dituen batez ere komunikazioko arazoak ikusteko intentsitatea eta horiek konpontzeko inbertitzen dituzten baliabideen irismena (giza baliabideak, teknikoak, ekonomikoak eta sinbolikoak) dira. Hurbiltzen dituen komunikazioan dauden oztopoetako batzuen egiturazko arazoak dira, esaterako, gizartearen sentsibilitatearekin konektatzeko arazoak, masa-komunikabideak erabiltzea edo esku hartzen duten errealitateen berri ematea.

Diskurtsoan GGKE guztiek adierazi dute lehentasuneko interesa dutela komunikazioan -horrek gizartean duen funtzesko zeregina deskubritu dute-, baina kasuetako askotan sentsibilitate hori ez dator bat aurrekontu baliabideen banaketarekin. Ezta giza baliabideen antolamenduan ere.

Oso gutxi dira komunikazio-egitura finkoa duten GGKEak (komunikazio-arloak, informazio edo prentsako gabinetek, etab.), modu eraginkorrean antolatuta. Komunikazioa profesionalizatzen hasi berria da. Ezberdintasun handiak sumatzen dira GGKEen artean komunikazioa kudeatzeko ahalmen eta moduari dagokionez. Talde txiki batek horretara modu espezifikoan dedikatzen diren langileak ditu; soldatapekoak dira eta erakundearen komunikazioaren ardura izateko ardura dute dedikazio eskusiboarekin edo lanaldi erdikoarekin; baina kasu gehienetan komunikazioaren ardura arlo batek baino gehiagok dauka eta modu ez oso sistematiko eta puntualean egiten da. GGKE handi batzuetan izan ezik, gehien-gehienak ahal duten moduan arduratzen dira komunikazioaz: eginkizun ezberdinak dituzten pertsonekin edo komunikazioaren inguruko lanetan *noizean behin* ibiltzen direnak (ezta ordu batzuk egunean edo astean ere). Bakarrik GGKE handi batzuetan eta ertainetako baten batean aurkitu ditugu komunikazioko profesionalak.

Baina profesional horiek izateak -ia denak informazio-zientzietan espezializatutako unibertsitate mailako titulazioarekin- ez du esan nahi GGKEan komunikazio-politika definiturik dagoenik. Gainera, Euskal Autonomia Erkidegoan ezarpena duten GGKEetan duela gutxi sortutako lan-arloa eta orain hedatzen hasi dena da komunikazioa. Aztertutako GGKEetan lanean diharduten zortzi kazetari profesionaletatik, bakarrik pertsona batek daramatza GGKE horretan hiru urte baino gehiago. Pertsona horien erdiak ez zeukan esperientziarik elkartasunaren eta lan-kidetzaren arloan sartu aurretik, baina bai komunikabideen arloan. Erabakigarria da konturatzeari pertsona horietako zazpi kazetari prestakuntza eta esperientzia dutela eta euren burua batez ere *kazetaritzat* dutela, eta batek bakarrik definitu du bere burua funtsean *gizarte-komunikatzaile* gisa. Beraz, komunikazioko profesionalak batez ere *komunikazio mediatikoa* (masa-komunikabideekin duten erlazioa) lantzeko daude GGKEetan, komunikazio mota hori landuko dute laguntzan eta garapenerako lankidetzan jarduterakoan aktibatzen diren komunikazio-prozesu guztiak baino gehiago.

Jakina, baliabide falta -giza baliabideak, finantzarioak eta materialak- zerikusi handia du horretan. Galdetutako erakundeen erdiak baino gehiagok aurrekontuaren %1,9 ere ez du erabiltzen komunikatzeko. Hala ere, horrek ez du arazo osoa azaltzen. Laneko dinamika azeleratuak, gogoetarako denbora falta eta nahiko zailak diren gaietara aurre egitea funtsezko arazoak dira.

Aztertu ditugun Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek orokorrean gutxi erabiltzen dituzte *komunikabideak*. Erdiak baino gutxiagok adierazi du sarri erabiltzen dituela.

Nola erabiltzen dituzte GGKEek masa-komunikabideak? Hemen ere ez dugu aurkitu ezberdintasun nabarmenik Espainiako estatuko GGKEek duten portaerarekin. Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek gehiago erabiltzen dituzte masa-komunikabideak euren burua ezagutarazteko eta/edo errekonozitzeko (hau da, hedatzeko eta erakunde moduan legitimatzeko), hegoaldeko errealitatei buruz sentsibilizatzeko baino. Gainera, masa-komunikabideen erabilerak erakusten du kontzentrazio handia dagoela GGKE kopuru txikian. GGKEen %51k prentsaurrekoak egin dituen arren (gehienez 1 eta 5 bitartean) eta 78 alditan hartu badute ere parte agerraldi publikoetan, bakarrik 3 GGKEk egin dituzte 6 eta 10 prentsaurreko bitartean. Antzeko zerbait gertatzen da publizitate-kanpainenekin. Ematen du irratia dela gehien

erabiltzen duten komunikabidea (%73k irratiko programetan hartu du parte) eta telebista, aldiz, gutxien erabiltzen dutena (%51k noizbait hartu du parte telebista-programetan, askotan kate lokaletan) euren burua iragartzeko orduan (4 erakundek 561 iragarkietatik 500 jarri zituzten). Eta %92,7k internet duela adierazi duen arren, %24k besterik ez du erabiltzen publizitatea egiteko.

Egitura gehien duten GGKEek masa-komunikabide gehiago erabiltzen dituzte. Egitura gutxiago dutenek, berriz, sarriago jotzen dute sentsibilizaziora eta garapenerako hezkuntzara. GGKEak maiz agertzen dira aldizkari, liburuxka, argitalpen, solasaldi, hitzaldi eta erakusketetan (gehien erabiltzen diren komunikabideak), dagoeneko agortuta dauden bideak direla adierazten duten arren, publikoarengan eragin gutxi dutela, alegia.

Honaino, marrazkiak erakusten duen egoera baliabideak izateak edo ez izateak markatutako egoera erakusten du. GGKE boteretsuen talde txiki batek *komunikazioa egiten du*, baina GGKE gehienek baliabiderik ez dutenez inprobisatu edo ez dute kontuan hartzen.

Hori egia bada, irtenbidea nabari agertzen da (beste kontu bat da hori aplikatu ahal izatea): ahalegina egitea baliabidez hornitzeko. Arazoa batez ere teknikoa izango litzateke orduan. Baina iritzi hori lausotuz doa GGKEen komunikazio-politiketan sakondu ahala. Aztertutako GGKEetan (handiak, ertainak eta txikiak), komunikazioko estrategiak eta politikak zentzu heretsian salbuespena dira. Ez dago horrelakorik, behintzat orain (kasu bitan adierazi dute horrelakoak egiten ari direla). Garapenerako komunikazioaren ideia askoz gutxiago detektatu da. Ez dugu GGKE bat ere aurkitu lankidetzarako ikuspegi espezifikorekin egin duenik edo egiten ari denik komunikazioko politika eta jarduerarik. Beraz, GGKEetan komuna den usteari aurre egin behar zaio, hain zuzen ere, teknikoa baino ez den arazoari egiten diogula aurre.

2. Egiturazko ezaugarriak dituen eta GGKE guztiei eragiten dien arazoa

GGKE guztien komunikazio-jarduerari orokorrean, tamaina edozein dela ere, eragiten dieten zenbait ezaugarri detektatu ditugu lkerketan. Jakina, egiturazko alde horiek GGKE handi eta txikiengan duten eraginaren intentsitatea eta dimentsioa aldatu egiten da, baina guztiei egiten die kalte.

Denak larritu behar ditu gizarteak hegoaldean gertatzen denari buruzko ikuspegi deformatua eta partziala izatea, GGKEen lana gutxi eta nahiko txarto ezagutzea, masa-komunikabideek erakunde horiei buruzko ikuspegi negatiboak azpimarratzea, edo barrurako, kanporako eta erakundeen arteko komunikazioak ez dezala beharrezkoa den zalutasuna izan GGKEen artean eta horrek kontzertatutako ekintzak zailtzea.

GGKEek esku hartzen duten errealitate eta egoerak oraindik ere oso ezezagunak dira gizarte osoarentzat

Zenbait GGKEek adierazi duten arren iparraldeko eta hegoaldeko errealitateen artean zubiarena egiteko asmoa eta, batez ere, behartsuenen *ahotsa* bihurtzeko asmoa dutela, egia dena da Euskal Autonomia Erkidegoko gizartea ez dagoela gai horri buruz egoki informatuta eta ez duela GGKEek lan egiten duten hegoaldeko herrietan gertatzen denaren gaineko ikuspegi zehatz, sakon eta, azken finean, osoa.

Ezjakite edo ezagutza partzial edo ez-osoa horrek hiru arrazoi nagusi ditu:

- Komunikabideetan, hegoaldeko kulturen kasuan, elementu negatiboetara -hondamendiak, gatazkak, etab.- lotuta dauden ikuspegi partzialak ematea.
- Hegoaldeko arazoak ezagutzeko eta GGKEek bidaltzen dituzten mezuak ezagutzeko interes falta.
- Helburu moduan errealitate bat transmititzea baino gehiago fondoak biltzea helburu duten mezuak.

Egoeraren erantzukizuna hiru gizarte-subjekturen artean banatzen dute: masa-komunikabideak, GGKEak eta gizartea bera.

Gizarteak GGKEen lana eta helburuak ere ez ditu ezagutzen eta erakunde horiek antzina zuten irudi positiboa desagertuz doa

EAEen ezarpena duten eta aztertu ditugun GGKEek ez dute lortzen sakontasun eta zorrotasunez euren burua agertzea gizarteari, eta horrek GGKEen irudi partzial, deformatu eta azalekoa egiten du: ez dituzte irabazi asmorik gabeko erakundeen lan erreala eta benetako helburuak ezagutzen. Gainera, eta gizarteak oraindik ere erretinan GGKEei buruzko irudi positiboa gordetzen duen arren, irudi horrek (lehen *superheroitzat* zituzten) hainbat ezbehar jasan ditu eta desagertzen hasia da.

GGKEak gizarte-laguntzarekin eta larrialdiko laguntzarekin lotzen dira, baina ez dira ezagutzen erakunde horiek gizartea eraldatu eta aldatzeko dituzten helburuak, ez egiten dituzten jarduera eta proiektuen emaitzak.

GGKEak ziur daude euren buruzko pertzepzioa narriatuz doala, gutxienez gizartearen zati handi baten begietara. Narriatze hori zenbait arrazoik sorrarazi dute:

- Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten GGKEen instituzionalizazioa. Orokorrean nolabaiteko antzinasuna eta ibilbide historikoa duten erakundeak dira, eta horrek, ezin zitekeen bestela gertatu, *berritasunaren* erakar-garritasuna galduarazten die gizartearen aurrean.
- *Laguntzaren nekea* eta *elkartasuneko* mezuen asetasuna.

³³ Informazio erabilgarria zentzu honetan ulertua: gure bizitza pertsonal eta kolektiborako funtsezkoak diren gaiei buruzko erabaki funtsezkoak hartzen lagunduko diguna; ezagutza osoa, hau da, garapenerako irabazi asmorik gabeko erakundeen helburuak lortzeko ezagutu behar dena ezagutzea: Iparralde-Hegoaldea harremanen egoera lazgarria aldatzea eta planetako alderik kaltetuenaren garapena bultzatzea (gaur posible da teknikoki). Informazioaren balioa ez dago datuetan, baizik eta eurotan oinarrituta herritarrek har ditzaketen erabakietan (datuekin egin daitekeena). Orduan bihurtzen da informazioa erabilgarria eta orduan bihurtzen da ezagutza (Erro, 2002: 16).

- Komunikabideek orain dela gutxi asko zabaldu dituzten eskandaluak zenbait GGKEren jardueren inguruan fono do ekonomikoen helmugaz sortu diren mesfidantzak eta “zalantzak” areagotu dituzte.

Arrazoi batzuk ala besteak direla, gizarteak ez du *ezagutza osoa* posible egiten duen *informazio erabilgarri*³³.

Baina erabakigarria dena da Euskal Autonomia Erkidegoan lan egin eta guk aztertu ditugun GGKEek euren burua ikusmiran ikusten dutela, bai masa-komunikabideen aldetik, bai iritzi publikoaren aldetik. GGKEek eszeptizismoa, deskonfiantza eta nolabaiteko etsaitasuna ere pairatzen dute ahots kritiko legitiimoen aldetik, baina baita lankidetzara bideratutako fondo ekonomikoak gutxitzean interesatuta dauden ahots kritikoaren aldetik ere. Erakundeek ados daude onartzerakoan euren historian garai berria hasi dela eta hori aldentuz doala gizarteak GGKEak heroizatzen zituen garaietatik.

Iritzi publikoak, GGKEen arteko bereizketa handiagoa eskatu ahala, galdetzen duenean zergatik dagoen horrenbeste erakunde, Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek ez dakite zer erantzun, ez zaielako erraza euren lanaren lerrom ideologikoen analisi eguneratu eta sendoa eskaintzea.

Zein da emaitza? GGKEen gutxiengo bat bakarrik ari da lortzen publiko orokorrak ezagutzea eta erakunde gehienek, aldiz, oraindik ere garai zailagoak biziko dituzte, eta, ez dutenez proposamenak zabaltzea lortzen, jarrera erreaktiboan sartzeko joera dute.

Zein GGKE motak egiten du aurrera? Masa-komunikabideetan azaltzeko baliabide nahikoak dituztenak, baina baita publikoari zirrara sorraraztea lortzen duten GGKEek ere, jarrera- eta irudi-kodeen printzipioen espiritu edo formaren kontra dagoen eta erakundeek gaitzesten duten komunikazio-estiloa erabilia. Publikoaren gan asaldura pizten duen estiloa erabiltzen dute gogoeta kolektiboa bilatu gabe eta hori epe laburrera, itxura batean, efikaza dela dirudi (ekonomikoak soilik diren adierazleekin neurtuta), baina epe ertain eta luzera kaltegarria da elkertasuneko kulturaren erakuntza desaktibatze joera duelako eta, azkenean, GGKEaren eta sektore osoaren irudia narriatzen duelako.

Ikerketan egoera horren aurreko erreakzio bi detektatu dira. Lehenengo, erakundeen artean kezka dago estilo oldarkor hori darabilten GGKEak gutxiengoa direla ematen duen arren, euren kanpaina mediatikoek iritzi publikoan duten eragina handia delako. Askok dira horrelako komunikazio-jarduera kaltegarriak egiten direla adierazi duten GGKEak eta kexatu egin dira horiek GGKEen talde osoari egiten dioten kaltea dela-eta, publikoak ez dituelako argi bereizten talde hori osatzen duten erakundeen artean. Bigarren, autoerregulaziorako kodeei nolabait muzin egiten dien estilo horrek beste GGKEengan ere eragina du, horiek ikusten dutelako estilo hori erabiltzen duten erakundeetan nabarmen hazten dela bazkide-laguntzaileen eta dohaintzen kopurua. Baina GGKE batzuek horrelako kanpainak moralki onartzeinak direla kalifikatu dute, baina teknikoki akatsgabeak, eta horrek helburuen argitasunari buruzko zalantzak sorrarazten ditu.

Dena den, edozein egoera bezala, horri ere irakurketa positiboa egin dakioke. GGKEen irudi idilikoaren gainbehera aukera bihur daiteke eta gaur egun nahasketa sakona gairatzen lagundu eta garai berria hasi, non posible izango den

diskriminazioa, bereizketa eta errealismoa. Gizartea hasi ahal izango litzateke GGKEak beste erakunde batzuen moduan ikusi eta onartzen (euren asmatze eta akatsekin), hain kolektibo heterogeneo eta konplexuan bereiztea zintzo, koherente eta efikazagoak diren erakundeak (azkenean horiek sarituko dituzte), errezeta errazak zabaltzeko eta bete ezin dutena prometitzeko joera dutenetatik (epe luzean horiek huts egin dietela sentituko lukete).

³⁴ El Semanal-en argitaratutako artikulua ari gara; CONGDEK erantzun egin zuen.

Konpondu gabeko gatazka dago masa-komunikabideen eta GGKEen artean

Zalantzarik gabe, garapenerako komunikazioaren alderdietatik gehienak GGKEek eta masa-komunikabideek mantentzen duten tentsioaz ari dira idazten. Horrek, hala ere, ez du esan nahi erakunde bion arteko erlazio zail eta ezberdin horrek guztiz azaltzen eta agortzen duenik GGKEek duten komunikazio-arazoa.

Komunikabideekin dagoen erlazioa eta komunikazioa GGKEen arteko arazo gatazkatsua da. Gutxi batzuek baino ez dute adierazi erlazio ona dutenik. Erlazio falta horren erroak dira: lankidetzaren, elkartasunaren eta GGKEek sortzen dituzten albisteekiko interes falta, komunikazioaren deformazioa eta zenbait komunikabideek edo zenbait kazetarik lankidetzaren munduari buruz duten ezjakintasuna. Gaur egun komunikabideak GGKEekin direla hain adeitsuak adierazi da.

Euskal Autonomia Erkidegoko GGKE gehienek tentsio hori identifikatu dute eta berebiziko garrantzia eman diote. GGKEek sumatzen dute logika mediatikoak merkantilak izateaz gain, ikuskizunak, beheralakotasunak eta sinplifikazioak arautzen dituela, eta horrek zuzenean talka egiten du fenomeno konplexuen zabalkundearekin eta, gero eta gehiago agerian geratzen denez, hiritar kulturaren hezkuntzarekin. Hala ere, errua masa-komunikabideei egozten dieten erakundearen aurrean (pobreziaren drama interesatuko ez litzaikeelako), badirudi zabaltzen ari dela komunikabideek eta GGKEek elkar erabili dutela esaten duen ideia, baina orain garaiak aldatzen ari dira. GGKEek barne eztabaida dute: batetik, gatazkari buruz zehaztasunez, pasiorik gabe, pentsatzea, eta bestetik, GGKEen eskandaluak agerrarazteko nolabaiteko interes mediatikoa dagoen pertzepzioak tentatzen uztea. Datu hori erlatibizatu egin behar da kontuan hartzen badugu -ikerketaren kontestualizazioan adierazi genuenez- GGKEek erretinan zutela ikerketa egin zen unean informazio zehatz bat argitaratu izanak sorrarazitako ezinegona³⁴. Edozein kasutan ere, eta nahigabeak nahigabe, GGKEak jakitun dira komunikabideekin ulertu beharra dagoela eta beti mantenduko dela tentsioa.

Komunikazio-fluxuak ez du nahikoa zirkulatzen

GGKEetako komunikazioa alderdi ezberdinetatik aztertuta, esan daiteke defizit larriak dituela. Barne komunikazioaren plan-gintza eta koordinazio falta, bai arloen artean, bai bazkide eta boluntarioekin, kontraparteekin dagoen komunikazioaren kalitatea, GGKEen artean dagoen konexio eskasa eta gizarte-mugimenduekin ia konexiorik ez izatea dira horietako zenbait.

GGKEek arazoak dituzte beste instituzio batzuekin komunikatzeko

Masa-komunikabideekin harremanak izateaz gain, GGKEek harremanak dituzte herri-administrazioekin (gaur egun ere euren lehenengo finantziario-iturria dira), instituzio erlijioso, politiko edo sindikalekin, enprekin (nahasmenak marka-

tutako erlazioak, aurrerago ikusiko dugunez), beste gizarte-aktore batzuekin, esaterako, langile-bazkideekin (kontra-partea eta onuradunak diren biztanleak), eta gizarte-mugimendu guztiekin (beste GKE batzuetatik hasi eta gaur eguneko globalizazioa ereduari erresistentzia egiten dioten mugimendua).

Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen eta beste gizarte-mugimenduen arteko erlazioak oraindik ere hasiberriak dira. Harritzekoa da GGKE batek ere ez duela adierazi erlazio hori ona denik eta gehienek eskasa dela adierazi dute (gal-detutako erakundeetako askok txarra dela edo ez dagoela erantzun dute). GGKEen indibidualismoa, denbora falta eta gizarte-mugimenduen garrantziari buruzko kontzientzia falta, mugimenduen zailtasuna, horiek guztiek oztopatu egiten dute bat egin behar duen eta beharrezkoa den komunikazioa.

GGKEen barruko eta horien arteko komunikazioan hutsuneak daude

Printzipioz eta teoriarik ez litzateke komunikazio-arazo handiegirik egon behar GGKEen barruan. Erakunde horien instituzioaren helburuekin bereziki lotuta dauden pertsonak mugitzen dira eta egiten dute lan, instituzio horiek tamaina ertain edo txikikoak dira orokorrean eta helburuen arabera funtzionatzen dute. Hori bai, badago komunikazioa errazten ez duen ezaugarri bat: lan-dinamikak duen sekulako erritmoa eta baliabide falta, horien artean denbora. Ikerketatik ezin da ondorioztatu Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek barneko komunikazio txarra dutela sentitzen dutenik. Zalantzarik gabe, interneten erabilerak (batez ere posta elektronikoa) asko lagundu du horretan, posible egiten duela-ko erabilgarri dagoen informazioak azkarrago zirkulatzea. Baina ez dago denborarik heltzen den informazio guztia irakurtzeko eta ez dakite nola erabili. Detektatutako desdoitzea hiru motatan sailka daiteke:

- Arazoak sor daitezke egitura oso zentralizatuak mantentzen dituzten tamaina handiko GGKE batzuetan. Zenbaitetan, Euskal Autonomia Erkidegoan duten presentzia egoitza sozialera eta deialdi publiko edo pribatuetan diruz lagundu daitezkeen proiektuak aurkezteko ordezkari legalera mugatzen da, horrela ematen den irudia da lurralde honetan eragiten dela, baina ez da hain erreala.
- GGKEen barruan lan egiten duten pertsonen (ordaindutako profesionalak edo boluntarioak) konpromiso-mailen arabera ere oztopoak sor daitezke, batez ere lan-dinamikak ez duenean gogoeta kolektiborako aukerarik ematen eta ez dagoenean barne komunikazioa egiteko arduraren pertsonarik. Hemen balizko arazo mota bi detektatu ditugu. Lehenengoa, esperientzian oinarritutako militantziaren ikuspegi anitzen eta azterketa teoriko-etan (unibertsitateko maisutzak batez ere) zentratutako ikuspegi teknikoagoaren artean. Ikuspegiok bateratzea arazoak sortzen ditu zenbait gaitan, besteak beste, globalizazio neoliberalaren aurreko jarreraren edo horri aurre egiten dioten gizarte-mugimenduen aurreko jarreraren. Bigarren, komunikazioko eta garapenerako hezkuntzako arloen artean. Garapenerako hezkuntzaren arduraren pertsonak (dagoeneko garrantzitsua den jakinduria esperimentalak eta garapen teoriko-praktikoa dute) ikusten dute euren GGKEek gero eta baliabide gutxiago inbertitzen dituztela euren arloetan eta gero eta gehiago finantza-baliabideak lortzearekin zuzenean lotuta dauden komunikazio-jardueretan. Batzuetan, kontraesanak eta antagonismoak sumatzen dira garapenerako hezkuntzaren diskurtsoaren (oso zaindua estereotipoen salaketan, hizkuntzaren aberastasunean, generoari buruz-

ko gaitan, eta abarretan) eta zenbaitetan estereotipoak erabiltzen dituzten emoziozko komunikazio-jarduera abstraktuen artean.

- Arazoak daude soldatapeko langileetatik informazioa beste talde batzuetara transmititzeko, esaterako, boluntarioei, bazkideei eta laguntzaileei. Zailtasunak daude oinarri sozialarekin komunikatzeko. Modu paradoxikoan, bazkide-laguntzailearentzako informazio asko sortzen da, baina orokorrean ez dute harrera onik.

3. Komunikazio-arazoaren izaera

Ikerketak erakutsi digu arazoa garrantzitsuagoa dela uste daitekeena baino. Bestela esanda: Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen komunikazio-egoera desegokia ez da konponduko soilik baliabide gehiago bideratuta komunikaziora eta ahalegina eginda komunikazio-arloen prestakuntza teknikoan eta profesionalizazioan. Hori beharrezkoa bezain ez-nahikoa da. Gatazkaren erroa sakonago dago.

Gatazkaren izaera, batez ere, kulturala da: irabazi asmorik ez duten organizazioen euren barruan bilatu behar da: zeharkatzen dituen kulturen. Erronka da gatazkak ezkutatzen duena argitara ematea eta onartzea: alde teknikoa duen arazo kultural bati egiten diogu aurre. Hori da hurrenkera.

Espainiako Estatuan ezarpena duten GGKEei buruz egindako analisisian, López Reyk (2001) ezberdindu egin zituen arrazionaltasunak edo kultura instrumental utilitaristak mugitzen dituenak, batetik, eta kultura espresibotik abiatzen direnak, bestetik. Angulok (1998), jarrera bera aipatzerakoan, harreman instrumentala eta harreman sustantziala kontzeptuak erabili zituen. GGKE guztiak gizartearekin komunikatzea bilatzen dute, baina batzuek -kultura instrumentalekoak- baliabide gehiago erakarri nahi dituzte, eta besteek -kultura espresibo edo sustantzialekoak- egituraren aldaketak eragitea bilatzen dute. Batzuek elkartasunaren merkatuan sartzeko guraria gutxitzen dute, eta beste batzuek, aldiz, Iparraldea-Hegoaldea egoera ezberdin eta dramatikoa eztabaida publikoan jartzeko asmoa dute. Komunikazio-estilo baten ala bestearen aukera ez da librea: GGKE bakoitzean dominatzen duen kulturak zehazten du (eta aldi berean elikatu). Organizazio bakoitzaren komunikazio-jarduerak, euren diskurtsoak, GGKE bakoitzak errealitatearen aurrean duen jarrera transmititu eta islatzen du, eta darabiltzan elkartasun, garapen, lankidetzeta eta GGKE kontzeptuen araberakoa izango da. Zentzu horretan, esaten dugu GGKEek bizi duten komunikazio-gatazkak izaera kulturala duela, lanean darabilten komunikazio ideia gizartea ikusteko duten moduaren araberakoa delako.

Komunikazioaren ideia

EAEEn ezarpena duten eta aztertu ditugun GGKE askok bizi duten komunikazio-egoera ulertzeko gakoetako asko komunikazio-politikei begiratzerakoan azaltzen dira. Komunikazio-politika eta estrategia definituak izatea salbuespenak dira.

Izan ere, komunikazioa planifikatzeko ekimenei (eta komunikazioko prestakuntza ere bai) buruz pentsatu dutela adierazi duten hiru erakunde kenduta, ez dago funtsez definitutako komunikazio-politika eta estrategiarik. Ez da bakarrik Euskal Autonomia Erkidegoan dihardutek ez dutela idatzizko komunikazio-politikarik (ez dituzte sobeeran hori egiteko baliabideak), baizik eta ohikoena hori zer den argi ez izatea ere izaten dela. Politiken ezaugarriak, unean uneko planak, estrategia gandutsuak, protokolo mediatikoen gidaliburuak, etab. nahasi eta gainjartzen dira. Baina, nola diseinatu komunikazio-politika integrala eta horren estrategiak ez dagoenean definituta komunikazioaren zein ideiatatik abiatzen den GGKE?

Hain zuzen ere, ikerketak erakusten digu Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten GGKEen artean komunikazioaren ideiarene eta erakundearen komunikazio-jardueren norabidearen gainean dagoen nahasmena. Aztertu diren GGKE gehienek arazoak dituzte komunikazioa kontzeptua (komunikazioa hitzarekin zer ulertzen dugun), eta horrek erakundeen lanean duen zeregina (zertarako balio behar duen) azaltzeko. Oraindik ere ez da garatu komunikazioari buruzko barne gogoeta kolektibo sakon eta sistematikorik. Hau da, ez da pentsatu zer den eta zertarako balio duen. Interesatzen zaigu deskubritzea zertan gauzatzen den egoera nahaspilatu hori eta zein ondorio dituen.

GGKEek komunikatzeaz hitz egiten dutenean normalean gauza ezberdinetaz ari dira. Ez gaude soilik eztabaida teoriko baten aurrean, euren komunikazio-jarduerak aztertzerakoan ere ikusten da. Komunikazioarekin lotuta martxan jarri dituzten edo jartzeko asmoa duten ekimen eta proiektuak aipatzeko eskatzerakoan, zabalkunde publikoko nahasketa arraroa erakusten dute. Orokorrean, aipatzen dituzten ekintzak publizitateko helburuak dituzten produktuak egiteko edo euren promoziorako ekintzak zabaltzeko dira. Esan beharrik ez dago komunikatzea masa-komunikabideen aurrean jartzea eta horrela baliabide gehiago lortzea dela. Publikoak GGKEa ezagutu (existitzen dela jakitea) eta GGKEa aintzatestea (legitimatzea) da. Komunikazio-produktuon heziketa-balioa (erakundeen helburuak, GGKEek esku hartzen duten fenomenoaren arrazoi sakoneko eta konplexuak eta hegoaldeko gizarte-agenteen kultura-ezaugarriak zabaltzeko ahalmena) bigarren maila ezkutu batean geratu ohi da edo baita kontraesan larrian sartu ere.

Paradoxa horrek ñabardura plastiko oso esanguratsuak hartzen ditu GGKEek *komunikazio, sentsibilizazio eta garapenerako hezkuntza* kontzeptuak eta jarduerak erlazionatu behar dituztenean. Orduan agertzen da nahasmena, teoria eta praktikaren artean dagoen ageriko bereiztearen aurrean.

Teorian ikusten dira loturak eta adierazi ere egiten da sentsibilizazioa eta garapenerako hezkuntza GGKEen lanaren oinarria izan behar direla, baina, praktikan aitortzen da komunikazioak, sentsibilizazioak eta garapenerako hezkuntzak arlo bereizi moduan funtzionatzen dutela eta harreman korapilatsua dutela boterea lortzeko borroka dela eta. Garapenerako hezkuntza GGKEetan bigarren mailan egongo litzateke eta komunikazioa (erakundearen promoziora eta fondoak biltzera hertsiki lotutako bertsioan), aldiz, lehen mailan jarduera litzateke.

Are gehiago, aztertutako GGKEek ezin izan dituzte zehatz zeharritu komunikazioaren, sentsibilizazioaren eta garapenerako hezkuntzaren arteko mugak. Bat datoz adierazterakoan komunikazioa erakundearen agerrazteaz arduratzen dela eta irudiarekin eta masa-komunikabideekin lotzen dela. Sentsibilizazioa garapeneraren, lankidetzaren eta herritar

aktibo, kritiko eta solidarioak sortzearen ideiarekin erlazionatuta dago. Eta garapenerako hezkuntzaren zeregina hezkuntza formal eta ez formalean zentratzen dute (alde ez formalean gutxi egiten dela adierazi badute ere).

Hortaz, komunikazio-prozesuetan ez da hezkuntzako, pedagogiako baliorik ikusten. Komunikazioa beste arlo batzuen pedagogia-lanen zabaltzaile (tresna) izateko zereginetan gordetzen da. Sentsibilizazioak edo garapenerako hezkuntzak herritartasuna komunikatzen dute, baina komunikazioak ez du komunikatzen, mailegatutako edukiak izan ezik. Badirudi onartu egin dela komunikazioak berez ez duela herritartasuna, elkartasuna eta garapena eraiki edo suntsitzen. Beraz, ez da komunikazioaren hezkuntza-izaera ikusten, ezta komunikazioa zeharkako izatea ere.

Komunikazioa, sentsibilizazioa eta garapenerako hezkuntza, galdetutako GGKEek banatuta pentsatu eta landu ohi dituzten jarduerak dira.

Kasu bakarrean lotzen dira argitasunarekin, komunikazioa ulertzen delako *hezkuntza-prozesuen eraikuntza gisa; hori dela-eta hezkuntza-prozesuak komunikazioak zeharkatu behar ditu eta komunikazio-proiektuak, berriz, hezkuntzak. Baina uste dut hemen komunikazioaren gaineko gogoeta ez dela horrela ulertzen, komunikazio hori zabalkundeko informazio-prozesu moduan interpretatetik pasatzen dela. Uste dut badagoela komunikazioan prestatutako jendea, baina komunikazio-estrategiak dituen hezkuntza-prozesu bat diseinatzeko teoria- eta metodologia-elementurik gabe. Ahalmen handiagoa dago produktu bat egiteko, erabiltzeko baino. Eta gehiago ere zehazten da, iturri berak baitio bai euskal GGKEen barruan, bai lankidetzaren arloan lan egiten duten unibertsitateko foroetan ez dela hezkuntza-komunikazioaren diskurtsoa ulertzen eta *harridura sentitzen dutela hezkuntza eta garapenerako komunikazioa lotzen direnean.**

Definizio-ez horrek dituen ondoreak funtsezkoak dira. Oinarri horretatik abiatuta, GGKEak norabide finkorik gabe dabil-tza gai horretan. Beste sektore batzuetatik datozen balizko edozein filosofia, teknika edo tresnaren negoziaketa edo berregitea problematiko bihurtzen da automatikoki. Hezkuntzako edo teoriako erreferente zehatzik ez dutenez, komunikazio-jarduerak, orokorrean, nora ezean mugitzen dira, inertiaren eta inprobisazioaren artean. Adibidez:

- Masa-komunikabideekin egin beharreko negoziaketa GGKEentzat faboragarriak ez diren eremu eta testuinguruetara trasladatzen ditu. *Komunikabideekin tratatu bezain pronto galdu egiten gara, adierazi du elkarrizketatutako pertsonetako batek. Benetan ere, zertarako komunikatzen den argi ez izateak negoziatzeko ahalmen oro debaluatzen du.*

Horrek ez du esan nahi zehatz-mehatz jakinda zer komunikatu nahi dugun eta nola egin nahi dugun ez dugunik topo egin logika mediatikoekin (jakina da egiturazko oztopo bat dagoela), baina elkartze horretan (batzuetan talka ere badena) argi eta garbi adieraz dezakegu zein diren gure espektatibak eta horrela, bada, txertatuta egongo gara bitarteko eta helburuen arteko nahasmenak xurgatuak izateko gizartean dagoen nahasmenaren aurka. Hau da, puntu gehiago irabaziko ditugu eta gehiago ekarriko dugu saihestezina den negoziaketa horretara.

- Egoera errepikatu egiten da merkataritzaren arlotik datozen filosofiez edo tresnez hitz egiten dugunean, besteak beste, marketing, kausadun marketing edo marketing sozial korporatibotik.

Gai honi buruzko iritziak ezberdinak baino areago dira (hau da, GGKEen ikuspuntu eta kultura desberdinen emaitza), kaotikoak dirudite. Eta hori Enpresak-GGKE harremani buruzko II. Jardunaldietan Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen Koordinakundeko GGKEek onetsi zituzten ondorioak gorabehera. Galdetutako GGKEetako askok gai horretan duten nahasketa eta beldurra adierazi dute. Marketingaren erabileraren gaineko zalantzak daukate (noraino iritsi behar da?), ez da zehaztasunez ezagutzen zer den kausadun marketing edo marketing sozial korporatiboa. GGKEek ez dutenez erreferente sendorik horiek berregin eta egokitzeko (zein komunikazio-kontzeptutatik egin hori?), ikusten dute marketingaren gizarte-jarduerak euren helburuetatik aldendu ditzaketela eta muturreko aukera bi hartzen dituzte: automatikoki onartzea (berregin gabe, tresna hori irauli ahal izan gabe), edo lubakian babestea eta irizpide etiko edo moralak erabilita ukatzea. Arriskua da zer hartzen duen praktikan GGKEen landinamikak marketing-modu ezberdinetatik modu akritikoan, tresna neutro moduan eta ez aparatu kultural moduan, adierazpen teorikoak gorabehera.

- Beste datu batek esaten digu ez gaudela dagoeneko gai baten aurrean ere. Nahasmena ikusten da irabazi asmorik ez duen erakunde baten eta merkataritza-erakunde baten komunikatzeko moduen arteko mugak zedarritzeko orduan. GGKE gehienek adierazi duten arren komunikazioa ezin dela berdin interpretatu enpresa batean eta GGKE batean, gero paradoxak agertzen dira. GGKEek, orokorrean, uste dute helburuak ez direla aseptikoak, ez din dira komunikatzeko aukeratzen den estiloa kontuan izan gabe, laborategi batean bageunde bezala. GGKEen eta enpresen artean karga ideologiko ezberdinak dauden arren, alde komun asko -batez ere teknikoak- nabaritzen dira. Beste behin, oztopoa da ezagutzea komunikazioaren zein ideiatatik abiatuta interpretatu, egokitu eta aplikatu behar diren teknika horiek.
- Arazo bera ikusten da kontsultatutako GGKEek erakundeotako komunikazioa diseinatu eta koordinatzen dituen pertsonak eduki behar dituen ezaugarriak buruz hitz egiterakoan. GGKEek eztabaida dute, ezagutza eta trebetasun teknikoak (komunikabideen arloa menperatzea) ala tokian tokiko esperientziari lehentasuna ematea; hau da, teknikei buruzko ezagutza, batetik, ala hegoaldeko egoeraren, bertako biztanleen, elkartasun, laguntza eta garapenerako lankidetzaren lan-eremuaren ezagutza zuzena eta afektiboa, bestetik. Asko dira betekizun moduan komunikatzeko ahalmena (harkorra izatea eta sentsibilitatea, enpatia, zirrara eragin eta kontagiatzeko ahalmena izatea), gaiarekin eta GGKEarekin konpromisoa izatea (GGKEan sinestea), adimen irekia izatea, balioanizta izatea eta kontestualizatzen jakitea aipatzen dituzten erakundeak. Ez da derrigorrezkotzat jotzen (baina bai gomen-dagarria) kazetaritza, publizitatea edo marketingeko titulua izatea.

Galdetutako GGKEek euren beharrian zehatzean pentsatzen dutenean (zein komunikatzaile mota behar duten), ikusten dute oso konplexua dela komunikatzea laguntzaz eta lankidetzaz ari garenean. Izan ere, superkomunikatzaile enziklopediko baten profila proposatu dute, beti errealitateei lekuan bertan itsatsita dagoena. Horrela, intuizioz hurbiltzen zaizkio alde instrumentala gainditu eta heziketako aldea bilatzen duen komunikazio kontzeptura. GGKE batek ere ez zuen planteatu ere egin, berezko diziplina bat izan daitekeenik.

- Azkenik, baina ez garrantziaren arabera, beste alderdi bat nabarmendu behar da. Lanerako erabiltzen den komunikazio kontzeptua zehaztuta ez izatea oztopo handia da EAEko GGKEek lankidetzak, aliantza eta baterako lane-

rako loturak bultzatzeko orduan. Zaila da GGKEen arteko komunikazioaz hitz egitea bakoitzak interpretazio, helburu eta gizarte-jarduera ezberdinak baditu. Definizio-ekak ekimen komunak zehazteko orduan ezberdintasunak eta lehiakortasuna interes komunei nagusitzea errazten du.

4. Ez da ulertzen komunikazioaren izaera performatiboa

Komunikazioak euren lanean duen zereginaz baterako gogoeta sistematikoa ez izatearen ondorioz, Euskal Autonomia Erkidegoan aztertu ditugun GGKEak ez dira kontzienteak, orokorrean, komunikazio-estilo bat hartzeak esan nahi duenaz. Oraintsu hasiak dira konturatzen funtsezko zerbait dela GGKEen eta elkartasunaren eta lankidetzaren arloen profila erakitzerakoan, jardueren promoziorako zabalkundea edo ekonomia-baliabideak erakartzea baino askoz konplexuagoa den zerbait. Oraindik ere ikusten ez dutena da edozein komunikazio-prozesuk duen izaera performatiboa, hezkuntzako eta zeharkakoa. Oraindik ere ez dute ulertzen eztabaida hau guztiau komunikazioaz baino harago doala, zuzenean inplikatzen baititu GGKEaren eredua eta horrek bilatzen dituen helburuak.

GGKEen lan-dinamika frenetikoak bultzatuta, modu inplizituan komunikazio-estilo instrumentala aukeratzera eraman ditu. Hona hemen horren ondorioak: komunikazioaren gaineko arazoari teknikaren aldetik begiratu behar izatea, interpretatzen jarraitzea, GGKEak duen kultura-motatik eta aktibatzen dituen gizarte-jarduera eta harremanetatik bananduta. Ez da erabat onartzen berez ezin dugula komunikatzeko estilo instrumental edo hezkuntza-estilo batez hitz egin, baizik eta kultura instrumental edo demokratikoa organizazioa (GGKE), gizarte-harreman, garapen, lankidetzarako sistema eta gizartea berari buruz pentsatzerakoan. Ez da existitzen komunikatzeko eredu instrumentalik: bai, ordea, kultura instrumental edo demokratikoa duten eta komunikatzen diren subjektuak (indibidualak edo kolektiboak).

Horren ondorioz, gaur egun ere komunikazioari laborategiko lan bati bezala begiratzen zaio, helburu zehatzen arabera kalibratutako teknika aseptikoen multzoa bezala. Hori dela eta, komunikazioa masa-komunikabideekin dagoen erlazioa besterik ez da, marketingeko teknikak hartzea eta, azken finean, publizitateko produktuak sortu eta horiek zabaltzeko obsesioa, produktu horien hezkuntzako erabileren eraikuntzari begiratu gabe. Hor identifikatzen dugu eragozpenik handiena komunikazio-arazoari arrakastarekin aurre egiteko. Komunikatzeko estilo instrumentala (horri buruz kontzientzia larregi izan gabe) *de facto* aukeratzeak arazoa blokeatzen du. Hortaz, gatazka sortzen da komunikabideekin, GGKEen arteko harremanetan (lehiakortasuna bultzatu eta akordioak zailtzen ditu eta) eta gizarte osoarekin. Hori dela eta, ezkortasuna agertzen da.

Komunikazioaren izaera performatiboa, komunikazio-estilo bat aukeratzekoan jokoan dagoena, oso argi agertzen da GGKEen eta komunikabideen arteko komunikazio-harremanak aztertzerakoan. Eraitza errepikatu egiten da GGKEen eta gaur eguneko globalizazio-ereduari erresistentzia egiten dioten mugimenduen arteko harremanak ikertzerakoan. Sintomatikoa da galdetutako GGKE batek ere ez definitzea *ontzat*. Gehienek *txartzat*, *hutsaltzat* edo *puntualtzat* definitzen dute. Are gehiago, konfiantza eza dago GGKEen eta mugimendu horien artean (GGKEek uste dute -mugimendu horiek- zorrotz aztertzen dituztela, gubernamentalak direla uste dutela-eta, baina sinesten dute alde biek elkarri gauza asko eman diezaioketela eta osagarriak direla). Zentzu horretan, esan dezakegu gaur eguneko globalizazio-ereduari erresistentzia egiten dioten mugimenduak beste ildo bat direla (eta oso garrantzitsua) GGKEen unibertso anitza definitu eta bereizteko prozesuan. Nahiko ugariak dira mugimendu horri eta gaur eguneko globalizazioak duen zentzuari buruzko gogoeta sakona (eta ez elkarte oportunistak) eskatzen duten GGKEak, euren lanean duten garrantziaz kontziente direlako. Izan ere, eman dira, bai, zenbait urrats, esaterako Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEen Koordinakundearen barruan gizarte-mugimenduen bokalia sortu izana. Baina interesgarria ere bada azpimarratzea globalizazioaren (beraren konplexutasunagatik) eta horri oposatzen zaizkion mugimenduen gaiak tentsioak sortzen dituela GGKEen barruan (are larriagoak mugimendu horren berri komunikabideen bidez duten GGKEetan: *ez ditut ondo ezagutzen, baina uste dut gauza serioagoak egin behar direla, mundu guztiari ailegatzen zaizkionak*).

Mugimendu horiekin dagoen harremanak zenbait gai aurkezten dizkie GGKEei:

- Globalizazioari buruzko gogoeta sakona egiteak mikro diren ekintzei makro den proiektua ematea ekarri behar du, hau da, eduki politikoa ematea; mugimendu horiei egin dakizkiekeen balizko ekarpenak zehaztea (elkartasuneko-laborategiak: ideia abstraktuetatik egintza zehaztetara pasatzea, behetik hasita).
- Oinarrizkoak eta utziezinak diren printzipioen proposamena egin eta ezartzea; horiek, dagokienean, enprekin erlazionatzeko kode etikoa eratuko dute, baina ezer ez gizarte-mugimenduekin erlazionatzeko.
- Komunikabideekiko eta gizarte-oinarriekiko harremanetan mugimendu horietatik ikastea.
- Gobernuak aktore izatetik kanpo gelditzeko beldurra (eta une horretan intituzioen aldetik ospea galtzea).

Baina mugimendu horiekin izan beharreko erlazioaren alde garrantzitsua da GGKEetan aukera erabakigarria determinatzen duela: erabakitzea zein organizazio mota izan nahi den etorkizunean eta, gainera, zein etorkizun mota (mundu) eraiki nahi den.

5. GGKEetan komunikazioa lantzeko proposamena egiteko elementuak

Ikerketak erakusten digu Euskal Autonomia Erkidegoan lan egiten duten GGKEek komunikazioaren gaineko gatazka bizi dutela, eta horrek izaera kulturala duela (organizazioen kultura osoa inplikatzen du eta horien lan-eremua), baita alde tekniko garrantzitsua ere (giza baliabideen eta baliabide tekniko, ekonomiko eta sinbolikoen urritasuna).

Hori bai, proposamen bat egiterakoan, oso kontuan izan behar dugu izaera kultural horrek duen sakoneko esanahia. Hartzen den komunikazio-estiloa eta, beraz, hori ezarri nahi duten neurriak eraiki nahi den kultura motaren (instrumentala edo adierazkorra) eta GGKE motaren arabera izango dira.

Ezin dugu esan organizazio mota guztientzat orokortu daitekeen proposamenik dagoenik. Baina oinarritzko arkitektura bat adierazteko ahalegina eginda, ezinbestekotzat ditugun zenbait elementu bereizten ditugu:

Arazoaren izaera kulturala

Gure lan-proposamena neurri zentral biren ingurukoa da:

1. GGKE bakoitzak komunikazioan dituen arazoak, estiloa eta jardueren gaineko eztabaida elkartasunak, laguntzak eta lankidetzak, eta GGKEek eurek XXI. mendeko errealitatean izango duten zereginari buruzko gogoeta globalen. Komunikazioaren gaineko arazoak modu isolatuan pentsatzeko tentazio sinplista saihestu nahi da; komunikazio-estiloaren aukeraketa funtsean erabaki politikoa dela onartzea da.
2. Kultura adierazkorreko GGKE eredia eraiki nahi bada, hau da, pobrezia, garapen eta elkartasun faltaren zergatien aurre egiteko diena (eta ez bakarrik ondorioei), gizartearen eraldaketa eta Iparraldea-Hegoaldearen arteko harremanen egiturazko aldaketa bilatuko duena, behartuta gaude hezkuntzako komunikazio-estiloaren alde egitera.

Uste dugu hezkuntzako komunikazio-estiloa hartzeak berez desblokeatzen duela komunikazioaren inguruan gaur egun dagoen gatazka eta bide berriak irekitzen dituela problematikoak diren egoerei buruzko gogoeta egiteko.

Komunikazioak gogoeta globalaren barruan pentsatzea dakar (aipatu dugun bezala) eta berriz pentsatzea komunikazio, garapen eta lankidetzaren arteko lokarri eta determinazioei buruz, komunikazio-prozesuen hezkuntzako izaerak GGKEen jardun-eremu osoa zeharkatzen duelako.

Azpimarratu egin behar dira hezkuntzako komunikazio-estiloak dituen funtsezko alderdiak. Horrek behar du, lehenengo, GGKEak komunikazio-estilo horren aldeko apustu argia egitea, zeharkakotasunaren aldekoa (GGKEaren aukera eta ekintza guztiak komunikatzen dituzte), baita komunikazioko erantzunkidetasunaren aldekoa ere (GGKEko pertsona eta sektore guztiei komunikatzen diete). Eta exijitzen du:

- Lehenetsuna ematea hezkuntzari eta eztabaida publikoari fondo ekonomikoak lortzeari baino gehiago.
- Gizarte-oinarri politikoa bilatzea (GGKEaren jardunean parte-hartze erabakigarria duten langile-bazkideak eta boluntarioak), gizarte-oinarri ekonomikoa baino (pertsonekin bazkide-laguntzaileak).

Arazoaren alde teknikoa

Prozesu teknikotzat hartzen dugu kultura organizazio bezala informatzen duen komunikazioaren ideia ekintza zehatzetan azaldu eta gauzatzea posible egiten diguten tresna-multzoa.

Hezkuntzako komunikazio-estilotik begiratuta, Euskal Autonomia Erkidegoko GGKEek aukera gehiago dute gaur egun komunikazioaren inguruan dagoen gatazka desblokeatzeko, horrek aukera ematen duelako enkistatuta dauden arazotak berriz aztertzeko (harremanak gizartearekin, komunikabideekin, hegoaldean bazkide direnekin pertsonekin, GGKEen euren arteko harremanak, etab.), ikuspuntu berrietatik.

Pauso orokorrak eta pauso zehatzak ezberdin ditzakegu:

a) Pauso orokorrak:

- Hezkuntzako komunikazio-politika egitea.

Ez da alde teknikoko langileek egindako diagnosi baten emaitza izan behar (bideratu eta bizkortu bai egin behar dute); aldiz, organizazio guztiak komunikazioan egindako ahalegina izan behar da (autodiagnosia) komunikazioan koerantzukizuna eraikiz joan dadin. Arlo bi izan behar dira prozesu hori prestatu eta dinamizatzearen protagonistak: komunikazioa eta garapenerako hezkuntza.

- Komunikazio-estrategia zehatzetan bihurtzea.
- Kontuan izatea hezkuntzako komunikazio-estiloa eraikitzea prozesu geldoa dela eta etengabeko prestakuntza eta heziketa-prozesuak behar dituela (tresna zehatzekin artikulatu behar dira).
- Argi bereiztea sentsibilizatzeko eta fondoak erakartzeko jarduerak eta kanpainak, bai eta promozio mezuak (GGKEetan oinarrituak) eta mezu adierazkorrak (helburuetan eta erakundeok esku hartzen duten egoeren sako-neko arazoietan oinarrituak).
- Baliabide eskasiaren arazoa ikuspegi bitatik aztertzea: batetik, dauden baliabideak optimizatu (*baliabidearen* ikuspegi mugatua dago, izan ere, ez dira kontuan hartzen boluntarioak edo beste erakunde batzuekin elkartzea, eta, era berean, txarto kudeatzen dira dauden baliabideak) eta, bestetik, behar diran baliabideak bilatu.

b) Unean uneko pausoak:

Arazoa desblokeatu. Gatazkako punturik arazotsuenak komunikazio estilo hezitzaile batekin birplanteatu:

- Oinarrizko akordioei buruzko adostasunak bilatu. Hemen GGKEek oso kontuan izan behar dute promozio diskurtsoen inguruko denak banandu egiten dituela (merkatu oso txiki baten lehiatu behar dira), eta, aldiz, arazo komunek eta esku hartzen dituzten arazoak sakoneko arrazoiek batu egiten dituztela (talde guztien onerako da).
- Diskurtso mediatico teknikoki ona produzitu behar da (heziketari, sormenean eta erreferentzien eta hizkuntzaren aberastasunean oinarrituta).
- Masa-komunikabideekiko harremanak berriro aztertu eta harreman horietarako zerbitzu publikoaren ikuspuntua (*hezitzea, informatu eta entretenitzeaz* gainera), erantzukizun sozialaren ikuspuntua, gizabidezko heziketaren ikuspuntua eta hiritar arduratsuak sortzearen ikuspuntua berreskuratuz. Era berean, kontuan izan behar dira kazetaritzaren egoera eta arazoak (profesionalen arazoak, desorientazioa, lehia, etab.). GGKE baten eta masa komunikabide baten artean gatazka sortuz gero, ez da kontuan hartzen kazetaritzaren arloan ere (enpresak eta komunikazioaren profesionalak) desorientazio nabarmena dagoela gaur egun. Teknologia berriekin elkarbizitzen hasiak dira, eta haien egoerak aldaketa sakonak izan ditu: prentsak ez daki nola aurre egin telebistak planteatzen dion lehiari, izan ere, publizitatea kentzen dio, eta telebista estututa dago audientzia indizeak eta neurririk gabeko kompetentzia direla-eta. Enpresak eta profesionalak ere (batez ere profesionalak) mehatxatuta sentitzen dira, eta horrek aukera berriak eskain diezazkie GGKEei. Gaur egun, komunikabideak entretenimenduaren eta informazioaren arteko harremana orekatzetik oso urrun daude, eta horrek ziurgabetasun handia ematen die.
- Dagoeneko badauden baliabideak birplanteatu, esate baterako irudiak eta jokabide kodeak. Komunikazio estilo hezitzaile batek funtsezko oinarri batzuk eskaini litzazke haien aplikazioa eta betetze-maila arautzeko, izan ere, hortik datoz arazorik larrienak. GGKEek egin behar horretan beste profesional batzuen laguntasuna bilatu behar dute, esate baterako, unibertsitateetako eta masa-komunikabideetako profesionalen laguntasuna³⁵.

³⁵ Antza denez Valentziako CEU ikerketa interesgarria ari da egiten, izan ere, jokabide kodeak diseinatzeko asmoz, kazetarien eta GGKEetako langileen arteko lankidetzak bultzatzen ari da. (Nos Aldas, 2002: 22).

6. EAEn elkarriketatuta diren GGKEek proposatutako ideiak eta estrategiak

Azkenik, egoki deritzogu irakurleari ikerketa-aldian zehar GGKEek eurek proposatutako ideien eta estrategien sintesi bat eskaintzeari.

a) GGKEekin eta gizarte mugimenduekin harremana hobetzeko

- Komunikazio plan bateratu bat egitea.

- Komunikazioaren kode etikoa eratzea.
- Gure helburuak lortzeko zelan komunikatu behar den, zer komunikatu behar den eta zer komunikatu behar ez den jakiteko eskuliburu bat egitea.
- Komunikabideekin prestakuntza plan bat egitea, batez ere gai hauetan jarduten dutenei zuzendurik, nazioartea, kooperazioa...
- Beste erakunde eta taldeei eskatzea GGKEei egiten dutenaren berri eman diezaieten. Politika mailan, erakunde mailan...
- Transmittitu nahi dugunari dagokionez, helburuak eta ideiak modu bateratuan planteatzea. Horretarako, foroak sortuko dira edo daudenak aprobetxatuko dira.
- GGKEak edo eurotako komunikazio arduradunak prestatzeko plan bat egitea.
- Proiektu “erakargarria” egitea.

b) Masa-komunikabideekiko harremana hobetzeko

- Lanerako politika eta plan bat diseinatzea. Denboran jarraipena izango duen estrategia diseinatzea.
- Kazeta-sekzio berrietara jotzea. Komunikabideen barruan itzalik gehien duten kazetari edo sekzioen arreta erakartzea, esate baterako, nazioarteko arloetakoa.
- Ahal dela, ez ibili beti gai hauetan interesa duen “betiko” kazetariarekin, batez ere, komunikabideen barruan interesatzen zaiguna transmititzeko aukera eta baliabide handirik ez badauka.
- Gai hauek jorratzen dituzten kazetariak gugandik artezean izan dezatela Hegoaldeko herrialdeetako arazoaren eta gure lanaren berri.
- Kazetariari garapenaren heziketaren gaineko, kooperazioaren gaineko, ikastaro eta jardunaldien gaineko, material eta gidien gaineko... prestakuntza eta informazioa ematea.
- Publizitatea eta komunikazioa komunikabideekin batera lantzea.
- Komunikabideei erantzukizun sozialak exijitzea transmititzen dutenagatik.

c) GGKEen barruan komunikazioa hobetzeko

- Erakundearen barruan komunikazio politika bat egitea
- Lagunen bat profesionalizatzea komunikazio arloaren ardura izan dezan.

- Dokumentazio gune bat izatea kazetariak aholkatzeko.
- Argi izatea zer nahi dugun GGKEan eta zer nahi dugun prentsatik.

d) Komunikazio arloan prestakuntza hobetzeko

Arazoetariko bat gai hauek jorratzeko denbora falta denez edo, sarritan, prestakuntzarik eta gaitasun teknikorik ez izatea denez, ez da jakiten nondik hasi ere. Horretarako, konponbide edo laguntasun batzuk planteatu dira:

- Arlo honetako profesionali laguntza eskatzea. Materialak edo gidak egitea, nondik hasi behar den eta zer egin behar den adieraztea.
- Erakundeei informazioa eta baliabide teknikoak eskaintzea.
- Profesionalik gabe zaila da komunikazio estrategiak diseinatzea.
- Gauzak eginda ematea; jarraibide eta lan ildoak eman eta prestatzea.
- Komunikazioari buruzko ikastaroak eta prestakuntza.

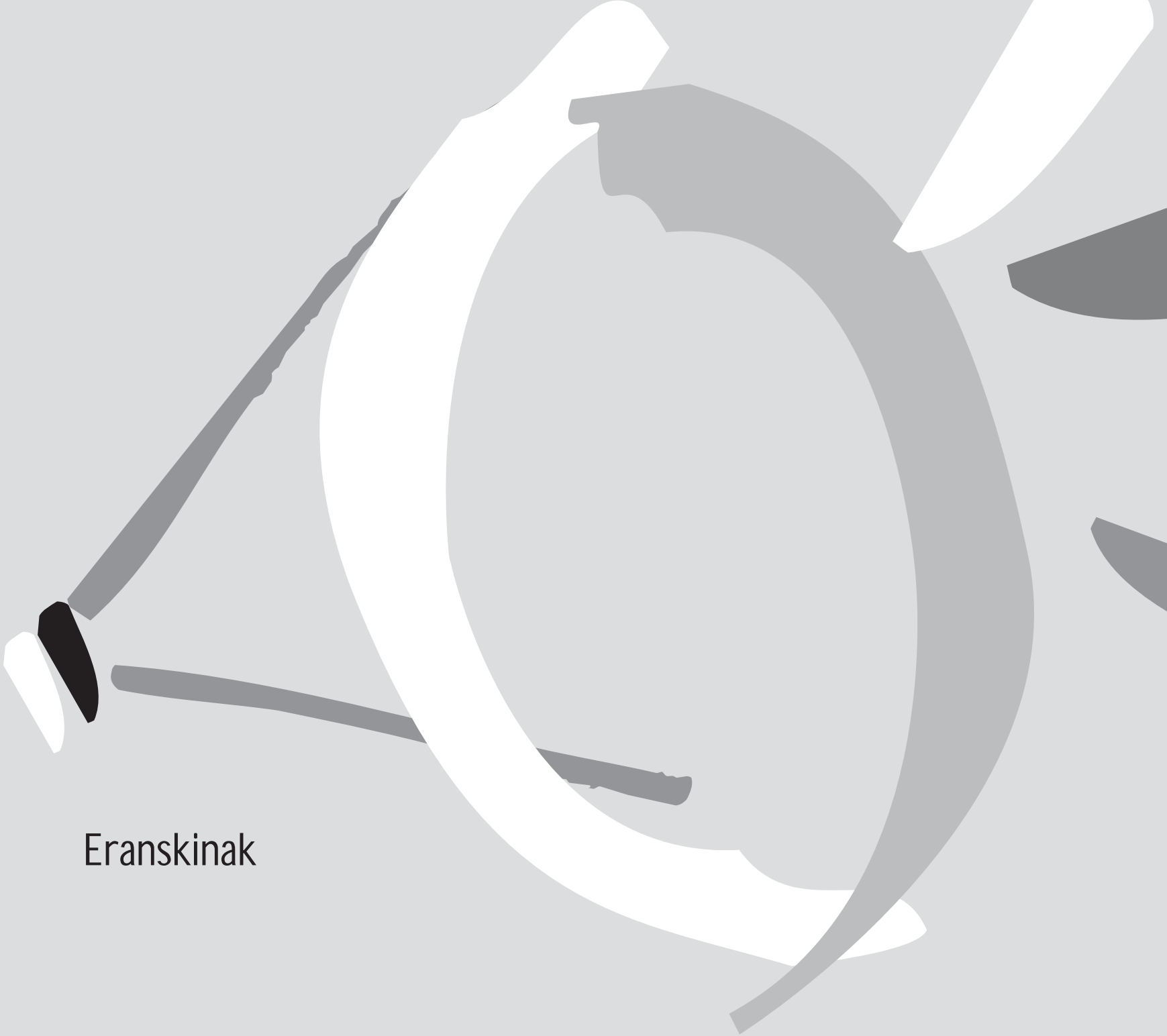
e) Transmititzen diren mezuak hobetzeko

- Eduki eta mamidun mezuak bidaltzea eta mezu labur eta sentsazionalistak ebitatzea.
- Mezuetan arrazoiak eta erantzukizunak azaltzea. Hemen amankomuneko estrategia batez eta jarduera bateratu eta adostu batez ari gara (Koordinakundetik edo beste foro batetik izan liteke. Kanpaina bateratua).
- Beste aldea erakustea. Hegoaldeko herrialdeen ikuspegi positiboagoa ematea, haien kultura, bizimodua... erakutsiz.
- Mezuetan irizpideak bateratzea. Mezu kontraesankorrak zabaltzen dira.
- Irudimena erabiltzea. Publizitate inteligentea, sortzailea, prestatzea, sakoneko gaiak ukituko dituen, baina erakargarria izango dena.
- GGKEen lana eta lorpenak transmititzea, ez oraindik egiteko dagoena.
- Iparraldean komunikazio hezitzailea jorratzea, horrela, pertzepzioetan, baloreetan... eragina izateko.
- Irratian edo telebistan komunikazio espazio berriak sortzea, Hegoaldeko arazoak eta haien konponbideak zehaztasunez aztertzeke.

f) Beste ideia eta planteamentu batzuk

- Astiro hastea.

- Gauza txiki batzuk egitea elkarlanean, esate baterako, sentsibilizazio materialak argitaratzea, lanerako plan bat prestatuz jarraipena egitea.
- Koordinakundeari espazio gehiago eskaintzea. GGKEetan lan egiten dugunon artean elkarguneak bultzatzea.
- Transmittitzen dugunean irizpideak bateratzea.
- Sakoneko gora-beherak, arrazoiak eta erantzukizunak azpimarratzea.
- Elkartasuna ikastetxean bertan ikasgai gisa lantzen hasi dadin exijitzea. Munduaren egoera, azpigarapena, konponbideak... azaldu daitezela.
- GGKEek funtsean dituzten helburuen gainean gogoeta egitea: partxeak jarri edo sistema aldatzea lortu.
- Gaur egunera arte egindako lanaren gainean eta lortutakoaren gainean gogoeta egitea.
- Gizartean daukagun eginbeharraren gainean gogoeta egitea eta etorkizunerako helburuak jartzea.
- GGKEetan salaketa kritikoaren eta errebindikazioaren alderdia berriro suspertzea.
- Kooperazioa eta kooperazioa ez dena bereiztea.
- Komunikabide sare bat sortzea gure izateko modua adierazteko eta gauzak aldatzen ahalegintzeko. Antiglobalizazio mugimenduetatik ikasi.
- Gure mezuak transmititzeko bide eta modu berriak sortzea. Pentsatu. Orain artekoak aspertzen hasita daude.

Eranskinak

- 1. eranskina:** Galdetegia bidali zitzaien GGKEen zerrenda
- 2. eranskina:** Galdetegia
- 3. eranskina:** Sakoneko elkarrizketen gidoia
- 4. eranskina:** Espainiako Garapenerako GKEen Koordinakundearen Biltzarraren eta Gobernu Batzordearen oharra
- 5. eranskina:** Ikerketako emaitzen azterketaren taula
- 6. eranskina:** Enpresekiko harremanetan Koordinakundeko GGKEen artean izenpetu beharreko kode etikoaren proposamena

1. eranskina: Galdetegia bidali zitzaien GGKEen zerrenda

1. ACCION VERAPAZ EUSKADI	Vitoria-Gasteiz	39. MUGARIK GABEKO MEDIKUA	Bilbao
2. ADRA	Bilbao	40. MEDICUS MUNDI	Bilbao
3. ADRA	Vitoria-Gasteiz	41. MISIO ETA ELKARTASUNA	Bilbao
4. ADSIS ELKARTEA	Donostia	42. ELIZBARRUTIKO MISIOAK	Bilbao
5. ALBOAN	Bilbao	43. MUGARIK GABE	Bilbao
6. AMIGOS/AS DE EMAUS EN ESPAÑA	Donostia	44. MUGEN GAINETIK	Donostia
7. AMIGOS/AS DEL TERCER MUNDO	Bilbao	45. O.P. OSASUN PUBLIKOAREN	Bilbao
8. ARQUITECTOS/AS SIN FRONTERAS	Donostia	ALDEKO ELKARTEA	
9. ASKAPENA	Vitoria-Gasteiz	46. OCSI-AMS	Donostia
10. ASOCIACION PROPERU	Pamplona	47. OSKAR ROMERO SOLIDARITZA	Donostia
11. ASOCIACION AFRICANISTA "MANUEL IRADIER"	Vitoria-Gasteiz	48. PAZ Y SOLIDARIDAD	Bilbao
12. ASOCIACION AMIGOS/AS DE LA RASD	Bilbao	49. PROCLADE-EUSKADI	Bilbao
13. ASOCIACION EUSKADI-CUBA	Bilbao	50. PROMOCION Y DESARROLLO	Donostia
14. AYUDA EN ACCION	Bilbao	51. PROSALUS	Donostia
15. AYUDA MAS	Bilbao	52. ROKPA	Donostia
16. BAGABILTZA	Bilbao	53. SED	Durango
17. BULTZAPEN, ESCUELA PROFESIONAL	Somorrostro	54. SERSO SAN VIATOR	Vitoria-Gasteiz
18. ELIZBARRUTIKO CARITAS	Bilbao	55. SETEM	Bilbao
19. COMPARTIR	Vitoria-Gasteiz	56. SODEPAZ	Pamplona
20. EAE-KO GKE-EN KOORDINAKUNDEA	Bilbao	57. SOLIDARIDAD CON AMERICA LATINA (SAL)	Portugalete
21. BIZKAIKO GURUTZE GORRIA	Bilbao	58. SOLIDARIDAD EDUCACION Y DESARROLLO	Durango
22. EUSKAL FONDOA	Donostia	59. SOLIDARIDAD INTERNACIONAL	Bilbao
23. EUSKALOID	Bilbao	60. SOTERMUN (LSB-USO)	Bilbao
24. FISC	Donostia	61. UNESCO ETXEA	Bilbao
25. FUNDESO	Getxo	62. VETERINARIOS/AS SIN FRONTERAS	Vitoria-Gasteiz
26. HIRUGARREN ANDINA 3. MUNDURAKO	Donostia	63. ZUBIAK EGINEZ	Gallarta
27. HIRUGARREN MUNDUA ETA BAKEA	Bilbao	64. ADECO	Bilbao
28. INGENIERIA SIN FRONTERAS	Bilbao	(Amistad, Desarrollo y Cooperación)	
29. INTERED EUSKAL HERRIA	Donostia	65. ADIPE (Ayuda Directa a Perú)	Vitoria-Gasteiz
30. INTERMON	Bilbao	66. CEAR/EUSKADI	Bilbao
31. IQUITANZ	LOIU	67. CODEMUN	Orduña
32. ISCOD-EUSKADI	Bilbao	68. CIRCULO SOLIDARIO	Bilbao
33. ITAKA	Bilbao	(Asoc. en solidaridad con el TM)	
34. JUSTICIA Y PAZ	Bilbao	69. EDEX KOLEKTIBOA	Bilbao
35. KOMITE INTERNAZIONALISTAK	Bilbao	70. FE ALEGRÍA EUSKADI	Vitoria-Gasteiz
36. LEIOA MUNDUAREN ALDE	Leioa	71. JOVENES DEL TERCER MUNDO	Bilbao
37. MANOS UNIDAS	Bilbao	72. MADRESELVA (Asoc. Juvenil)	Gipuzkoa
38. MEDICOS/AS DEL MUNDO	Bilbao	73. UNICEF PAÍS VASCO	Bilbao

2. eranskina: Galdetegia

MESEDEZ, GALDETEGIA POSTA ELEKTRONIKOAREN BITARTEZ BETETZEKO, MARKATU BELTZEZ BEHAR DEN/DIREN GALDERA/K

Galdetegia

Erakundea estatu osokoa izan arren, galdetegiaren informazioa Euskal Autonomia Erkidegoari baino ez dagokio.

Erakundearen izena:

Galdetegia erantzungo duenaren izena. GGKEaren barruan duen kargua:

I. multzoa. GGKEaren alderdi orokorrak

P.1. Zein urtetan sortu zen GGKEa:

P.2. GGKEaren forma juridikoa

- 1. Elkartea
- 2. Fundazioa
- 3. Beste bat (zehaztu)

P.3. Zein gizarte arlori dagoen lotuta

- 1. Konfesionala
- 2. Enpresa
- 3. Politika/Sindikatuak
- 4. Profesionala
- 5. Unibertsitatea
- 6. Nazioartea
- 7. Bat ere ez
- 8. Beste sektore bat
- (zehaztu)

P.4. Bazkide kopurua Euskal Autonomia Erkidegoan:

P.5. GGKEaren lan eremua:

- 1. Autonomia erkidegoa
- 2. Estatua
- 3. Nazioartea

P.6. Markatu beltzez zure erakundeak zein sektoretan egiten duen lan sarrien.

1. Hezkuntza/Sentsibilizazioa	☐	5. Oinarriko erakundeak indartzea	☐
2. Osasuna	☐	6. Azpiegiturak	☐
3. Produkzio proiektuak	☐	7. Toki garapena/Garapen osoa	☐
4. Giza eskubideak	☐	8. Beste batzuk (zehaztu)	☐
-

P.7. Zure erakundeak zein eremu geografikotan egiten dituen garapenerako kooperazio proiektuak

1. Afrika Azpisahararra	☐	6. Europa/Ekialdeko herrialdeak	☐
2. Arabiar mundua	☐	7. Pazifikoa	☐
3. Asia	☐	8. EAE	☐
4. Ertamerika eta Karibea	☐	9. Beste batzuk (zehaztu)	☐
5. Hegoamerika	☐		
-

P.8. Nondik lortzen dituzue proiektuak edo jarduera finantzatzeko dirua?

(Markatu beltzez dagozkion aukerak eta eskumaldean ipini zenbakia garrantziaren arabera. Adibidez: zure lehenengo finantziabidea Eusko Jaurlaritza bada, ipini 1 eskumako zutabea)

1. Udalak	☐	6. Gobernu kanpoko nazioarteko erakundeak	☐
2. Foru Aldundiak	☐	7. Kuotak/Dohaintzak	☐
3. Eusko Jaurlaritza	☐	8. Salmentak/Kanpainak	☐
4. Espainiako gobernu (AECI, Instituto de la Mujer, etab.)	☐	9. Enpresak	☐
5. Europako Batasuna	☐	10. Beste iturri batzuk (zehaztu)	☐
-

P.9. Zenbat lagunek egiten dute lan normalean GGKEan?

1. Soldatapeko langileak. Zenbat:
2. Boluntarioak. Zenbat:

P.10. Zein eratako jarduerak egiten ditu zure erakundeak?

1. Garapenerako kooperazio proiektuak	☐	7. Presio talde edo/eta sareetan presentzia	☐
2. Sentsibilizazioa	☐	8. Merkataritza alternatiboa	☐
3. Garapenerako hezkuntza	☐	9. Ikerketak/Azterketak	☐
4. Prestakuntza kooperazio arloan	☐	10. Kooperanteak bidaltzea	☐
5. Dokumentazio zerbitzua	☐	11. Beste jarduera eremu batzuk (zehaztu)	☐
6. Argitalpenak	☐		

P.11. 2001ean egindako proiektuak, zenbat:

II. multzoa. GGKEen lana eta komunikabideak

P.12. Zure ustez EAEko biztanleek badakite zein lan egiten duten GGKEek?

1. Gehienek bai	☐
2. Askok bai	☐
3. Gutxi baino ez	☐

P.13. Zure ustez ze irudi dute GGKEek?

1. Oso ona	☐	4. Txarra	☐
2. Ona	☐	5. Oso txarra	☐
3. Hala-holakoa	☐	6. Ez dira ezagunak	☐

Zure iritzian ez bada ona, azaldu mesedez zein den arrazoia

.....

.....

P.14. Zure ustez, orokorrean, GGKEek egiten duten lana eta euren irudia nola azaltzen diote gizarteari?

1. Oso ondo	☐	2. Ondo	☐	3. Ondo ez	☐

Zure iritziz ez badute ondo egiten, azaldu mesedez zergatik.

.....

.....

P.15. Zure ustez, komunikabideek nola transmititzen dute Hegoaldeko herrialdeetako errealitatea?

1. Oso ondo 2. Ondo 3. Ondo ez

P.16. Orokorrean, nolakoa da zure ustez gizarteak Hegoaldeko herrialdeei buruz duen informazioa?

1. Nahiko egokia
2. Zati bat baino ez dute ezagutzen
3. Ez da egokia
4. Ez dute ezagutzen
5. Beste batzuk

Zure ustez, ez badute ezagutzen edo errealitatearekin bat ez datorren iritzia badute, idatzi mesedez zeintzuk diren egoera horren arrazoiak.

III. multzoa. Komunikazioa GGKEetan

P.17. Ondoko baliabideetatik zeintzuk dituzue GGKEan?

1. GGKEarena baino ez den egoitza (ez norberaren etxebizitza, etab.)
2. Liburutegia
3. Hemeroteka
4. Internetera sarrera
5. Web orria
6. Beste batzuk. Zehaztu

P.18. Zure erakundeak erabiltzen al ditu komunikabideak bere lana zabaltzeko eta kanpainak egiteko?

1. Beti edo ia beti
2. Noizean behin
3. Gutxitan

P.19. Ondoko ekintzetatik, zure erakundeak egin al du baten bat 2001etik hona?, eta zenbat bider?
Ez baditu egin, ipini "0" "zenbatetan" laukitxoan.

	Ekintza	Zenbatetan
Prentsaurrekoak		
Publizitate kanpainak		
Prensa iragarkiak		
Irrati iragarkiak		
Telebista iragarkiak		
Irrati programetan parte hartzea		
Telebista programetan parte hartzea		
Interneteko argitalpenak		
Norberaren aldizkariak eta foiletoak argitaratzea		
Norberarenak ez diren egunkari eta aldizkarietan argitalpenak egitea		
Hitzaldiak, mahainguruak		
Jardunaldiak, biltzarrak		
Erakusketak		
Beste batzuk. Zehaztu		

P.20. Zure ustez ze interes agertzen du zure erakundeak komunikazioaren arloari dagokionez?

1. Lehentasunezkoa 3. Nolabaiteko interesa 5. Interesik ez
2. Interes handia 4. Interes gutxi

P.21. Ze komunikazio proiektu egin dituzue azken bi urteotan edo zenbat zarete egiteko 2002an zehar?

- Azken bi urteotan: Egitekoak gara:

P.22. Erakundearen aurrekontu osotik zenbat bideratu da azken bi urteotan komunikazioarekin lotutako jardueretara (proiektuak barne)?

1. Ezer ez 3. %2tik %3,9ra 5. %5 baino gehiago
2. %0,1etik %1,9ra 4. %4tik %5era

P.23. Zure ustez nolakoa da GGKEek komunikazioari ematen dioten garrantzia?

1. Gehiegizkoa 2. Behar dena 3. Duena baino gutxiago

P.24. Zure erakundeak badauka arduradunen bat (edo batzuk) komunikazio arloa eramateko?

(Komunikabideekiko harremanaren arduradunak, kanpaina publikoen arduradunak, barrurako edo kanporako argitalpenenak, hedapenerako materiala egitearena...).

1. Bai. Badauka pertsonaren bat (edo batzuk)
2. Ez dauka inor berriaz horretarako, baina komunikazioaren arloa hainbat lagunen artean edo beste sail batzuetatik betetzen da
3. Ez dago inor gai hauetaz arduratzeko
(3. aukera bete baduzu, ez jarraitu aurrera. Eskerrik asko zure laguntzagatik)

P.25. Pertsona horrek edo horiek lan hori baino ez dute egiten edo beste funtzio batzuk dituzte GGKEaren barruan?

1. Hori baino ez du egiten 2. Beste funtzio batzuk ere baditu. (zeintzuk)

P.26. Ordaindu egiten zaio?

1. Ez 2. Bai, horrexegatik bakarrik 3. Bai, horregatik eta beste funtzio batzuegatik

P.27.- Pertsona horrek edo horiek jarduera hori egiten dute

1. Lanaldi osoan 3. Ordu batzuk egunean edo astean modu sistematikoan. Esan zenbat ordu
2. Lanaldi erdian 4. Noizean behin, beharrezana dagoenean edo inoiz behar denean

P.28. Ze kargu dauka/daukate GGKEan jarduera hauetaz arduratzen den/diren pertsona/k?

P.29. Ze kualifikazio du/dute pertsona horrek/horiek?

1. Unibertsitate ikasketak. Zehaztu titulazioa
2. L.H.
3. Batxilergoa/BBB/UBI
4. Beste batzuk. Zehaztu

3. eranskina: Sakoneko elkarrizketen gidoia

1. GGKEa aukeratzeko gidoia

- a) Komunikazio lanetarako berariaz pertsona bat edo gehiago izatea.
- b) Urtean zehar komunikazioarekin zuzenean zerikusia duten ekintzak eginda izatea edo egiteko asmoa izatea.
- c) Masa-komunikabideak sarritan erabilitakoak izatea.

2. Elkarrizketen gidoia

I. blokea:

Sarrera: Inkestaren azalpena.

- a) Sentsibilizazioak eta hezkuntzak GGKEaren jardueretan garapenerako duten garrantzia.
- b) Egiten dituzten proiektu motak.

II. blokea:

A) Hegoaldearen eta GGKEen irudia.

1. Gizartean GGKEen gainean dagoen iritzia eta irudia?
GGKEetatik zer ezagutzen du gizarteak?, nola eta zergatik?
Zer iritzi du jendeak GGKEen jardueri buruz? (laguntzakoak?)
Zergatik uste duzu dagoela irudi hori?
2. Zein da zure ustez GKEetan lan egiten duten lagunei buruz dagoen irudia.
3. Hemengo herritarrek Hegoaldeko herrialdeen gainean duten irudia eta hango errealitatei buruzko iritzia.
Irudia: zergatik. Zer transmititzen da txarto eta zer ondo?
Zure ustez, erakunde batzuk erabili egiten dute informazioa edo irudi okerra transmititzen diete herritarrei norbere onurarako, hau da, interes orokorra kontuan izan barik?
4. Benetako interesa dago hango errealitateak ezagutzeko eta hobetzen ahalegintzeko?
5. Ahalegin berezia egin behar da komunikabideei eta herritarrei modu homogeneoagoan eta errealagoan transmititzeko Hegoaldeko herrialdeetan egindako lana eta hango errealitatea?
6. Zerk eragozten du errealitatearen transmisio egokia?
Zure ustez *marketing* kontua da ala komunikazioa ulertzeko moduarena?

7. Badute oihartzunik gizartean mezu solidarioek?
8. Zer transmititu beharko litzateke gizarteak serioago har ditzan elkartasuna eta garapenerako laguntza?
9. Norantz bideratu behar dira ahaleginak: erakundeak, herritarrak, belaunaldi berriak?
10. GGKEen elkartasun mezuak "kontraesankorrak" dira gure gizartean nagusi diren mezuekin?
11. Zein da gaur GGKEen eginbeharra eta helburua gure gizartean eta esku hantzen duten gizarteetan?
12. Zer egin beharko litzateke helburu horiek hobetzeko edo betetzeko?
13. Ba al dute GGKEek gaitasunik benetan eragiteko transformazio globalean?
14. Zer egin daiteke egoera aldatzeko?, eta zure GGKEa komunikazio proposamen zehatzak onartzeko prest egongo litzatekeela uste duzu?

B) GGKE-komunikabideak harremana

1. Nolakoa da GGKEen eta masa-komunikabideen arteko harremana?
2. Harreman gatazkatsua bada, zein da gatazka eragile nagusia?
3. Ze irtenbide ikusten duzu?

III. blokea:

Sarrera: komunikazioa zure GGKEan.

1. Garrantzitsua da komunikazioa GGKEan? Zergatik?, ze funtzio dauka?
2. Ze komunikazio bide erabiltzen du GGKEak?
3. Nola ulertzen du komunikazioa?
4. Komunikazio arazoak daude? Barruan eta kanpoan.
5. Zein da kooperazioaren eta GGKEen arloan komunikazioaren lehen arazoa?
6. Badauka zerikusirik komunikazioak GGKEaren antolaketa moduarekin?:
egitura juridikoa, gestio motak, helburuak, baliabide falta, kooperazio kontzeptua, etab.
7. Nola komunikatzen da GGKEa kontraparte eta onuradunekin?, ze baliabide erabiltzen ditu?
8. Onuradunaren ze irudi da nagusi GGKEaren barruan?
9. Nola komunikatzen da bazkideekin?

10. Onuradunaren ze irudi zabaltzen da GGKEtik?
11. Nola komunikatzen da beste GGKE eta gizarte mugimendu batzuekin?
12. Baliabideen kalitatea eta erabilera. Zertarako eta nola erabiltzen dira?
13. Nori zuzentzen zaio GGKEa?
14. Zer egiten du komunikazio arduradunak?
15. Komunikazio politika definitu bat badago, zein da egiten dituen jardueren helburua?, zer transmititu nahi izan du?
16. *Komunikabideak* erabiltzen dira? Zertarako?
17. Bai ala ez *marketingari*, *kausarekiko marketingari*, publizitate agresiboari?
18. Errespetatzen dira orokorrean Jokabide Kodearen gomendioak?, zergatik?
19. Zertarako erabiltzen da batez ere komunikazioa, finantziatorako, proiektuak egiteko, bazkideak lortzeko edo gizartearen sentsibilizatzeko eta garapenerako heziketarako?
20. Komunikazio arloko prestakuntza (jarduerak).
21. Arduradunaren prestakuntza (komunikazio arloko esperientzia).
22. Nola landu beharko litzateke komunikazioa?
23. Beharrezkoa da komunikazio arloko prestakuntza berezia, ala nahikoa da kazetaria edo publizista izatea edo harreman publikoetako prestakuntza izatea?

Iradokizunak:

4. eranskina: Espainiako GKEen Koodinakundearen Biltzarraren eta Gobernu Batzordaren oharra

Espainiako GKEen Koodinakundearen Gobernu Batzordeak (CONGDE), eta beronen GGKEen Biltzarrak ohiko batzarra egin zuten apirilaren 20an, eta bat egin zuten CONGDEren komunikazio lantaldearen proposamenarekin eta El Semanal aldizkarian Carlos Manuel Sánchezek sinatutako “ONG’s: la cara oculta de la solidaridad” izeneko artikulua dela eta euren desengainua azaldu nahi dute, artikuluko zehaztasun faltagatik eta mugimenduari buruz ematen den ikuspegi partzialagatik, GGKEen errealtatea islatzen ez duten orokortasunak azaltzen baitira. Gainera, gure lanari buruzko ezagutza sakonagoa bultzatzeko aukera on bat galdu dela uste dute. Gure ustez, ezin dira hain akusazio gogorak egin modu orokorrean, inplikaturik dauden GKEak zeintzuk diren esan barik. Azkenik, engainatuak eta manipulatuak sentitzen gara, izan ere, artikuluan agertzen diren deklarazioak lortzeko, informatzaileak esan zuen aukeratutako gaiak GGKEen “gauza onak eta txarrak” islatuko zituela.

1. Erabat ukatzen dugu kooperatzaileen artean isiltasun-itun bat dagoela. Oinarririk gabeko baieztapena dela uste dugu eta horrelako akusazio bat egitekotan frogak aurkeztu behar direla pentsatzen dugu, beste edozein akusazio-prozesutan legez.
2. “NBERen bake indarren eta 40 GKEren” sexu gehiegikerien gaineko informazioa aipatzen duen agiria ACNUR-en txosten batekoa da. Nazio Batuen erakunde honek publikoki onartu du ez dela agiri ofiziala, hain zuzen ere, erabilitako metodologiaren zehaztasun faltagatik eta frogen fidagarritasun eskasagatik. Kontuan izan behar da bertan bildutako testigantzak ez direla zuzenean kaltetutako biktimenak, baizik eta beste hirugarren batzuenak. Save the Children-ek egiten dituen adierazpenak ez dira ACNURen txostenaren ondorioak, baizik eta gerora egindako barne ikerketa batekoak eta GGKE horretako kooperatzaileei eta Mendebaldeko Afrikako eremuari baino ez dagozkie.
3. Bestetik, “proiektuen porrot indizea” dela eta, datua ez dator bat errealtatearekin, ondoko txostenean agertzen diren emaitzak ikusita: “Determinación del impacto y metodología. Informe de síntesis de las evaluaciones de las ONGD”, OCDEren Garapenerako Laguntza Batzordearen aditu talde batek (ebaluazio arloan) egindakoa. Ondoriorik nagusienetarikoa erakusten duenez, ebaluatutako 240 proiektuetarik %90ek arrakastaz bete zituzten ezarritako helburuak. Iruzur akusazioak eta kontabilitatea manipulatuak delako akusazioa direla eta, hori horrela orokorrean esatea injustizia handia da. Proiektuak egitean gardentasun osoz jokatzeko da, izan ere, gure kontuak kanpoko auditoritzek aztertzen dituzte eta Administrazioei edo diru-laguntzak ematen dituzten erakundeei proiektuetako diruak nora joan diren egiaztatzen dituzten frogagiri zehatzak aurkeztu behar dizkiegu.
4. Publizitatearen eta “Fortuna” kanpainaren kontua aspaldikoa da, duela bi urte baino aspaldikoagoa, eta esan beharra dago horren ondorioz lantalde bat eratu zela Koodinakundearen bertan, eta lantalde horretan enpreseki-ko harremanei buruzko agiri bat adostu zela. Publizitate kanpainetan irudien tratamenduari buruzko aipamena

EBko Lotura Batzordearen Irudiei buruzko Kodean dago zehatz-mehatz jasota, eta Koordinakundeko erakunde guztiek sinatu dute kode hori.

5. Barruko kritika egiten dakien sektorea garelara erakusteko, hor dago “Saber Donar” kanpaina. Kanpaina hori 15 erakundek jarri zuten martxan “sobran” ditugun medikamentuak ez hartzeko helburuarekin eta donazio egokiak bultzatzeko, Osasunerako Mundu Erakundearen (OMS) zuzentarauei jarraituz.
6. Bitxia da CONGDE izena sarritan aipatzea, bai eta hitzez hitzezko esaldi inbertsonalak komatxo artean agertzea, izan ere, informatzaileak ez ditu esaldiok plataformako bozeramale baimenduengandik jaso, baizik eta aurreko urte batzuetan argitaratutako oharretatik. Era berean, bitxiak dira Solidarios para el Desarrollo erakundearen presidentearen hitzak; hitz horiek prentsa artikulua baten testuingurutik jasoak direlako, hau da, ez zituen adierazpenok egin.

Erreportajearen gainean daukagun iritzia azaldu ondoren, argi utzi nahi dugu guk eskertu egingo genukeela etorkizuneko erronkak eta sektorearen profesionalizazio erronkak planteatzen lagunduko zuen informazioa argitaratu izan balute, argi eta garbi salatuz, hau da, izen-abizenak emanda salatuz gizartearekiko konpromiso publikoak betetzen ez dituzten GGKEak. Geuk daukagu interes gehien argi gera dadin bidegabekeriaren kontra burrukatzean dugula. Azken baten, zabalik gaude (beti egon garen legez) irakurleak zehatz-mehatz informatzeko behar diren edukiak eskaintzeko.

(Artikulu honen zati bat El Semanal aldizkarian argitaratu zen 2002ko maiatzaren 5ean).

5. eranskina: Ikerketako emaitzen azterketaren taulak

1. taula: GGKEaren forma juridikoa eratze urtearen arabera

Forma juridikoa		1980 baino lehen	80ko hamar.	90eko hamar.	Guztira
Elkartea	Zenbat.	3	9	16	28
	forma juridikoaren %	10,7	32,1	57,1	100,0
	taldeka urteen %	60,0	60,0	76,2	68,3
	Guztikoaren %	7,3	22,0	39,0	68,3
Fundazioa	Zenbat.		5	5	10
	forma juridikoaren %		50,0	50,0	100,0
	taldeko urteen %		33,3	23,8	24,4
	Guztikoaren %		12,2	12,2	24,4
Beste batzuk	Zenbat.	2	1		3
	forma juridikoaren %	66,7	33,3		100,0
	taldeka urteen %	40,0	6,7	0	7,3
	Guztikoaren %	4,9	2,4		7,3
Guztira	Zenbat.	5	15	21	41
	forma juridikoaren	12,2	36,6	51,2	100,0
	taldeka urteen %	100,0	100,0	100,0	100,0
	Guztikoaren %	12,2	36,6	51,2	100,0

2. taula: Forma juridikoa eta gizarte sektore batekiko lotura

Forma juridikoa	Konfesionala	Politiko/Sindikala	Profesionala	Nazioartekoa	Inorekin ez	Beste bat	Guztira
Elkartea	8			10	9	2	29
Fundazioa	3	2		1	2		8
Beste bat	1		1	1			3
Guztira	12	2	1	12	11	2	40

3. taula: Jarduera eremua eta bazkide kopurua					
		GGKEen eremua			
Bazkide kopurua		Autonomiak	Estatua	Nazioartekoa	Guztira
50 baino gutxiago	Zenbat. guztizkoaren %	1 6,7		1 6,7	2 13,3
101etik 500era	Zenbat. guztizkoaren %	5 33,3	1 6,7	2 13,3	8 53,3
500etik gora	Zenbat. guztizkoaren %		1 6,7	4 26,7	5 33,3
Guztira	Zenbat. Guztizkoaren %	6 40,0	2 13,3	7 46,7	15 100,0

4. taula: Boluntarioak eta soldatapeko langileak									
Soldatapeko langileak taldeka									
Bazkide kopurua (taldeka)		1	2	3	4	6tik 10era	11tik 15era	20tik gora	Guztira
0tik 10era	Zenbat. Guztizkoaren %	1 5,9				1 5,9			2 11,8
11tik 20ra	Zenbat. Guztizkoaren %	2 11,8	2 11,8		1 5,9				5 29,4
21etik 30era	Zenbat. Guztizkoaren %	2 11,8	1 5,9			1 5,9			4 23,5
31tik 40ra	Zenbat. Guztizkoaren %	1 5,9	1 5,9				1 5,9	1 5,9	4 23,5
50etik gora	Zenbat. Guztizkoaren %			1 5,9				1 5,9	2 11,8
Guztira	Zenbat. Guztizkoaren%	6 35,3	4 23,5	1 5,9	1 5,9	2 11,8	1 5,9	2 11,8	17 100,0

5. taula: bazkide kopurua eta finantziazio lehenetsunak						
		Finantziazio lehenetsuna 1				
Taldeak, bazkide kopurua		Eusko Jaurlaritza	Espainiako Gobernua	Europako Batasuna	Kuotak/ Dohaintzak	Guztira
50etik behera	Zenbat. Guztikoaren %	1 7,7	1 7,7			2 15,4
101etik 500era	Zenbat. Guztikoaren %	6 46,2				6 46,2
500etik gora	Zenbat. Guztikoaren	1 7,7		1 7,7	3 23,1	5 38,5
Guztira	Zenbat. Guztikoaren %	8 61,5	1 7,7	1 7,7	3 23,1	13 100,0

6. taula: lehenetsuna finantziario iturrian eta GGKEaren antzinatea					
		Zein urtetan eratu, taldeak			
Taldeak, bazkide kopurua		1980 baino lehen	80ko hamar.	90eko hamar.	Guztira
Aldundiak	Zenbat. Guztikoaren %		1 3,3		1 3,3
Eusko Jaurlaritza	Zenbat. Guztikoaren %	23,3	7 40,0	12 63,3	19
Espainiako Gobernua	Zenbat. Guztikoaren %			1 3,3	1 3,3
Europako Batasuna	Zenbat. Guztikoaren %		1 3,3		1 3,3
Kuotak/Dohaintzak	Zenbat. Guztikoaren %	3 10,0	2 6,7	2 6,7	7 23,3
Beste batzuk	Zenbat. Guztikoaren %			1 3,3	1 3,3
Guztira	Zenbat. Guztikoaren %	3 10,0	11 36,7	16 53,3	30 100,0

7. taula: Interbentzio sektorea

Interbentzio sektorea Hezkuntza/Sentsibilizazioa			Interbentzio sektorea Osasuna		
	Maiztasuna	Portzentajea		Maiztasuna	Portzentajea
Ez	3	7,3	Ez	20	48,8
Bai	38	92,7	Bai	21	51,2
Guztira	41	100	Guztira	41	100

Interbentzio sektorea Produkzio proiektuak		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ez	15	36,6
Bai	26	63,4
Guztira	41	100

Interbentzio sektorea Giza eskubideak		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ez	19	46,3
Bai	22	53,7
Guztira	41	100

Interbentzio sektorea Oinarriko erakundeak		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ez	19	46,3
Bai	22	53,7
Guztira	41	100

Interbentzio sektorea Azpiegiturak		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ez	20	48,8
Bai	21	51,2
Guztira	41	100

Interbentzio sektorea Tokiko garapena/integrala		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ez	10	24,4
Bai	31	75,6
Guztira	41	100

Beste interbentzio sektore batzuk		
	Maiztasuna	Portzentajea
Ez	30	73,2
Bai	11	26,8
Total	41	100

8. taula: komunikazio arloan egindako jarduerak

Prensa			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	34	82,9
	6tik 10era	3	7,3
	Guztira	37	90,2
Galduak	Sistema	4	90,8
Guztira		41	100

Publizitatea			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	33	80,5
	6tik 10era	1	2,4
	Guztira	34	82,9
Galduak	Sistema	7	17,1
Guztira		41	100

Prensa iragarkiak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	21	51,2
	6tik 10era	3	7,3
	11tik 20ra	1	2,4
	20tik gora	3	7,3
	Guztira	28	68,3
Galduak	Sistema	13	31,7
Guztira		41	100

Irrati iragarkiak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	24	58,5
	6tik 10era	3	7,3
	11tik 20ra	2	4,9
	20tik gora	2	4,9
	Guztira	31	75,6
Galduak	Sistema	10	24,4
Guztira		41	100

Telebista iragarkiak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	27	65,9
	20tik gora	2	4,9
	Guztira	29	70,7
Galduak	Sistema	12	29,3
Guztira		41	100

Irrati programak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	20	48,8
	6tik 10era	5	12,2
	11tik 20ra	3	7,3
	20tik gora	8	19,5
	Guztira	36	87,8
Galduak	Sistema	5	12,2
Guztira		41	100

Telebista programak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	29	70,7
	11tik 20ra	4	9,8
	20tik gora	3	7,3
	Guztira	36	87,8
Galduak	Sistema	5	12,2
Guztira		41	100

Internet			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	22	53,7
	11tik 20ra	1	2,4
	20tik gora	1	2,4
	Guztira	24	58,5
Galduak	Sistema	17	41,5
Guztira		41	100

Erakundearen aldizkari eta foiletoak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	25	61,0
	6tik 10era	6	14,6
	11tik 20ra	5	12,2
	20tik gora	3	7,3
	Guztira	39	95,1
Galduak	Sistema	2	4,9
Guztira		41	100

Erakundearenak ez diren aldizkari eta foiletoak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	24	58,5
	6tik 10era	4	9,8
	11tik 20ra	4	9,8
	20tik gora	5	12,2
	Guztira	37	90,2
Galduak	Sistema	4	9,8
Guztira		41	100

Mahai-inguruak eta hitzaldiak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	21	51,2
	6tik 10era	9	22
	11tik 20ra	3	7,3
	20tik gora	7	17,1
	Guztira	40	97,6
Galduak	Sistema	1	2,4
Guztira		41	100

Jardunaldiak eta mintegiak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	21	51,2
	6tik 10era	5	12,2
	11tik 20ra	2	4,9
	20tik gora	2	4,9
	Guztira	30	73,2
Galduak	Sistema	11	26,8
Guztira		41	100

Erakusketak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	28	68,0
	6tik 10era	6	14,0
	11tik 20ra	3	7,3
	20tik gora	1	2,4
	Guztira	38	92,0
Galduak	Sistema	3	7,3
Guztira		41	100

Bestelakoak			
		Maiztasuna	Portzentajea
Baliokoak	5eraino	7	17,1
	11tik 20ra	1	2,4
	20tik gora	2	4,9
	Guztira	10	24,4
Galduak	Sistema	31	75,6
Guztira		41	100

9. taula: proiektuak egiteko hartutako soldatapeko langileak (10etik gora)		
	Maiztasuna	Portzentajea
Persona 1	6	35,3
2 pertsona	4	23,5
3 pertsona	1	5,9
4 pertsona	1	5,9
6 eta 10 pertsona bitartean	2	11,8
11 eta 15 pertsona bitartean	1	5,9
20 pertsonatik gora	2	11,8
Guztira	17	100

10. taula: GGKEen lanaren ezagutza maila berauen irudiaren arabera						
		GGKEen irudia				
GGKEen lanaren ezagutza maila		Oso ona	Ona	Nola-halakoa	Ez dira ezagunak	Guztira
Gehienek ezagutzen dute	Zenbat. GGKEen lanaren ezagutzaren %		2 66,7	1 33,3		3 100,0
	GGKEen irudiaren %		8,7	7,1		7,5
	Guztikoaren %		5,0	2,5		7,5
Askok ezagutzen dute	Zenbat. GGKEen lanaren ezagutzaren %	1 6,7	11 73,3	3 20,0		15 100,0
	GGKEen irudiaren %	100,0	47,8	21,4		7,5
	Guztikoaren %		5,0	2,5		37,5
Gutxik ezagutzen dute	Zenbat. GGKEen lanaren ezagutzaren %		10 45,5	10 45,5	2 9,1	22 100,0
	GGKEen irudiaren %		43,5	71,4	100,0	55,0
	Guztikoaren %		25,0	25,0	5,0	55,0
Guztira	Zenbat. GGKEen lanaren ezagutzaren %	1 2,5	23 57,5	14 35,0	2 5,0	40 100,0
	GGKEen irudiaren %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Guztikoaren %	2,5	57,5	35,0	5,0	100,0

11. taula: Erakundeak komunikazioan daukan interesa eta horretara zuzendutako aurrekontuak							
		GGKEen irudia					
Erakundearen interesa		0	0,1 - 1,9	2 - 3,9	4 - 5	5etik gora	Guztira
Lehentasuna	Zenbat. Erakundearen komunikaziorako interesaren %		5 55,6		1 11,1	3 33,3	9 100,0
	Komunikaziorako aurrekontuaren %		27,8		50,0	50,0	23,1
	Guztikoaren %		12,8		2,6	7,7	23,1
Interes handia	Zenbat. Erakundearen komunikaziorako interesaren %	3 13,0	7 30,4	9 39,1	1 4,3	3 13,0	23 100,0
	Komunikaziorako interesaren %	75,0	38,9	100,0	50,0	50,0	59,0
	Guztikoaren %	7,7	17,9	23,1	2,6	7,7	59,0
Nola-halakoa	Zenbat. Erakundearen komunikaziorako interesaren %	1 14,3	6 85,7				7 100,0
	Komunikaziorako aurrekontuaren %	25,0	33,3				17,9
	Guztikoaren %	2,6	15,4				17,9
Guztira	Zenbat. Erakundearen komunikaziorako interesaren %	4 10,3	18 46,2	9 23,1	2 5,1	6 15,4	39 100,0
	Komunikaziorako interesaren %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Guztikoaren %	10,3	46,2	23,1	5,1	15,4	100,0

12. taula: komunikazioaren ardura duten pertsonen kargua		
	Maiztasuna	Portzentajea
Koordinazioa	1	2,4
Zuzendaria	1	2,4
Zenbait Arlo eta Boluntarioen arloa	1	2,4
Hainbat	1	2,4
Zuzendaritza Taldea	1	2,4
Zuzendaritza Batzordea	2	4,9
Presidentzia/Administratiboa	1	2,4
Presidentea	1	2,4
Presidentea Sentsibilizazioaren eta Boluntarioen Koordinatzailea	1	2,4
Presidentea Idazkaria	1	2,4
Komunikazio arduraduna	3	7,3
Arloko burua	1	2,4
Komunikazio arduraduna	3	7,3
Komunikazio eta sentsibilizazio arduraduna	1	2,4
Sentsibilizazio arduraduna	1	2,4
Komunikazio arduraduna	1	2,4
Sentsibilizazio Arloaren eta EDren arduraduna	1	2,4
Proiektu eta Garapenerako Hezkuntza Saileko Arduraduna	1	2,4
Komunikazio Saileko Arduraduna	1	2,4
Prentsa, Komunikazio eta Sentsibilizazio Saileko arduraduna	1	2,4
Idazkaritza teknikoa	1	2,4
Idazkaritza Teknikoa/SEDeko Ordezkaritza	1	2,4
Boluntarioen arloa	2	4,9
Boluntarioa	1	2,4
Guztira	41	100

6. eranskina: Enpresekiko harremanetan Koordinakundeko GGKEen artean izenpetu beharreko kode etikoaren proposamena

Enpresen eta GGKEen arteko harremanei buruzko 2. jardunaldian landutakoaren arabera, argi geratu da, alde batetik, enpresekin harreman homogeenak ezartzeko irizpideak eman behar direla, eta, bestetik, irizpide horiez gain gutxieneko muga batzuk ere ezarri behar direla enpresekiko harremanetan, baldin eta gure nortasuna eta balore solidarioak gorde nahi baditugu moda, joera edo momentu zehatzen gainetik.

Hori dela eta, irizpide horien zirriborroa ekarri dugu hona. Hain zuzen ere, printzipio horiek osatuko dute garapenerako laguntzaren arloan enpresekiko harremanetan Koordinakundeko GGKEen artean izenpetuko den Kode Etikoa:

“Euskadiko Koordinakundea osatzen dugun GGKEok sinatutako jokabide kodean oinarrituta eta kontuan izanik GGKEen eta enpresen arteko harremanak ezin direla kontratu-egileen irizpidepean jarri, ezta garai, moda edo ekonomiaren joeraren menpe utzi ere, eta, era berean, garapenerako laguntzaren arloan oinarri-oinarrizkoak diren printzipioei ezin diegunez uko egin, ondoko puntu hauek ezarri dira GGKEen eta enpresen arteko harremanak zuzentzeko, beti ere jokabide arduratsu eta kontsekuentearen ikuspegitik:

1. Laguntzaile edo lankide izango diren enpresek errespetatu egingo dituzte giza eskubideak, bai eta pertsonen duintasuna, dibertsitatea eta nortasuna eta, batez ere, indarrean dauden OITren itunak eta enpresak lan egiten duen herrialdeetako indarreko lan-legeria beteko dituzte.
2. Lankide izango diren enpresek ingurumena errespetatu beharko dute eta ez dituzte osasun publikorako oinarrizko bermeak urratuko; beraz, indarrean dagoen legeria beteko dute, bai jatorriko herrialdekoa bai jarduten duten herrialdekoa. Ez da zilegi izango osasunerako kaltegarriak diren produktuak egiten dituzten enpresekin lan egitea edo elkartzea, esate baterako, tabakoa edo alkohol destilatua egiten dutenekin, edo armak egin edo trafikatzeko dituztenekin, edo arma horiek egin edo merkaturatzen dituzten enpresetan partaidetza dutenekin.
3. Lankidetzaren elkartasun espirituaren eta lagunduko den kausa horrekiko konpromisoaren ondorio izango da. Beraz, ez da lan egiteko lankidetzaren hori produktu baten irudi edo salmentarekin bakarrik lotu nahi duten enpresekin.
4. GGKEok gure printzipioen eta nortasunaren arabera jarduteko konpromisoa hartzen dugu, izan ere, nortasuna eta printzipio horiek enpresa batekiko hitzarmenak ekar litzakeen abantailen gainetik egongo dira.
5. Kezkatuta gaude jakin badakigulako elkartasunaren balioa manipulatu egin daitekeela eta baliorik gabe gera daitekeela, eta, bestetik, “konpromisoa” eta “kontsumoa” nahasten dituzten publizitate mezuek etengabekoak dira; hori guztiori dela eta, behar-beharrezkoa da mezuetan argi eta garbi azaltzea kanpainaren helburuak, arrazoiak

eta epeak. Dena dela, edozein kasutan ere, GGKEak eskubidea eta derrigortasuna dauka enpresarekin batera lan egiteko beraien logo, marka edo izenak erabiltzen diren kanpainetan.

6. Irudia dela eta, derrigorrez bete beharko da Europako GGKEen Lotura Batzordearen Jokabidea, Irudia eta Mezua arautzeko Kodea Hirugarren Munduari dagokionez.

Era berean, kontuan izan beharko dira ondoko irizpideak:

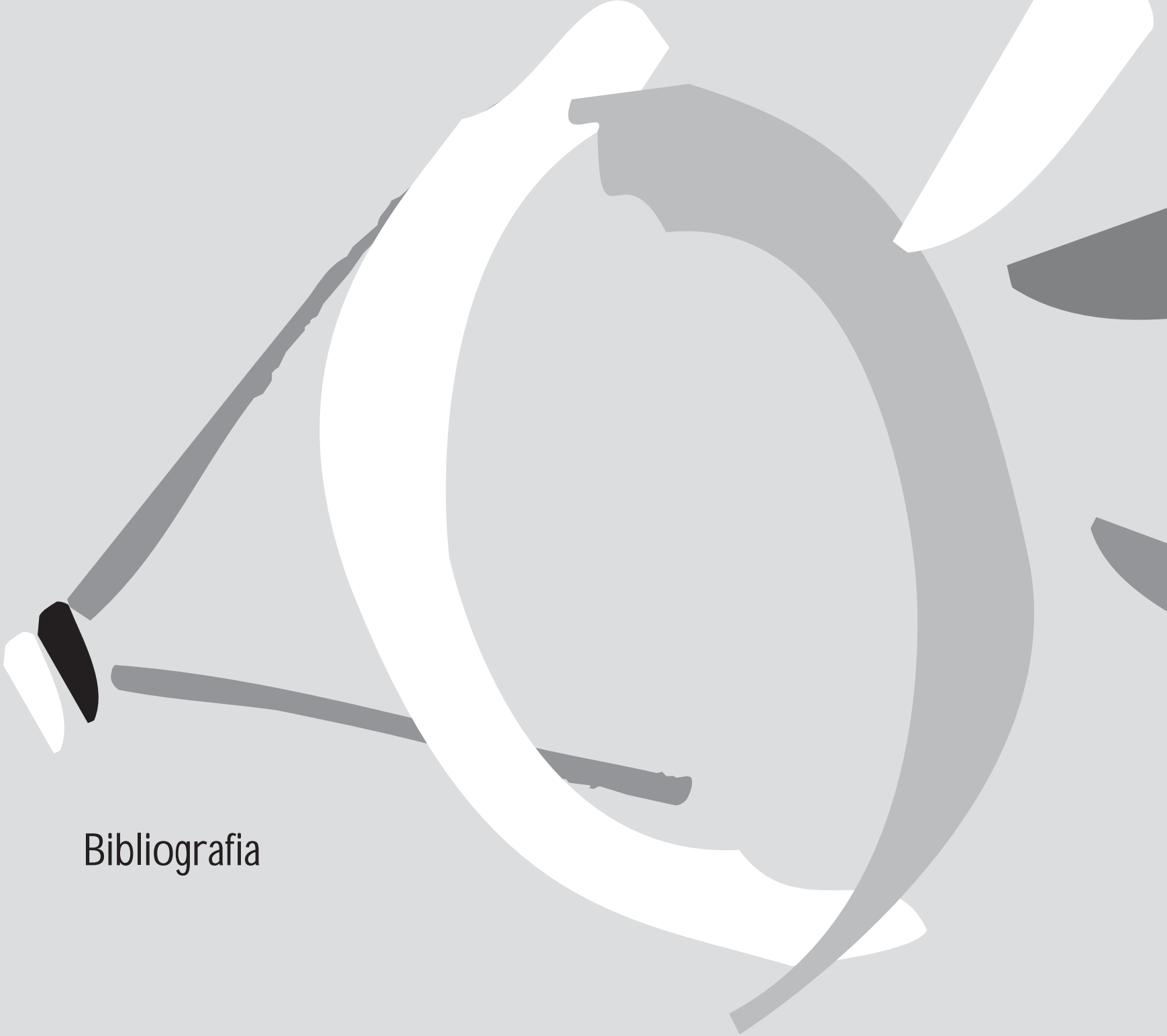
- a. Komunikazio estrategia argia eta kontrolatzeko modukoa izatea kanpaina garatzen ari den eremu guztietan.
- b. Publizitate mezuetan sentsibilizazioaren arloa produktu edo markari egiten zaion promozioaren beraren gainetik egongo da.
- c. Alderdi biek kanpainan lortutako emaitzak zabaltzeko konpromisoa hartuko dute.
- d. Hegoaldeko herrialdeetako proiektuei buruzko kanpainetan, alderdiek informazioa emango diote elkarri eta onartu egingo dute garatuko den komunikazio estrategia.

7. GGKEen eta enpresen arteko harremana berdintasun eta parekotasun irizpideetan oinarrituko da.

8. GGKEak Jokabide Kodearen eta kode horrek dakartzan betebeharren berri emango diete enpresei. Enpresek, bestalde, arlo sozialean izan ditzaketan kode edota helburuak jakinaraziko dizkiete GGKEei.

9. Enpresa batek goiko irizpide horiek betetzen ez dituelako informazio fidagarri eta kontrastatua izatekotan (horretarako behin eta berriro berrikusi beharko dira), GGKEok enpresa horrekin lanik ez egiteko une horretan izan daitezkeen lankidetzak eteteko konpromisoa hartzen dugu, eta azken kasu horretan lankidetzak zergatik eten den azalduko da.

10. Enpresa eta GGKEen arteko harremanetan “*enpresaren gizarte-ekintza*” lehenetsiko da “kausarekiko marketing” deritzonaren gainetik, izan ere, enpresa batek elkartasun kausekin bat egiteko aukerak iraunkortasuna izan beharko luke eta bat etorri beharko litzateke enpresaren barne eta kanpo politika eta jokabideekin.

Bibliografia

- Angulo, G. (1998): "Opinión pública y cooperación", in *En pie de paz*, 47. zk., 48-50. or.
- Aparicio Gómez, R. (1988): *Informe de Resultados del Estudio sobre conocimiento, Imagen y Actitudes de la Ayuda al Tercer Mundo*, Madril. GGKEen Koordinakundea (CONGDE).
- Asociación Ideas (1993): *Estrategias de comunicación para el colectivo de las Organizaciones No Gubernamentales de Cooperación al Desarrollo (ONGD)*, Madril. GGKEen Koordinakundea, CONGDE.
- Berelson, B. (1952): *Content analysis in communication research*, New Cork: Free Press.
- Bourdieu, P.:
- 1997: *Razones prácticas. Sobre la teoría de la acción*. Bartzelona. Anagrama.
 - 1999: *La distinción. Criterio y bases sociales del gusto*. Madril. Taurus.
- Erro, J.:
- 2001: "Las prácticas comunicativas de las ONGD. De la comunicación mercadeada a la construcción de una mirada comunicacional", in *Directorio de ONGD 2000*, Madril, CONGDE. 51-72. or.
 - 2002: *Comunicación, desarrollo y ONGD*. Bilbao. Hegoa.
- García Izquierdo, B.:
- 2000: "Las principales características estructurales de las ONGD de la coordinadora. Un análisis dinámico y proespectivo de los datos consolidados de 1998", in *Directorio de ONGD 1999*, Madril, CONGDE. 25-48. or.
 - 2001: *Nuevos socios para nuevas ONGD*. Bilbao. Giza Eskubideen Institutua.
- Ibáñez, J.:
- 1985, *Del algoritmo al sujeto. Perspectivas de la investigación social*. Madril. Siglo XXI.
 - 1992, *Más allá de la sociología. El grupo de discusión: técnica y crítica*. Madril. Siglo XXI.
- Jones, S. y Bogdan, R. (1985): "The analysis of depth interviews", in R. Walker (ed.): *Applied qualitative research*, Aldershot: Hants, Gower, 56-70. or.

- Krueger, K. (1991): El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada, Madril. Pirámide.
- López-Aranguren, E. (1989): "La muestra: teoría y aplicación en García Ferrando , M. et al. (comps.): El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación, Madril, Alianza, 383-414. or.
- López Rey, J.A. (2001): Solidaridad y mercado, A Coruña. Netbiblo.
- Luhmann, N. (2000): La realidad de los medios de masas. Bartzelona. Anthropos.
- Martínez Sánchez, J.L. (1998): La Imagen de las ONG de desarrollo. Para ir dimensionando el Tercer Sector, Madril. Nafarroako Gobernua, IEPALA.
- Miles, M.B. & Huberman, A. M. (1994): Qualitative Data Análisis: an expanded soucerbook, (2. ed.): Thousand Oaks, California: Sage.
- Morgan, D.L. (1988): Focus groups as qualitative research, London: Sage, Qualitative Research Methods Series, vol.16.
- Murguialgay, C. y otros autores (2000): Las organizaciones no gubernamentales para el desarrollo. Vitoria-Gasteiz. Eusko Jauraritzza.
- Nos Aldas, E. (2002): Medios periodísticos, cooperación y acción humanitaria. ¿Relaciones imposibles? Bartzelona. Icaria.
- O'Sullivan, T. y otros autores (1995): Conceptos clave en comunicación y estudios culturales. Buenos Aires. Amorrortu.
- Patton, M.Q. (1990): Qualitative Evaluation and research Methodhs, London: Sage.
- Ramírez Pérez, Tx. (1995): Gabinetes de comunicación, Bartzelona. Bosch, Casa Editorial.
- Rodriguez Osuna, J. (1989): "La muestra: teoría y aplicación en García Ferrando , M. et al. (comps.): El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación, Madril, Alianza, 287-324. or.
- Sampedro Blanco, V., Jerez, A. y López Rey, J. A. (2002): "ONGs, medios de comunicación y visibilidad pública, La ciudadanía ante la mediatización de los mensajes sociales", in ONG y participación política. Madril. Istmo.
- Sogge, D. (Ed.) (1998): Compasión y cálculo. Un análisis crítico de la cooperación no gubernamental al desarrollo. Bartzelona. Icaria.
- Tesch, R. (1990): Qualitative research: analysis types and software tools, New Cork: Dover (ed. Orig., 1918-1920).
- Tesch, R. (1991): "Software for qualitative researchers: analysis needs and program capabilities", en Fielding, N.G. & Lee, R.M. (eds.): Using computers in qualitative research, London: Sage, 16-37. or.
- VV.AA. (1998): Reflexividad y sujeto. Homenaje a Jesús Ibáñez. Santander. Kantabriako Unibertsitatea.